

DENTALIA

RAKENNUSHISTORIAALLINEN SELVITYS 11.10.2024

Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	3
Perustiedot	4
Rakennetun ympäristön arvotetut ja suojellut kohteet	6
Tiivistelmä ja johtopäätelmät	7
1. Taustaa	9
1.1 Dentalian arkkitehti Jorma Järvi	9
1.2 Aikajana	11
1.3 Alueen varhaisia vaiheita	12
2. Turun yliopiston hammaslääketieteen laitos	14
2.1 Hammaslääketieteen laitoksen synty	14
2.2 Laitosrakennuksen suunnittelu ja rakentaminen	15
2.3 Rakennuksen tilat toiminnot ja varustus	19
2.4 Rakenteet ja julkisivut	27
3 Muutosvaiheet	31
4 Nykytilanne	42
4.1 Pohjakaaviot	44
4.2 Sisätilat	47
4.3 Julkisivut	63
4.4 Kaupunkikuva	73
Lähteet	77

Johdanto

Tehtävänä on ollut laatia asemakaavamuutosta palveleva rakennus-historiaselvitys Turun Kupittaaalla sijaitsevasta vuonna 1966 valmistuneesta Turun yliopiston hammaslääketieteen laitoksen rakennuksesta. Arkkitehti Jorma Järven suunnittelema, Dentaliaksi nimetty rakennus on Suomessa toinen tarkoitukseensa rakennettu hammaslääketieteen laitosrakennus.

Dentalian arkkitehtuurissa yhdistyvät 1960-luvun konstruktivismiin pelkistetyt ja luonteeltaan jossain määrin anonyymit piirteet, sekä vahvaa omaa identiteettiä luova erityinen muodonanto, jonka muodostaa pohjaltaan ympyränmuotoinen klinikkaosa ja suorakaiteen muotoinen hallinto-opetus- ja tutkimusosa. Rakennus on hyvin säilyttänyt Kupittaan kaupunkikuvassa tunnusomaiseksi muodostuneet piirteensä. Myös mekittävät sisätilat ovat kalusteita myöten hyvin säilyneet.

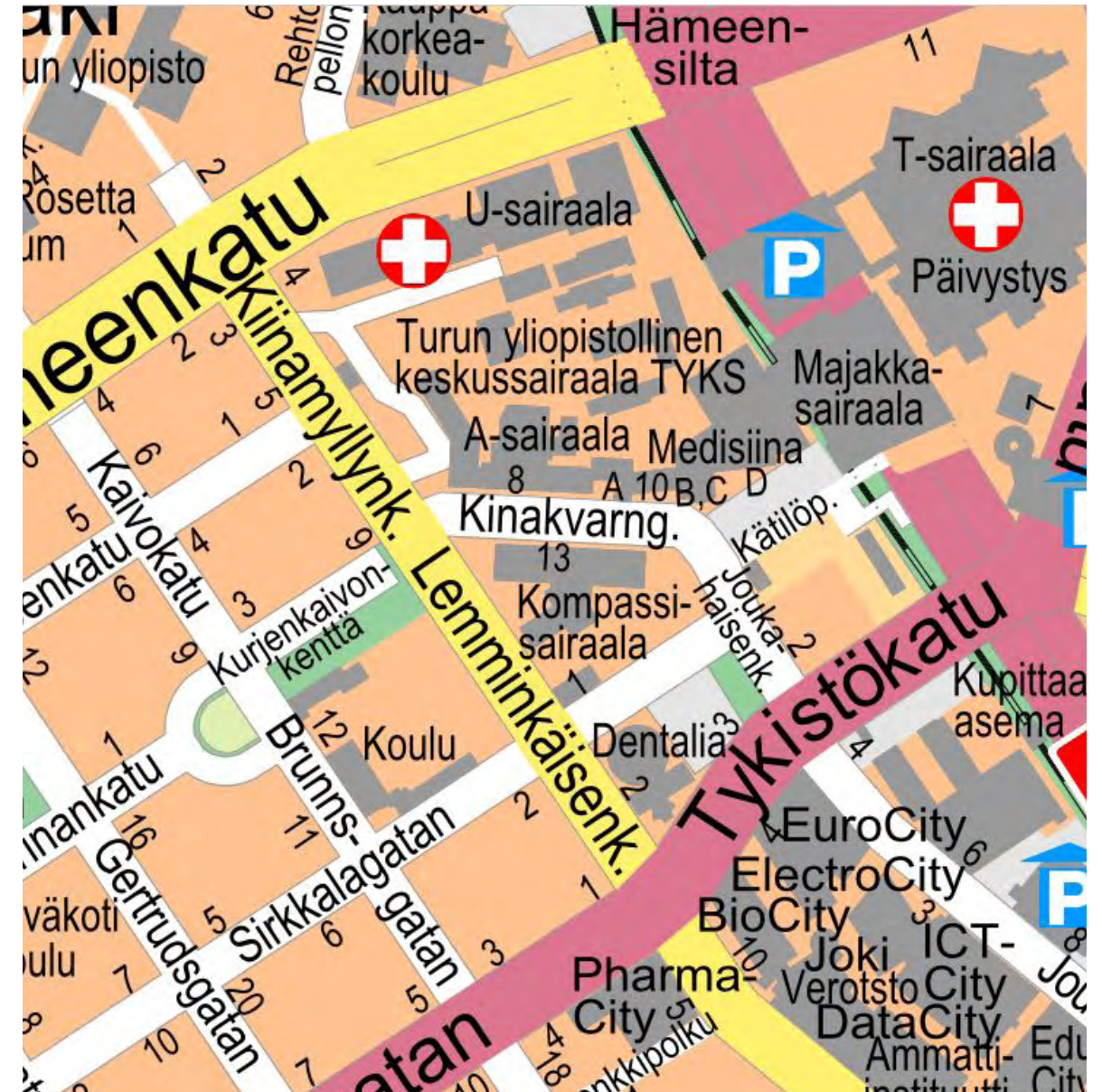
Yleiskaavassa 2029 rakennus on merkitty arkkitehtonisesti, kulttuuri-historiallisesti ja/tai kaupunkikuvallisesti arvokkaaksi rakennetun ympäristön kohteeksi. Turun museon inventoinneissa rakennus on määritelty rakennustaiteellisesti ja sivistyshistoriallisesti arvokkaaksi. Alueella voimassa oleva vuonna 1993 vahvistettu asemakaava ei sisällä suojelumerkintöjä.

Selvityksen alkuun on koottu kohteen perustiedot sekä tiivistelmä selvityksen tuloksista. Lisäksi on lähiympäristön ja rakennuksen keskeiset muutosvaiheet koottu aikajanaksi. Ensimmäisessä kappaleessa kuvataan taustoja, mm tontin ja lähiympäristön aiempia vaiheita, sekä rakennuksen suunnitelleen arkkitehti Jorma Järven suunnittelukohteista.

Toisessa osassa kuvataan Dentalian rakennuksen suunnittelu-, rakentamis- ja muutosvaiheita käytössä olleen lähtöaineiston pohjalta. Kolmannessa osassa kuvataan rakennuksen nykytilaa; ominaispiirteitä ja säilyneisyyttä sekä asemaa kaupunkikuvassa. Kuvaus perustuu työn yhteydessä tehtyyn yleispiirteiseen inventointiin, jossa on tarkasteltu julkisivuja ja niiden säilyneisyyttä, sekä merkittäviä ja tyypillisiä sisätiloja. Sisätiloja ei ole inventoitu huonekohtaisesti.

Lähtöaineistona on käytetty mm. rakennuslupapiirustuksia ja suunniteluasiakirjoja, kuntoselvityksiä, eri ikäistä valokuva-aineistoa sekä historiaa koskeva kirjallisuutta.

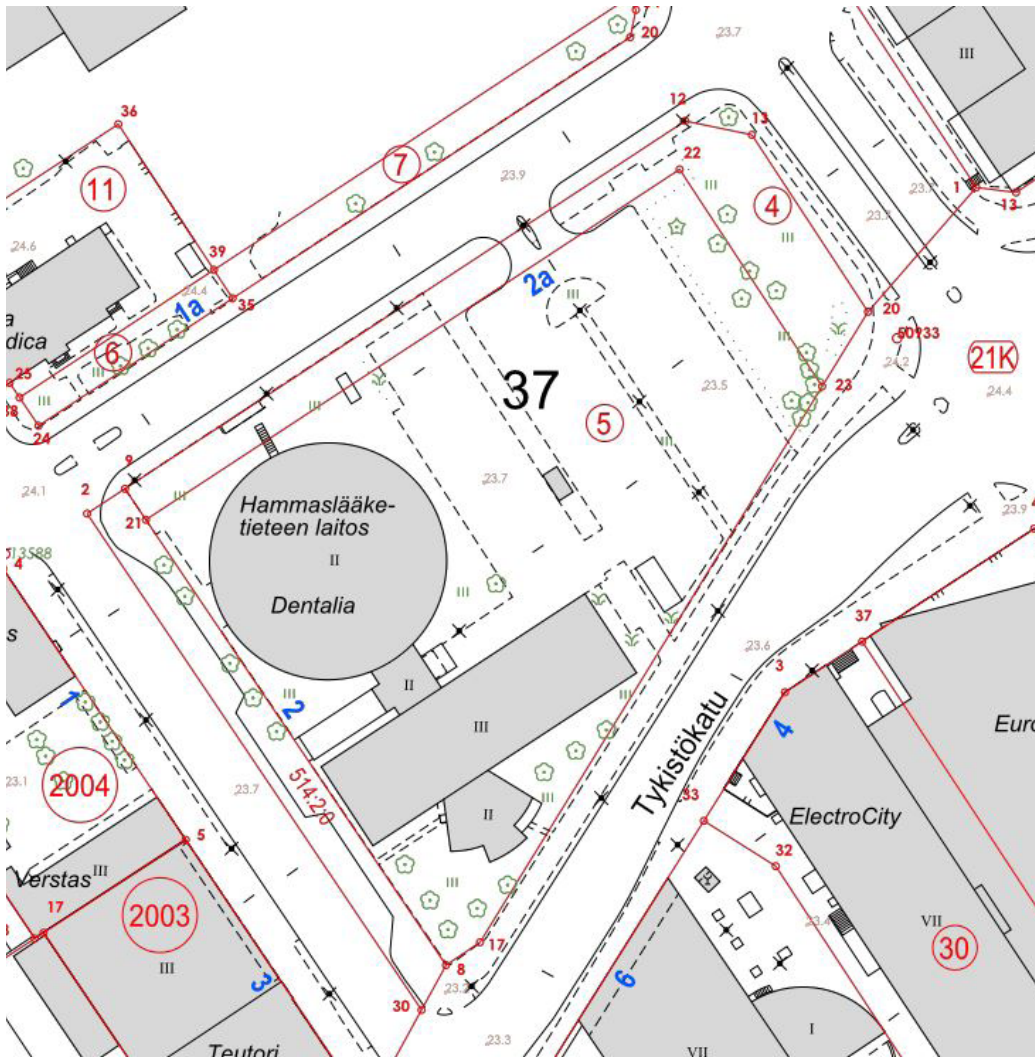
Selvityksen tilaajana on Turun kaupungin Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus. Tilaajan edustajana ja yhteyshenkilönä on toiminut kaavoitusarkkitehti Fanni Mikone. Työn laatimisesta on vastannut arkkitehti Kristina Karlsson/ Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson.

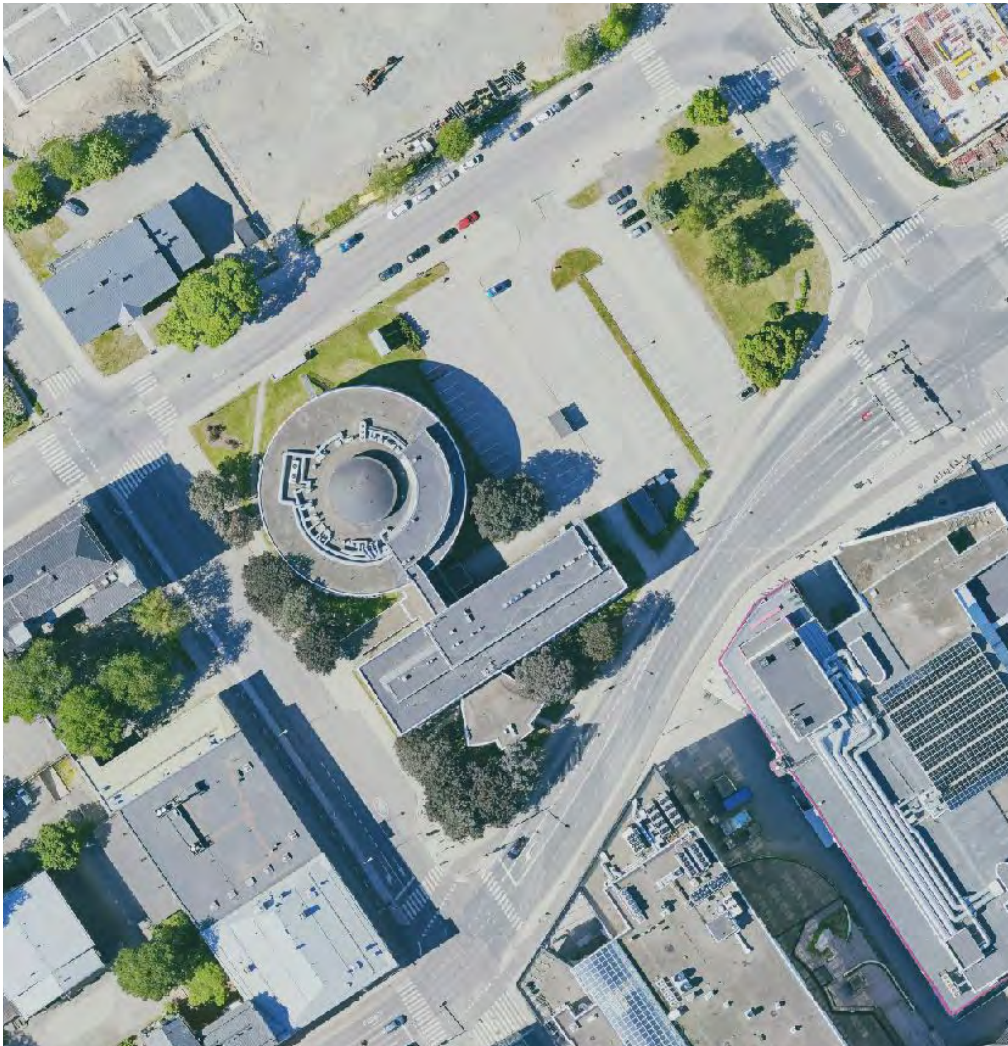
Rakennus sijaitsee Kupittaan kaupunginosassa Tykistökadun, Lemminkäisenkadun, Sirkkalankadun ja Joukahaisenkadun rajaamassa korttelissa. Pohjoispuolella sijaitsevat 2023 valmistunut uusi Kompassi-sairaala sekä Turun yliopistollinen keskussairaala (TYKS) lukuisine sairaalarakennuksineen. Korttelin itäpuolella sijaitsee Kupittaan rautatieasema. Turun karttapalvelu, opaskartta.

Perustiedot

Tontti	
Osoite:	Lemminkäisenkatu 2
Kiinteistötunnus:	853-1-37-4
Kortteli-tontti	37 tontti 4
Asemakaava	853 55/1991 tullut voimaan 24.04.1993
Asemakaavan mukainen käyttötarkoitus: YOY	
Korkeakoulutoimintoja palvelevien rakennusten korttelialue.	
Korttelialueella saadaan rakentaa kerrosalaan laskettavia työtiloja kellarikerroksiin.	
Rakennusoikeus:	11 130 k-m ²
Omistaja	Suomen Yliopistokiinteistöt Oy
Rakennus	
Käyttötarkoitus	Opetusrakennus
Suojelumerkintä	Yleiskaavassa suojelumerkintä
Pysyvä rakennustunnus	1034400283
Vanha rakennustunnus	853-1-37-5-6
Valmistunut	1965
Suunnittelija	Arkkitehti Jorma Järvi toteutusvaiheessa arkkitehdit Antti Iltanen, Osmo Koskelin ja Asko Halme
Kerrosala	8090 k-m ²
Kerrosluku	3/4 (2/3)

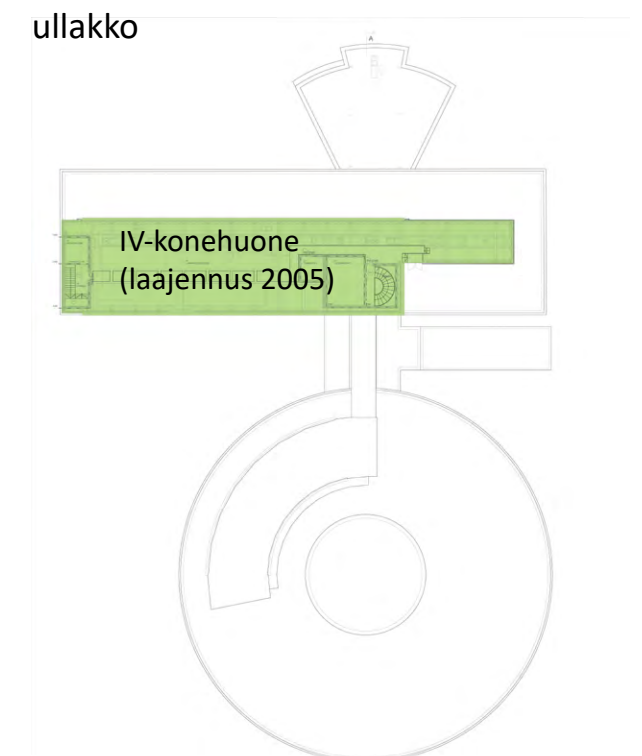
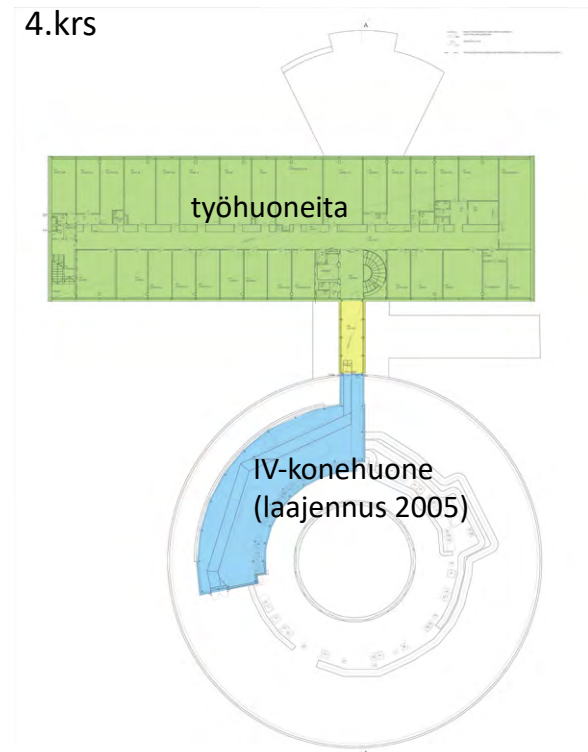
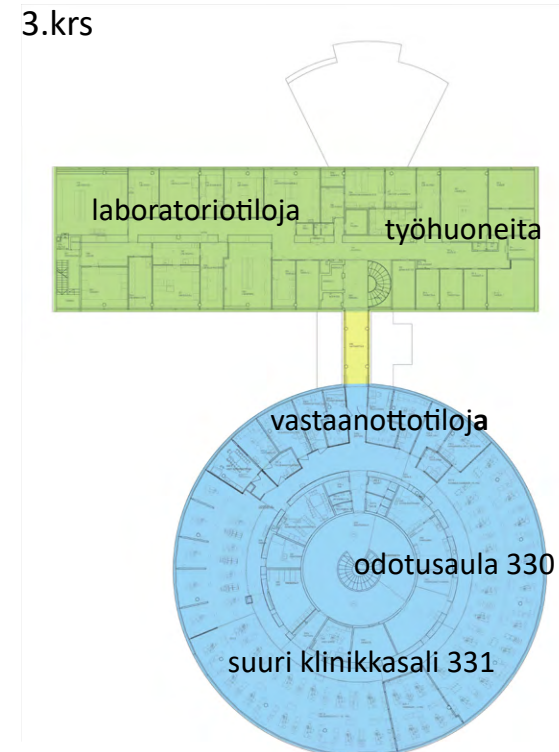
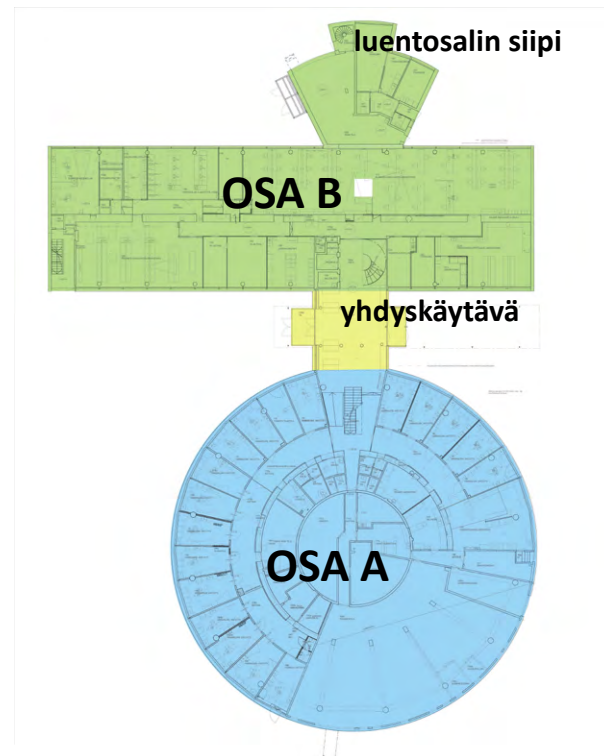

Rakennus jakautuu kahteen geometrisen kappaleeseen; 3- kerroksiseen ympyränmuotoiseen klinikkaosaan (A-osa) ja 4-kerroksiseen suorakaiteen muotoiseen hallinto- opetus ja tutkimusosaan (B-osa). Näitä yhdistää lasinen yhdyskäytävä, jossa myös Lemminkäisenkadun suuntaan avautuva pääsisäänkäynti sijaitsee. Tykistökadun puolella on lisäksi viuhkamaisen muotoinen luentosalisiipi. Ote maastokartasta. Turun karttapalvelu.

Dentalia sijoittuu korttelin ainoana rakennuksen sen lounaisosaan, kolliispuolelisen tonttialueen ollessa avointa asfaltoitua pysäköintikenttää. Rakennusta ympäröi avoimet nurmialueet ja niille rakentamisen yhteydessä istutetut punalehtiset hurmevaahterat. Jouhakaisenkadun varressa asemakaavan katualueella sijaitseva puistikko muodostaa korttelille koillisen päätteen. Ortoilmakuva vuodelta 2022. Turun karttapalvelu.

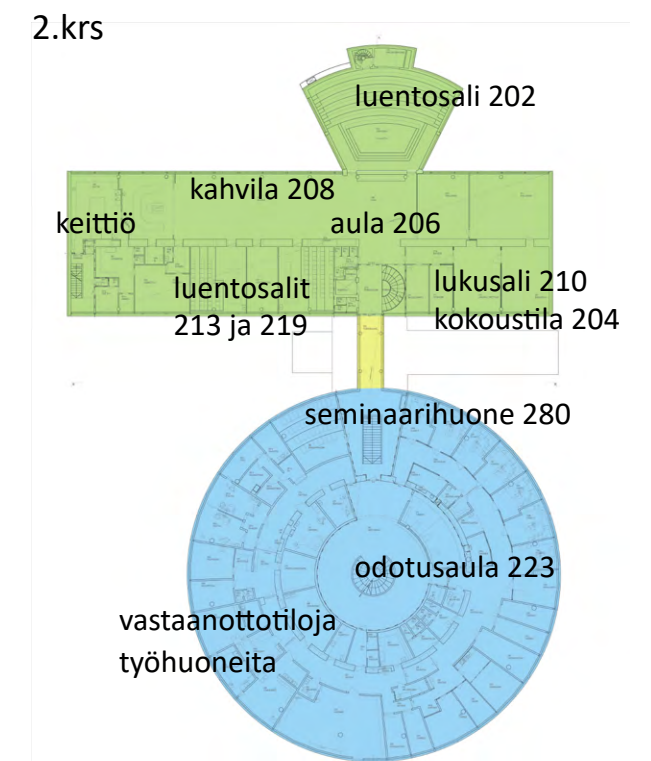
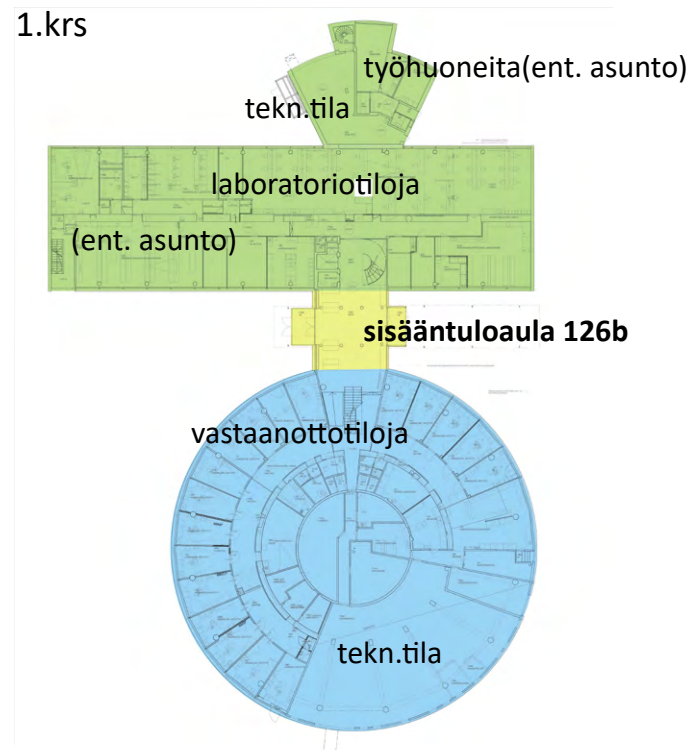
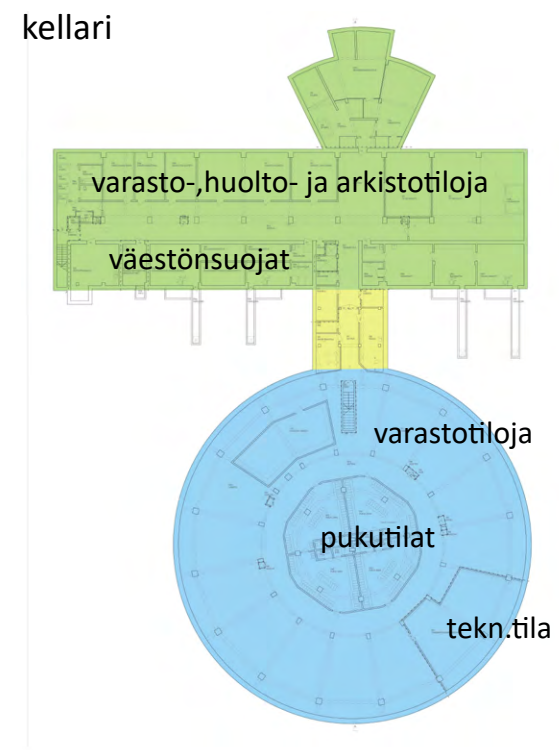
Raportissa käytettävä osajako- ja kerrostasonimikkeistö sekä tilojen pääasialliset käyttötarkoitukset

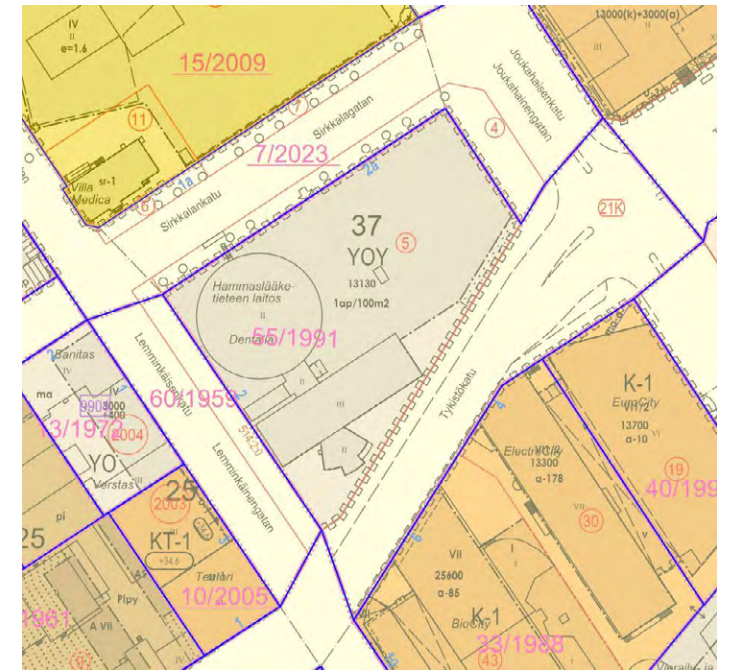
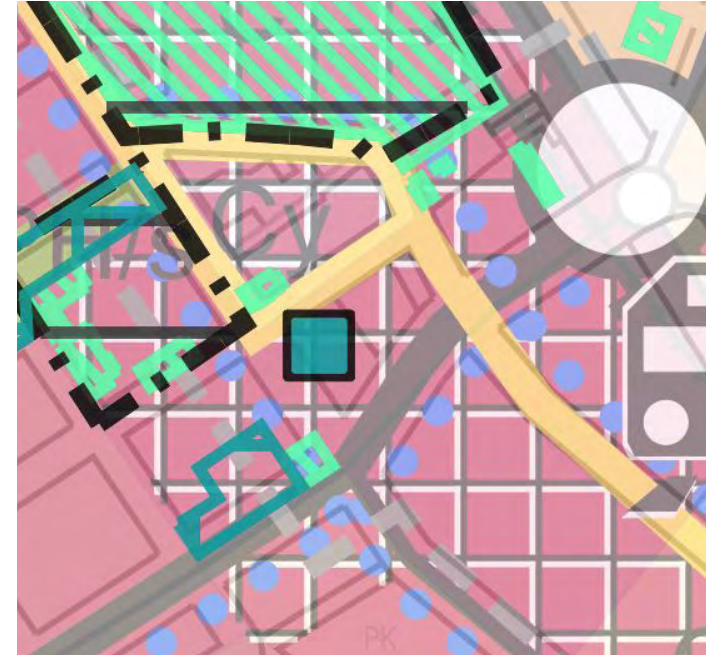
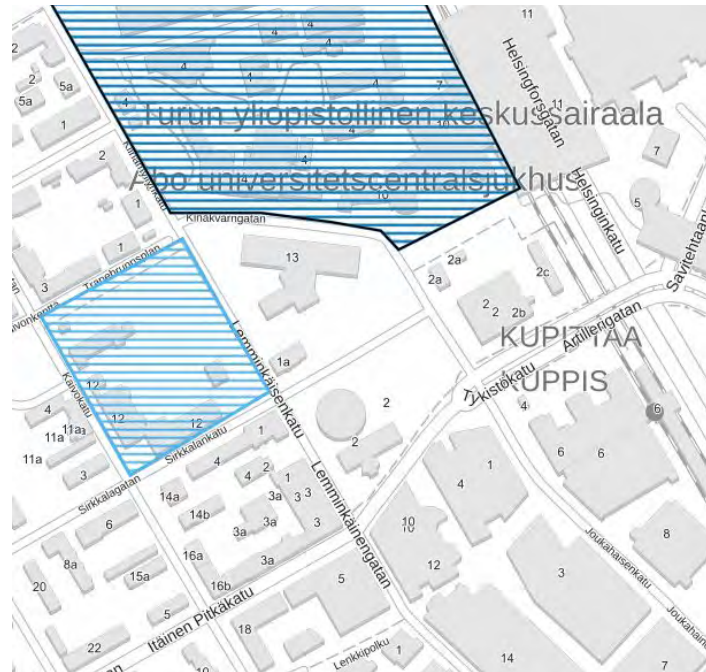
Rakennuksen eri osista on aiemmissa selvityksissä ja suunnitelmissa käytetty vaihtelevia nimikkeitä. Tässä raportissa käytetään viereisten kaavioiden mukaisia nimikkeitä.

Tässä rakennushistoriaa tutkivassa selvityksessä käytetään alkuperäisiä kerrosmerkintöjä, joissa maantasossa oleva pohjakerros on 1. kerros ja siitä ylöspäin on A-osassa 3 kerrosta ja B-osassa 4 kerrosta. Myös huonenumerointi noudattaa tätä kerrosmerkintää, siten että esimerkiksi pohjakerroksessa huoneet on numeroitu alkavalla numerolla 1. Alkuperäisissä suunnitelmissa huoneet olivat numeroitu nelinumeroisina. Nykyinen huonenumerointi on kolmenumeroinen, ja siihen liittyy toisinaan päätteenä kirjain.

2000-luvun alusta lähtien on kerrosmerkintää muutettu siten että pohjakerros on nimetty 1. kellarikerrokseksi ja aiempi kellarikerros 2. kellarikerrokseksi. Vastaavasti on ylemmät kerrokset nimetty 1-3 kerroksen mukaan.

Rakennetun ympäristön arvotetut ja suojellut kohteet

Turun yleiskaava 2029, yhdyskuntarakenne ja arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet. Dentalian rakennus on merkitty vihreällä neliöllä arvokkaaksi rakennetun ympäristön kohteeksi.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt

Dentalian kortteliin nähden kulmittain sijaitseva Sirkkalan kasarmi on valtakunnallisesti merkittävät rakennetun ympäristön kohde.

Pohjoispuolella sijaitseva Turun yliopistollisen keskussairaalan alue (RKY)

Maakuntakaava

Turun kaupunkiseudun maakuntakaavan liitekartta 2a: Turun keskustan suojeltavat rakennetun ympäristön kokonaisuudet. Dentalian rakennusta ei ole maakuntakaavan tasolla esitetty suojeltavaksi. Sen länsipuolella sijaitseva Sirkkalan kasarmikokonaisuus (SR 011) on esitetty suojeltavaksi kohteeksi.

Yleiskaava

Turun yleiskaava 2029 on tullut voimaan 10.8.2024. Yleiskaavassa kortteli on osa ydinkeskustan innovaatio- ja osaamiskeskittymän aluetta. Dentalian rakennus on merkitty arkkitehtonisesti, kulttuurihistoriallisesti ja/ tai kaupunkikuvallisesti arvokkaaksi rakennetun ympäristön kohteeksi. Lähiympäristössä on useita arvokkaita kulttuuriympäristön kohteita, mm.;

- Koy Teutori (ent. Turun Uusi Panimo, Auran kenkätehdas) vuodelta 1891, Lemminkäisenkatu 3-Iltäinen Pitkäkatu 1
- Asunto Oy Turun Orienta (Turun Uusi Panimo ym.), Iltäinen Pitkäkatu 3a (1975-1896)
- Villa Medica (Sirkkalan kasarmi, Venäläinen kansakoulu)vuodelta 1898, Sirkkalankatu 1a
- Sirkkalan kasarmi (RKY)
- Turun yliopistollinen keskussairaala (RKY)

Asemakaava

Alueen nykyisessä vuonna 1993 voimaan tulleessa asemakaavassa 853 55/1991 kortteli on merkitty *Korkeakoulutoimintoja palvelevien rakennusten korttelialueeksi* (YOY). Kaava ei sisällä suojelumerkintöjä

Museokeskuksen inventoinnit

Museokeskuksen inventoinneissa on Dentalian rakennus määritelty paikallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristön kohteeksi. Rakennus on rakennushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja sivistyshistoriallisesti arvokas.

Perustelut; Vuonna 1965 Jorma järven piirustusten mukaan rakennettu yliopiston laitosrakennus.

Lähde MIP/ inventoinnit 1982 ja 2018

Tiivistelmä ja johtopäätelmät

Aiemmissa inventoinneissa on Dentalian rakennus määritelty paikallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristön kohteeksi, jolla on erityisiä rakennushistoriallisia, rakennustaiteellisia ja sivistyshistoriallisia arvoja. Tässä selvityksessä on tarkemmin tutkittu suunnittelun ja rakentamisen taustoja, rakentamis- ja muutosvaiheita sekä nykytilaa, ominaispiirteitä ja säilyneisyyttä. Lisäksi on arvioitu rakennuksen asemaa kaupunkikuvassa. Selvityksen tulos tukee jo aiemmin todettuja arvoja ja nostaa tarkemmin esiin sekä julkisivun että sisätilojen vaalittavat piirteet ja merkittävät sisätilat. Lisäksi selvitys nostaa esiin rakennuksen merkityksen ja tunnusomaisen aseman kaupunkikuvassa

Taustaa

Hammaslääkärikoulutus käynnistyi Turun yliopistolla vuonna 1958, toisena Suomessa. Oman laitoksen rakennuksen suunnittelu käynnistettiin saman aikaisesti ja suunnittelijaksi valittiin arkkitehti Jorma Järvi, joka oli toiminut vuonna 1954 valmistuneen Turun lääketieteen laitoksen arkkitehtina. Järvi menehtyi kesken Dentalian rakennuksen suunnittelun syksyllä 1962 ja suunnittelutyön saattoivat valmiiksi toimistolla työskennelleet arkkitehdit Antti Iltanen, Osmo Koskelin ja Asko Halme. Rakennus valmistui etuajassa syksyllä 1965 ja juhlat vihkijäiset, johon mm tasavallan presidentti Urho Kaleva Kekkonen osallistui, pidettiin ajallaan vasta seuraavan vuoden maaliskuussa.

Arkkitehtoninen ratkaisu

Rakennuspaikaksi valikoitunut lääketieteen laitoksen läheisyydessä Kupittaalla sijainnut vielä kokonaan rakentamaton kortteli. Näkyvä sijainti avoimessa maisemassa saneli osaltaan lähtökohtia suunnittelulle. Rakennuksen tuli näyttää edustavalta joka suuntaan.

Rakennus jakautuu kahteen päämassaan; 3-kerrokseen pohjaltaan ympyränmuotoiseen klinikkaosaan (A-osa) ja suorakaiteen muotoiseen 4-kerroksiseen hallinto-, opetus- ja tutkimusosaan (B-osa). Näitä yhdistää lasinen yhdyskäytävä, jonka pohjakerroksessa on sisäöntuloaula. Pääsisäänkäynnin paikkaa Lemminkäisenkadun puolella merkitsee pitkä tasakattoinen

sisäänkäyntikatos. B-osaan liittyy Tykistökadun puolella rakennusmassasta ulkoneva viuhkamainen luentosalisiipi. Rakennusmassojen selkeälinjaisuutta korostaa tasakatto. Pyöreän osan päällä kohoaa erityisenä yksityiskohtana kupolikattoinen yläikkuna. Katoille myöhemmin lisätyt ilmastointikonehuoneet erottuvat suurina tummasävyisinä laajennuksina.

Julkisivujen jäsenitys toistuu samanlaisena koko A-osassa ja B-osan pitkällä sivuilla. Julkisivuja rytmittää kerroksittain peilautuvat ikkunaelementit, joihin liittyy julkisivulasilla verhoiltu umpiosa ja alumiinin sävyinen listoitius. Mineritlevyverhous välipohjien ja yläpohjan kohdalla muodostaa vaakasuunnassa jakavaa nauhaa. B-osan päädyt ovat umpinaisia ja verhoiltu mineritlevyillä kuten myös luentosalisiipi. Sokkelin verhouksena on tiililaatta. Ympyränmuotoiseen osan ilmettä keventää sokkelikerroksen sisäänveto.

Dentalian arkkitehtuurissa yhdistyvät 1960-luvun konstruktivismiin pelkistetyt ja luonteeltaan jossain määrin anonyymit piirteet, sekä vahvaa omaa identiteettiä luova erityinen muodonanto. Selkeälinjaiset ja julkisivujen jäsennykseltään yhtenäiset geometriset kappaleet muodostavat tasapainoisen ja harkitun kokonaisuuden, johon liittyy erityisinä yksityiskohtina matalampi viuhkamainen luentosalisiipi Tykistökadun puolella, sekä Lemminkäisenkadun suuntaan työntyvä pitkä sisäänkäyntikatos. Edustan puistomaisesti hoidetut piha-alueet komeine maisemapuineen ovat osa kaupunkikuvallista kokonaisuutta. Rakennuksella ei ole takasivua, ilme on kaikkiin suuntiin edustava ja viimeistelty..

Rakennukseen liittyi ajalle uusia teknisiä ja toiminnallisia ratkaisuja, jotka tiettävästi herättivät myös kansainvälistä kiinnostusta ja rakennusta käytiin katsomassa ulkomailta saakka.

Rakennus on hyvin säilyttänyt alkuperäiset piirteensä ja tunnusomaisen asemansa Kupittaan kaupunkikuvassa. Myöhemmät muutokset julkisivuissa ja ulkoisessa ilmeessä ovat vähäisiä ja myös sisätiloissa on korjaukset tehty säilyttäen alkuperäistä ilmettä.

Vastavalmistunut rakennus vuonna 1966. Museovirasto/ Journalistinen kuva-arkisto JOKA

Sisätilat

Tilaratkaisuja saneli laitoksen kahden pääfunktion; kliinisen työskentelyn sekä opetus- ja tutkimustoiminnan erottaminen toisistaan, josta seurasi tilojen jakaminen kahteen käytäväosalla yhdistettyyn rakennusmassaan.

Klinikkaosan suunnittelussa tavoitteena oli pyrkimys kliinisen hammaslääketieteen eri alojen välisten rajojen hävittämiseen ja toimintojen keskittäminen mahdollisimman pitkälle yhdessä suuressa klinikkasalissa tapahtuvaksi. Suuren klinikkasalin ympyrämuotoa on perusteltu mm tilan valoisuuden ja suuntauksen tuomalla viihtyisyydellä ja liikenteellisellä tehokkuudella. Liikuminen ympyränmuotoisessa salissa on etupäässä säteittäisesti tapahtuvaa. Lisäksi pidettiin yhtenäistä klinikkasalia opetuksen kannalta edullisena ja sekä kandidaattien, että myös opettajien välistä vuorovaikutusta edistävänä ratkaisuna.

Erityisenä muuntojoustoja huomioon ottavana toiminnallisena ratkaisuna ovat molempien rakennusosiin jo alkujaan toteutetut kuiluine rakennuksen läpi jatkuvat asennusvyöhykkeet irrotettavine seinämineen. Näihin liittyy myös kellariin jatkuvia pieniä tavarahissejä.

Kiinteä sisustus ja osa irtokalusteista, mm odotustilojen ja ala-aulan kalusteet suunniteltiin ja toteutettiin rakennusta varten.

Rakennuksessa käytetty pilarilaatta runko on ollut tietoinen muuntojoustoja mahdollistava ratkaisu. Sisätiloissa on vuosien mittaan tehty lukuisia pienempiä tilamuutoksia, mutta erityiset päätilat, kuten aulat ja luentosalit sekä porrashuoneet ovat hyvin säilyttäneet alkuperäisen ilmeensä. A-osan ympyränmuotoiset odotusaulat kierreportaineen ovaterityisen hyvin säilyneet kuten myös viuhkamainen luentosalisiipi alkuperäisine tekonahkapäällysteisine penkkeineen ja pöytineen. Erityisiä rakennukselle tunnusomaisia alkuperäisiä irtokalusteita ovat odotusauloissa ja ala-aulassa säilyneet palapenkit ja tuolit.

Merkittäviä ja hyvin säilyneitä vaalittavat sisätiloja ovat

- Sisääntuloaula 126 ja siihen liittyvä sisäporras, alkuperäiset palapenkit ja tuolit
- A-osan 2. krs odotusaula 223 penkkeineen ja kierreportaineen
- Seminaarihuone 280
- A-osan 3.krs odotusaula 330 penkkeineen ja kierreportaineen
- A-osan 3 kerroksen suuri klinikkasali 331 tilallisesti erityisenä avoimena tilana

B-osan aula 206 ja kahvila 208

B-osan luentosali 202 kalusteineen

B-osan 2kerroksen lukusalissa 210 ja kokoustilassa 204 on säilynyt mm Artekin vanhoja arvokkaita irtokalusteita

B-osan porrashuone kierreportaineen 126a, 21 , 329b ja 452

Kaupunkikuva

Dentalian rakennus sijoittuu kaupunkikuvassa näkyvästi. Ainoana rakennuksena avoimessa katujen ympäröimässä korttelissa, rakennus näkyy joka suunnalta. Rakennuksen tunnusomaiset piirteet hahmottuvat kaikilta sivuilta yhtenäisenä, rakennuksella ei ole takasivua. Tontilla sijaitsevat jo rakentamisen yhteydessä istutetut vaahterat ovat osa kokonaisuutta. Puut muodostavat katkoja ilmeeltään yhtenäisinä jatkuviin rasterijulkisivuihin. Puiden punertava sävy yhdistyy rakennuksen värilasipintoihin. Samanlaisina rakennuksen eri puolilla toistuvat puut tukevat osaltaan arkkitehtuurissa korostuvan yhtenäisen julkisivun teemaa,

Korttelin lähiympäristö on 2000-luvulla muuttunut merkittävästi ja suurimittakaavaiset toisinaan voimakkaan sävyiset uudisrakennukset ovat ottaneet tilaa kaupunkikuvassa. Näiden välissä erillään omassa korttelissaan punasävyisten vaahteroiden ympäröimä Dentalia erottuu alueelle tunnusomaiseksi muodostuneena harmonisena rakennuksena.

1. TAUSTAA

1.1 Dentalian arkkitehti Jorma Järvi

11.08.1908, Nastola - 11.11.1962, Helsinki

Jorma Klaus Järvi kirjoitti ylioppilaaksi 1927 ja valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta 1933. Järvi työskenteli valmistuttuaan J.S.Sirénin arkkitehtitoimistossa. 1940-49 hän toimi Puutalo Oy:n suunnitteluosaston päällikkönä ja kehitti tehdasvalmisteisia puutalotyyppejä. Tämän jälkeen hän perusti oman toimiston. 1959 hänet valittiin standardisoimislaitoksen johtokunnan puheenjohtajaksi.

Vuonna 1934 Jorma Järvi osallistui Erik Lindroosin kanssa Helsingin Posti- ja lennätintalokilpailuun. Heidän toisen palkinnon saanut ehdotus "208+abc" toteutettiin, ja Järvi työskenteli tämän rakennuksen parissa aina vuoteen 1938. Tämän jälkeen hän toimi mm. Helsingin kaupungin rakennustoimistossa ja samaan aikaan J.S. Sirénin assistenttina Teknillisessä korkeakoulussa.

1950-luvulla Jorma Järvi suunnitteli useita koulurakennuksia: Herttoniemen kansakoulun, Kulosaaren yhteiskoulun ja Pakilan kansakoulun Helsinkiin sekä Rovaniemen yhteislyseon. Hänen muista töistään mainittakoon Helsingin uimastadion ja Turun

yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan laitosrakennukset. Lisäksi hän on suunnitellut kerrostaloalueen Helsingin Roihuvuoreen, omakotialueen Tapiolaan ja Jyväskylän Viitaniemen puutarhakaupunginosan.

Helsingin Pääpostitalon suunnittelu tehtiin Rakenushallituksen määräämän valvojan, arkkitehti Kaarlo Borgin suojeluksessa. Rakennus sai enemmän valvojan makua tyydyttävän monumentaalisen ja vertikaalin muodon. Myöhemmin Jorma Järvi kuitenkin sai yllin kyllin tehtäviä toteuttaakseen omaa arkkitehtuurinäkemystään. Hän käytti uusia teemoja mm. Tapiolan yhteiskoulussa. Osa opetustiloista on kuusikulmion muotoisia ja katettu matalalla kartiokatolla. Rakennus suunniteltiin 1957, ja se oli osa Tapiola-ideologiaa. Siinä pyrittiin irti yksitoikkaisista ratkaisuista, ja pääpaino annettiin luonnonläheisyydelle sekä luovaa kykyä innoittaville asioille. Tapiola-ihanteisiin sopivat myös hänen suunnittelemansa omakotitalot.

Koulurakennuksista tuli Järven ominta aluetta: 1940-luvun lopulla ja 1950-luvun alussa hän suunnitteli aikaisemmin mainittujen lisäksi mm. Kittilän Naakenuoman ja Rovaniemen Korkalovaaran kansakoulut, sekä Kälviän kansanopiston ja Maunulan yhteiskoulun.

(<https://www.mfa.fi/>)

Jorma Järvi menehtyi syksyllä 1962 kesken Dentalian suunnittelun, ja toimistolla työskennelleet arkkitehdit veivät suunnittelun loppuun. Dentaliasta tuli siten Jorma Järven viimeinen suunnittelukohde. Samanaikaisesti toimistolla suunniteltiin hieman aiemmin vuonna 1964 valmistunutta Kouvolan uimahallia jossa erityisena ratkaisuna on suuri kaareva lasijulkisivu.

Helsingin pääpostitalo. SRM/Finna.

Helsingin uimastadion. SRM/Finna.

Pakilan kansakoulu. Valokuvaaja Heikki Havas/ SRM/Finna.

Tapiolan yhteiskoulu valokuvaaja Pertti Ingervo/ Finna.

TYÖLUETTELO (JULKISETRAKENNUKSET JA KOULUT)

JULKISET RAKENNUKSET

Postitalo, Helsinki, 1938 yhdessä Erik Lindroosin ja Kaarlo Borgin kanssa

Karkkila-Pyhäjärvi seurakuntien hautausmaa 1949 yhdessä Esko Suhosen kanssa

Puutalo Oy:n toimisto, Sokoksen rakennuksen 4. krs., 1943

Hovinsaaren yleisasemakaava, Kotka, 1947

Meritullin seurakuntatalo, 1950–51, Helsinki

Postitalon keskisiiven korotus, 1951, Helsinki

Uimastadion, 1952, Helsinki

Evijärven apteekki, muutos, 1952

Kristillinen kansanopisto, Laajasalo, Helsinki, 1953

Turun yliopiston lääketieteellinen laitosrakennus, 1954

Kauhajoen kansanopisto, 1955

Keskipohjanmaan kansanopisto, Kälviä, 1957

Kansanopisto, Liminka, 1961

Kansankorkeakoulu, Svenska Österbottens Folkhögskola- Folksakademi, Närpiö, 1962

Kouvolan uimahalli, 1964

Turun yliopiston hammaslääketieteen laitos, 1965

KOULUT

Kittilän kansakoulut, Alakylä, Kaukonen, Naakenavuoma, Vasikkakumpu ja Vuoma, 1948

Keravan yhteiskoulun muutos ja laajennus, 1949

Herttoniemen kansakoulu, Helsinki, 1952

Rovaniemen Yhteislyseo, 1952

Pakilan kansakoulu, Helsinki, 1954

Kulosaaren yhteiskoulu, Helsinki, 1955

Kallion yhteiskoulun lisärakennus, Helsinki, 1956

Rovaniemen yhteiskoulu, 1956

Korkalovaaran kansakoulu ja asuntola, Rovaniemi, 1956

Korkalovaaran keskikoulu, Rovaniemi, 1957

Maunulan yhteiskoulu, Helsinki, 1957–58

Vaajakosken kansakoulu, 1958

Loilan kansakoulu, Vilppula, 1958

Vihdin yhteiskoulu, 1958

Tapiolan yhteiskoulu, Espoo, 1958/1960

Vapaaniemen (Friisilän) kansakoulu, Espoo, 1958–59

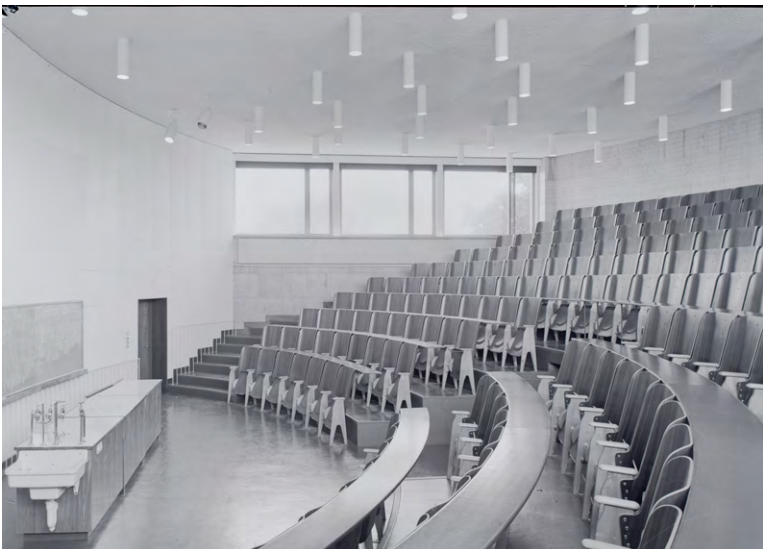
Vartiokylän kansakoulu ja lastentalo, Helsinki, 1959

Hyvinkään kansalaiskoulu, 1960

Hyvinkään keskikoulu, 1962

Inarin kunnallinen keskikoulu, Ivalo, 1962–63

Kemijärven yhteiskoulu, 1963

Vuonna 1964 valmistunut Kouvolan uimahalli. Valokuvaaja Teuvo Kanerva. Museovirasto/ Finna. Alempi kuva valokuvaaja teuvo Suikki/ Finna.

Turun yliopiston lääketieteellinen laitosrakennus, valokuvaaja Heikki Havas. Finna

1.2 Aikajana

1891	hammaslääketieteen opetus käynnistyy ensimmäisenä suomessa Helsingin Kirurgisessa sairaalassa	15.9.1965			työvoima tulee pääosin terveyskeskuksista.
		1966	Uuden laitospöakennuksen vihkiäisiä vietetään 12.3.1966	2011	Muuntamo ja keskijännitekojeisto uusitaan
1954	Arkkitehti Jorma Järven suunnittelema Turun yliopiston lääketieteellinen laitosrakennus valmistuu	1973	Hammaslääketieteen opetus käynnistyy Kuopion korkeakoulussa ja Oulun yliopistossa	2012	Sisäilman korjaustöitä
		1974	Turun yliopisto valtiollistetaan ja siitä tulee opetusministeriön alainen	2013	Ilmanvaihdon muutoksia
1956	Valtioneuvosto asettaa komitean laatimaan suunnitelman hammaslääkäriskoulutuksen lisäämiseksi ja maan toisen hammaslääketieteellisen laitoksen perustamiseksi Turun yliopiston yhteyteen	1974	Vähäisiä tilamuutoksia B-osan 1 ja 2 kerroksissa sekä A osan 3 kerroksessa, rakennuslupa 853-1974-577	2015	Pystyviemärien uusiminen
		1987	Keittiötiloissa muutoksia ja laitteita, lvi- ja sähköasennuksia uusitaan	2018	Varavoimakone, rakennuslupa
1957	Komitea esittää mietinnössään hammaslääketieteellisen laitoksen perustamista Turkuun	1992- 1994	Julkisivujen korjausta suunnitellaan, julkisivut pestään	2024	Alueen asemakaavamuutos käynnistyy
1958	Hammaslääkäriskoulutus käynnistyy Turun yliopistolla. Turun Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan esittämä huonetiiaohjelma uutta laitosrakennusta varten vahvistetaan	1993	TY:n hammaslääkäriskoulutus lakkautetaan taloudellisen laman seurauksena, erikoistumis- ja täydennyskoulutus ja tutkimustyö jatkuvat		kaavan tavoitteen on tontin rakennusoikeuden kasvattaminen, ensisijaisena tavoitteena on Dentalian rakennuksen säilyttäminen kokonaisuudessaan ja korttelin täydentäminen uudisrakentamisella. Toissijaisena vaihtoehtona tutkitaan Dentalian osittaista purkamista ja korvaamista uudisrakentamisella. Rakennukset tulevat palvelemaan opetus-, tutkimus- sekä sairaanhoitotiloina.
1958	Opetusministeriö valitsee arkkitehti Jorma Järven laatimaan suunnitelman uutta laitosrakennusta	1999	Sisäänkäyntiaulasta avataan uusi sisäänkäynti pihan sunntaan, sisätiloissa tehdään runsaasti tilamuutoksia. Pihalle rakennetaan jätekatos. Rakennusluvat 1998-563 ja 1999-999	(lähteet MIP, Kupila, RVV arkisto, SYKOY arkisto, TS)	
1959	Opetusministeriö siirtää laitoksen suunnittelun ja rakentamisen Rakennushallitukselle	2000	Kliininen opetus integroidaan lääkäriskoulutuksen tapaan julkiseen terveyshuoltoon sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen		
1960	Ensimmäiset hammaslääketieteen kandidaatit valmistuvat Turun yliopistosta				
1962	Arkkitehti Jorma Järvi kuolee yllättäen, suunnittelua jatkavat toimiston arkkitehdit Antti iitanen, Osmo Koskelin ja Asko Halme.	2003-2005	LVIAS saneeraus ja julkisivukorjaus; julkisivujen lämmöneristys ja mineritlevyt uusitaan laajalla osalla rakennusta, ikkunat uusitaan, ilmanvaihtojärjestelmä uusitaan, A- ja B- osien katoille rakennetaan iv-konehuoneet, sisätiloissa tehdään mm alakattomuutoksia. Rakennuslupa 2003-909 ja 2005-250		
1961	Rakennuksen luonnospiirustukset L2 valmistuvat	2004	Turun yliopistolla käynnistyy hammaslääkärien peruskoulutus uudestaan		
1963	Pääpiirustukset hyväksytään ja rakennuslupa myönnetään.	2005	Dentaliassa käynnistyy VSSHP:n organisoima ja hallinnoima hammaslääkäripäivystys, jonka		
	Urakkasopimus allekirjoitetaan 13.11.1963 ja rakentaminen käynnistyy välittömästi				
1965	Rakennus valmistuu ja otetaan käyttöön				

1.3 Alueen varhaisia vaiheita

Dentalia sijoittuu kaupunginosaa 1 eteläosaan vanhan kaupunkirakenteen ulkoreunalle vanhan tulliaidan ulkopuolelle. Hämeenkadun koillispuolella tulliaidan kohdalla sijaitsi Hämeen tulli. Turun kaupunkipalola seuranneessa arkkitehti C.L. Engelin laatimassa asemakaavassa 1828 päättyi korttelirakenne nykyisen Lemminkäisen kadun linjaan. Alueella sijainneen Kurjenkaivonkentän laidan vaivaistalo muutettiin 1840-luvulla Suomen sotaväen kasarmiksi ja sen ympärille rakennettiin useita lisärakennuksia. 1860-luvulla kasarmi vaihtui venäläiseksi ja säilyi siinä käytössä Suomen itsenäistymiseen saakka. Kasarmialueeseen sisältyi myös Dentalian tulevan tontin luoteispuoleinen kortteli, jossa edelleen on säilynyt vuonna 1898 pystytetty kansakoulu.

Kasarmin pohjoispuolella kaupunkialueen ulkopuolella sijaitsi Kiinamyllynmäki, jossa oli useita tuulimyllyjä. Mäen nimitys johtuu alueella 1800-luvulla jauhettuun kiinapuun kuoreen, josta saatiin kiniinipulveria läketeollisuuden käyttöön. Turun yliopistollinen keskussairaala siirtyi vuonna 1881 Kiinamyllynmäelle rakennettuihin sairaalarakennuksiin. Mäen etelä- ja pohjoispuoliset alueet olivat tuolloin vielä peltomaata. Itäpuolella kulki pitkä hiekkaharjumuodostelma, jota Hämeentien kohdalla käytettiin yleisenä hiekkakuoppana. Alueen hiekkaa hyödynsi mm. viereinen Kupittaan tiilitehdas.

1880-luvun katalla näkyy nykyiseen Lemminkäisenkatuun (Nordöstra liniegatan) rajautuva korttelirakenne ja sen ylittävä kasarmialue. Kiinamyllynmäellä sijaitsevat sinne juuri siirtynyt yliopiston sairaala. Mäen itäpuolelta hiekkakuopan alueelta johtaa diagonaalilinjainen tie Kupittaan kylpylälle. Dentalian tuleva tontti sijaitsee kasarmialueen ja tämän tien välissä. Ote Backhoffin kartasta 1880. KA/ Turun karttapalvelu.

Turku–Karjaa -rautatie valmistui 1899, ja se kulki hiekkakuopan kohdalta sairaalan itäpuolelta. Vuonna 1914 Kupittaan avattiin oma rautatieasema. Hiekkakuopan ja Kiinamyllynmäen välistä kulki tie Kupittaan puistoon, jossa oli kylpylaitos. Nykyisen Tykistönkadun diagonaalilinjaus pohjautuu tähän tiehen.

Sairaa-alueella tehtiin 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa pienempiä muutoksia ja laajennustöitä. Merkittävän muutoksen toi vuonna 1938 käyttöön vihitty 350-paikkainen uusi Lääninsairaala, eli nykyinen Tyksin A-sairaala. Sairaalan suunnittelivat lääkintöhallituksen arkkitehdit Jussi Paatela ja Uno Ullberg. Lääninsairaala muuttui vuonna 1946 Yliopistolliseksi opetussairaalaksi, ja vuonna 1958 siitä tuli Turun yliopistollinen keskussairaala.

Turun yliopisto siirtyi 1950-luvulla kaupungin länsilaidalle sairaalan luoteispuolelle sijaitsevalle Vesilinnanmäelle. Aarne Ervin suunnittelemat kemian ja fysiikan laitokset valmistuvat 1954 ja toisessa vaiheessa rakennettu humanistisen tiedekunnan tiloja sisältävä hallintorakennus vuonna 1959. Lääketieteellistä tiedekuntaa varten valmistuivat uudet laitosrakennukset entisten viereen 1952 ja 1954. 1960-luvulla rakennettiin hammaslääketieteen laitosrakennus, luonnontieteen talo sekä humanistisen tiedekunnan laitosrakennus Fennicum.

Turun yliopistollinen keskussairaala vuonna 1936. Turun museokeskus.

Yliopistonmäki, ilmakeku vuodelta 1956. veljekset Karhumäki

Ote senaattikartastosta vuodelta 1880-1881. KA

Asemakartta 1909. Turun karttapalvelu

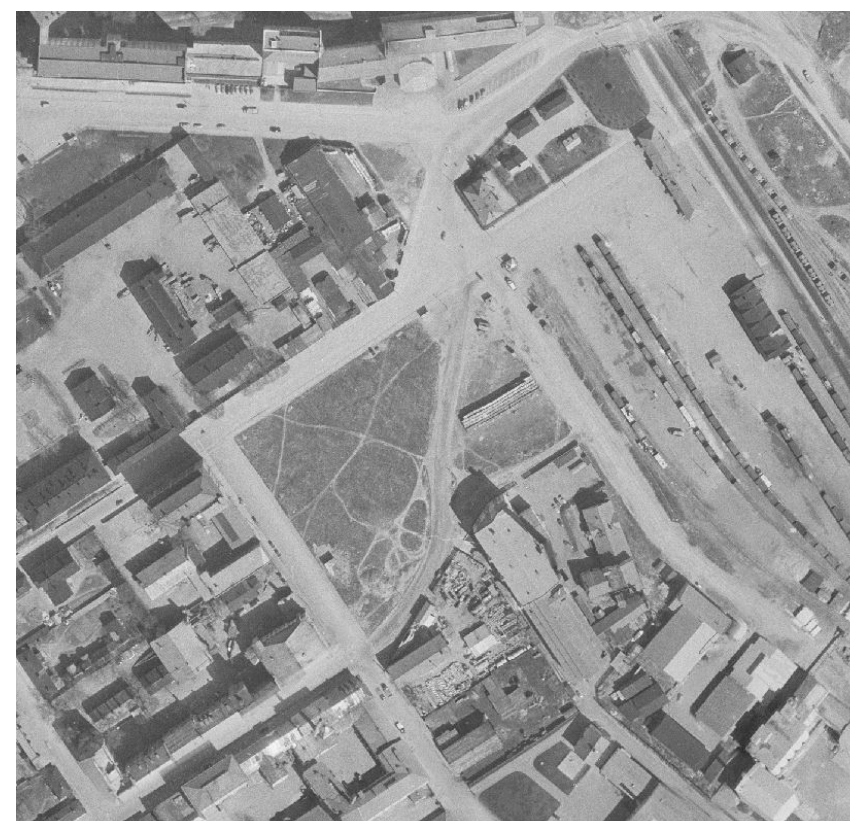

Asemakartta 1931. Turun karttapalvelu

Vanhoista kaavakartoista ja ilmakuvista voi nähdä alueen kehityksen 1880-luvulta 1970-luvulla. Kuvissa Dentalian tontti on esitetty lähes rakentamattomana Dentalian rakentamiseen saakka. Tontin länsireunaan 1958 pystytetty pieni muuntamorakennus purettiin uuden laitosrakennuksen alta.

Virastokartta 1950-1954. Turun karttapalvelu

Ortokuva 1958. Turun karttapalvelu

Ortokuva 1973. Turun karttapalvelu

2. Turun yliopiston hammaslääketieteen laitos

Akateeminen hammaslääkäriprofessio syntyi Suomessa vuonna 1892, kun hammaslääketieteen koulutus alkoi Aleksanterin yliopistossa Helsingissä Matti Äyräpään käynnistämänä. Alkujaan laitos toimi Kirurgisen sairaalan yhteydessä Kasarminkadulla ja myöhemmin Helenankadulla ja Siltasaarenkadulla. Vuonna 1931 laitokselle valmistui Fabianinkadulle arkkitehti Armas Lindgrenin suunnittelema laitosrakennus. Vuonna 1979 laitos muutti edelleen Helsingin Ruskeasuolle rakennettuun klinikkarakennukseen. Tämä arkkitehti Einar Teräsvirran suunnittelema rakennus purettiin vuonna 2023. Nykyisin laitos toimii Meilahdessa.

Turkuun perustettiin vuonna 1958 Suomen toinen hammaslääketieteen laitos, joka sai oman erillisen rakennuksensa vuonna 1965. Vuonna 1973 aloitettiin hammaslääketieteen opetus myös Kuopion korkea-koulussa ja Oulun yliopistossa. Kuopion laitos muutti vuonna 1978 Savilahteen rakennettuun Canthian suureen campusrakennukseen. Arkkitehti Juhani Kataisen suunnittelema moniosainen rakennus on suojeltu asemakaavassa.

Hammaslääkärien koulutus toimii edelleen näissä neljässä yliopistossa.

Turun lääninsairaala, joka oli aloittanut toimintansa 1759 maamme ensimmäisenä lääninsairaalana siirtyi Linnankadulta nykyiselle paikalleen Kiinamyllynmäelle 1880-luvulla. Asemakaavoitetun kaupungin ulkopuolella Hämeentullin kohdalla sijainneella mäellä oli ollut 1700-luvulla turkulaisapteekkien yhteinen kiniinimylly.

Kiinamyllynmäelle valmistui 1880-luvun alkuun mennessä yleisten rakennusten ylihallituksessa arkkitehtien Dahlström ja Lindqvist suunnittelemina lasarettiosasto, talouskeskus, iho- ja sukupuolitautien osasto ja mielitautien osasto. Samaan aikaan alueelle rakennettiin myös porttivahdin ja alilääkärin asuinrakennukset sekä puisto.

Talousrakennusta korotettiin 1906 ja 1930 ja uusi talousrakennus rakennettiin arkkitehti T. Montellin ja insinööri K.A. Krankin suunnitelmin tuolloisen sairaalan pohjoispuolelle 1931. (RKY)

Turun lääninsairaala koulutti hoitajia vuodesta 1893 lähtien ja sairaanhoitokoulu perustettiin 1931. Nelikeroksinen koulu ja oppilasasuntola rakennettiin lääkintähallituksen arkkitehti R. Wessmanin suunnitelmin vanhan talousrakennuksen jatkeeksi. Wessman suunnit

nitteli myös 1948 valmistuneen Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan teoreettiset laitokset. 1955 valmistuneen lääketieteellisen tiedekunnan opetusrakennuksen suunnitteli arkkitehti Jorma Järvi. Lääninsairaalan uudisrakennus, ns. A-sairaala rakennettiin 1934-1937 lääkintöhallituksen rakennusosaston arkkitehtien Jussi Paatelan ja Uno Ullbergin suunnitelmin.

Laki Turun lääninsairaalan käyttämisestä kaupunkiin perustettavan lääketieteellisen tiedekunnan opetus-sairaalana tuli voimaan 10.9.1943. Sairaalan uudisrakennusten suunnittelemisesta järjestettiin kilpailu, jonka voitti 1955 Martta ja Ragnar Ypyän ehdotus ”Kallonporaajan paratiisi”. Sairaalalaki ja laki yliopistollisista keskussairaloista hyväksyttiin 1956 ja valtio luovutti Turun lääninsairaalan keskussairaalaliitolle 1958.

2.1 Hammaslääketieteen laitoksen synty

Turun yliopiston hammaslääketieteen laitoksen perustamisen ensisijaisena syynä oli maassa vallitseva ja paheneva hammaslääkäripula. Ainoana opetusta antavana yksikkönä oli Helsingin yliopiston hammaslääketieteen laitos. Maaliskuussa vuonna 1956 valtioneuvosto asetti komitean laatimaan suunnitelmaa hammaslääkäriskoulutuksen lisäämiseksi ja maan toisen hammaslääketieteen laitoksen perustamiseksi Turun yliopiston yhteyteen. Laitos katsottiin jo perustamisvaiheessa tarpeelliseksi myös koko maata ja erityisesti Länsi-Suomea palvelevana tutkimuslaitoksena ja erikoistason hoitoyksikkönä.

Komitean puheenjohtajana oli lääkintöneuvos Paavo Kuusisto. Helsingin yliopiston hammaslääketieteen laitosta edusti professori Eero Tammisalo ja Turun yliopiston lääketieteellistä tiedekuntaa dekaani, professori Eero Mustakallio. Komitean mietinnön valmistuttua ja siitä annettujen lausuntojen perusteella valtioneuvosto teki päätöksen hammaslääketieteellisen opetuksen aloittamisesta Turun yliopistossa. Myös lääketieteellinen tiedekunta reagoi asiaan myönteisesti. Syksyllä 1957 syntyi päätös, että jo seuraavan kesän karsintakurssien yhteydessä valitaan hammas-

lääketieteen linjalle ensimmäiset 60 opiskelijaa.

Alkuvuosien opiskelu

Opiskelijavalinnoissa noudatettiin samoja periaatteita kuin lääketieteenlinjan valinnoissa. Kesällä järjestettiin kuuden viikon pituinen karsintakurssi, jolle hyväksyttiin tiedekunnan esittämät 60 opiskelijaa. Ns. alkuopetus oli kaksi ensimmäistä vuotta sisällöltään lähes samanlaiset kuin lääketieteen opiskelijoilla. Ensimmäiset hammaslääketieteen kandidaatit valmistuivat keväällä 1960.

Koska klinikkarakennusta ei ollut, jouduttiin prekliininen opetus järjestämään väliaikaisissa tiloissa. Anatomian laitoksen toisesta kerroksesta saatiin kaksi huonetta kariesopin peruskurssilaboratorioiksi ja pohjakerroksesta yksi huone proteesiopin käyttöön. Tarvittava kurssiluentosali muodostettiin yhdistämällä kaksi tutkijan huonetta.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan ensimmäisten opiskelijoiden olisi pitänyt päästä aloittamaan kliininen työskentely vuoden 1961 alussa. Laitosrakennuksen puuttuminen pakotti miettimään väliaikaisten ratkaisujen mahdollisuuksia. Yhtenä ratkaisuna selvitettiin mahdollisuuksia opiskelun jatkamiseen Ruotsissa ja Saksassa. Ratkaisuksi muodostui lopulta perustaa tilapäinen hammasklinikka Hämeenkatu 1:ssä sijaitsevaan, alkujaan matkustajakodiksi suunniteltuun huoneistoon. Noin 500 m² kokoiseen huoneistoon saatiin sijoitettua kolmisenkymmentä potilastuolia, leikkaussali, pesu- ja sterilointitilat sekä hammastekniikan laboratorio. Lisäksi röntgenosastoa varten oli kaksi huonetta, professoreilla yksi yhteinen huone samoin opettajilla ja sihteereillä. Pienuudestaan ja epäkäytännöllisyydestään huolimatta väliaikainen klinikka toimi tyydyttävästi opetustilana.

2.2 Laitosrakennuksen suunnittelu ja rakentaminen

Turun Yliopiston hammaslääketieteen laitoksen synty-sanat lausuttiin valtion hammaslääkärinkoulutuksen osaamista suunnittelemaan asetetun komitean mietinnössä tammikuussa 1957. Turun Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan esittämä huonetilaohjelma vahvistettiin maaliskuussa 1958. Opetusministeriö valitsi lääketieteellisen tiedekunnan esityksestä vuonna 1958 arkkitehdiksi Jorma Järven, joka oli aikaisemmin suunnitellut tiedekunnan teoreettiset laitosrakennukset

Joulukuussa 1959 päätti opetusministeriö antaa suunnittelun ja rakentamisen rakennushallitukselle. Valtioneuvosto asetti keväällä 1960 rakennusta suunnittelemaan hammasklinikkatoimikunnan. Tiedekunnasta toimikuntaan nimettiin puheenjohtajaksi professori Eero Mustakallio ja jäseniksi silloiset dosentit Kalervo Koivumaa ja Arja Scheinin. Lisäksi siihen tulivat ylihammaslääkäri Ensio Kalijärvi lääkintöhallituksesta, yliarkkitehti Kauko Kokko rakennushallituksesta, hallitussihteeri Osmo Kalliala valtiovarainministeriöstä ja Hallitussihteeri Yrjö Salosaari opetusministeriöstä. Suunnittelun alkuvaiheessa arkkitehti Järvi ja dosentti Kalevi Koski tekivät tutustumismatkan Ruotsin ja Tanskan hammaslääketieteellisiin laitoksiin.

Helmikuussa 1961 hyväksyttiin luonnospiirustukset. Pääpiirustukset olivat joitain yksityiskohtia lukuun ottamatta valmiit, kun arkkitehti Järvi yllättäen kuoli marraskuussa 1962. Järven työtä jatkoivat ja rakentamista valvoivat toimiston arkkitehdit Antti Iitanen, Osmo Koskelin ja Asko Halme. Pääpiirustukset hyväksyttiin helmikuussa 1963.

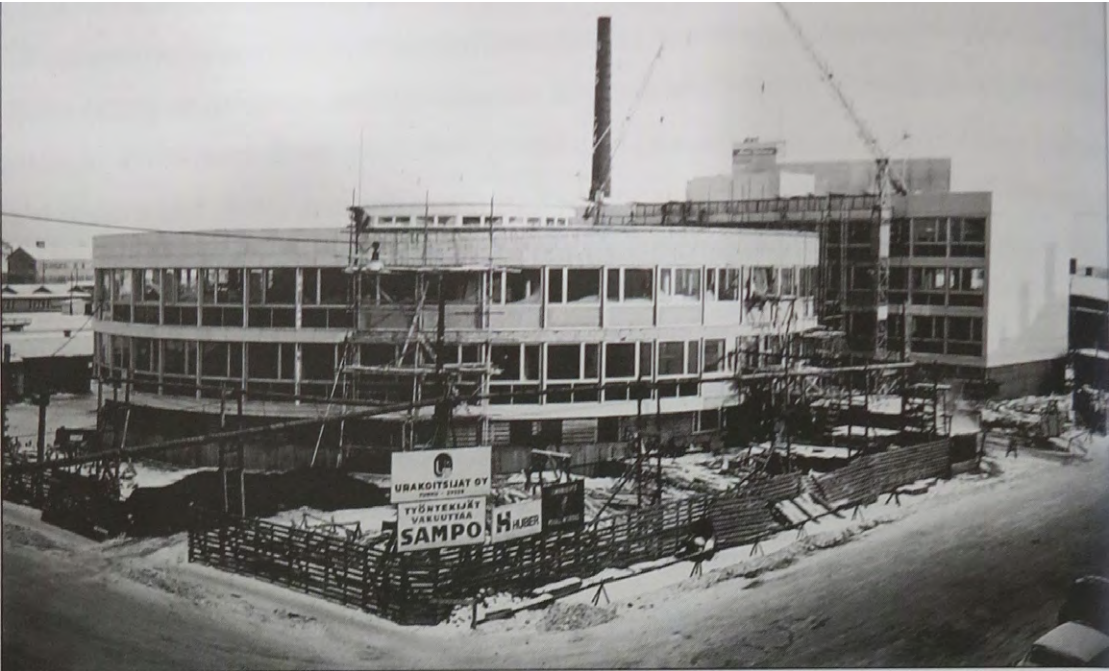
Urakkasopimus allekirjoitettiin 13.11.1963 ja työt aloitettiin heti. Sopimuksen mukaan rakennuksen piti olla valmiina 15.1.1966 mennessä, mutta se voitiin ottaa käyttöön jo 15.9.1965. Laitoksen rakentamista ja sisustamista varten oli valtio myöntänyt varoja kaikkiaan 12,56 mmk.

Rakennushanke oli vaativa ja mm ilmanvaihto- ja jäähdytystekniikan sekä sähköistyksen suunnittelu muodostui pitkäaikaiseksi prosessiksi. Laitoksen edellyttämän teknisen kapasiteetin suuruutta kuvaa se, että kun rakentamisen kustannusarvio oli noussut vuoteen 1961 mennessä 575 miljoonaan silloiseen markkaan, lääketieteellisten kiinteiden kojeiden, irtaimiston, instrumenttien jne. kustannusarvio nousi sekin 282 miljoonaan markkaan.¹

1 Tenovuo 2008

Laitoksen työmaa vuonna 1966, edustalla näkyy viuhkamaisen luentosalin muottirakenteita. Valokuvaaja Rautavuori. Museovirasto Journalistinen kuva-arkisto JOKA

Valokuva työmaalta, rakennus on saavuttanut harjakorkeuden.

Suunnittelijat

arkkitehtisuunnittelu	Arkkitehtitoimisto Jorma Järvi arkkitehdit Jorma Järvi, Antti Iitanen, Osmo Koskelin ja Asko Halme
rakennesuunnittelu	Insinööritoimisto Mikko Vahanen
konetekn.työt	Lämpö- ja saniteettitek.toimisto E.Serimaa
sähkösuunnittelu	Sähköinsinööritoimisto Eino Ranta-Aho
salaojitus	DI Erkki Nuutila

Urakoitsija

pääurakoitsija	Rakennustoimisto Urakoitsijat Oy
vastaava mestari	rkm Y. Lindström
konetekn työt	Oy Vesijohtoliike Huber Ab
ilv.tekn. työt	Suomen Puhallustehdas Oy
sähkötek. työt	Turun Asennuspaja
kiintokalusteet	Kiintokaluste Oy
Valvoja	I. Fränti

Laitosrakennuksen suunnittelun pääperiaatteet

Laitoksen suunnittelua ja tilaratkaisut on kuvattu yksityiskohtaisesti i rakennuksesta laaditussa esitteessä (1966);

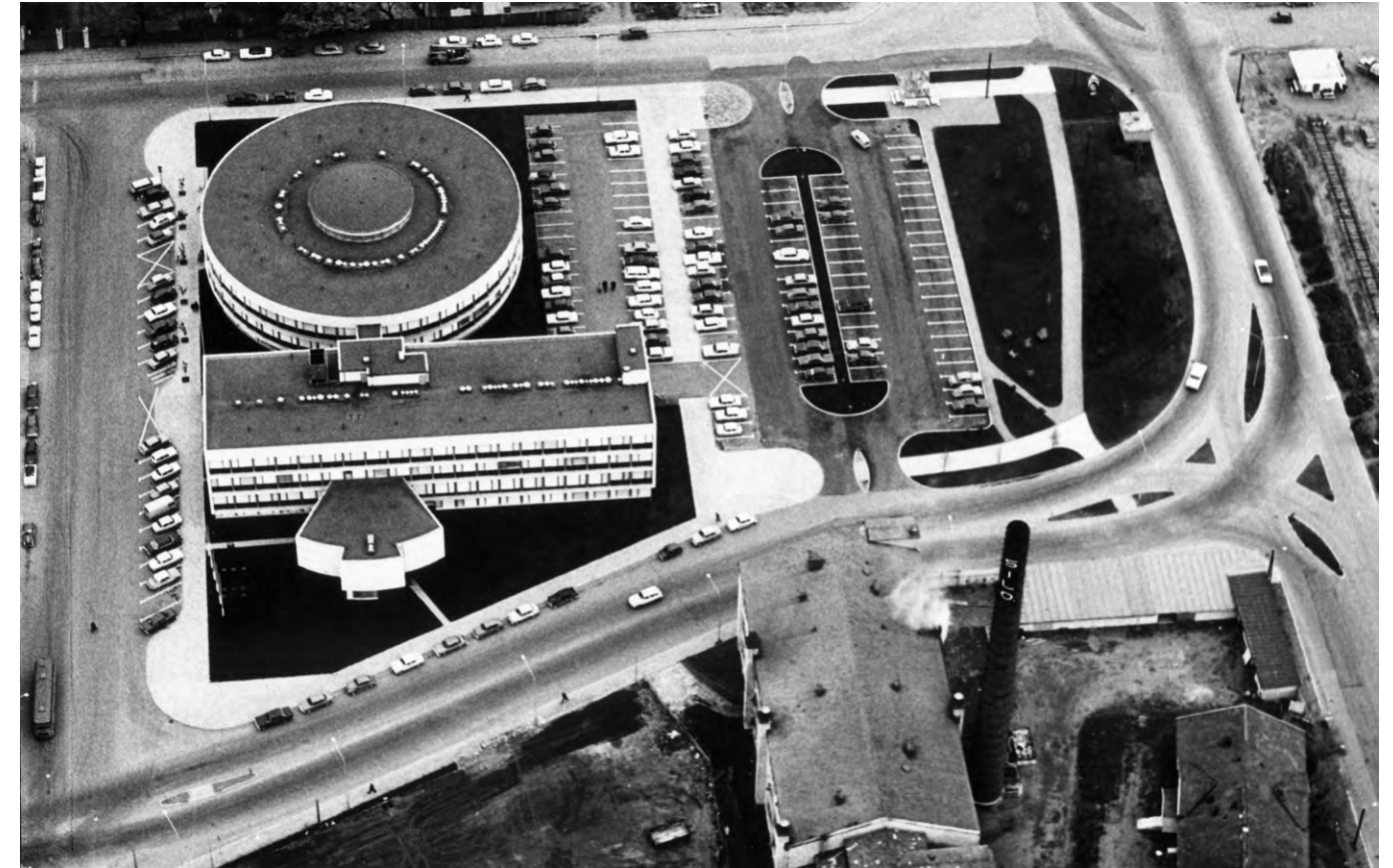
Laitoksen suunnittelussa oli tehokkaan tilankäytön lisäksi kaksi toiminnallista periaatetta, jotka selvästi kuvastuvat rakennuksessa.

Laitosrakennuksen suunnittelussa oli määräävinä kaksi toiminnallista periaatetta, jotka selvästi kuvastuvat tilarakenteesta, minkä lisäksi arkkitehdin työtä on ohjannut pyrkimys mahdollisimman tehokkaan tilan hyväksikäyttöön.

Ensimmäinen toiminnallinen periaate, jota rakennuksen suunnittelussa noudatettiin, oli laitoksen kahden pääfunktion, klinisen työskentelyn sekä opetus- ja tutkimustoiminnan erottaminen toisistaan. Näin laitosrakennuksesta tuli kaksiosainen: klininen toiminta sai sijansa kolmikerroksisessa pyöreämuotoisessa klinikkarakennuksessa, kun taas hallinto-, opetus- ja tutkimustyö keskitettiin suorakaiteen muotoiseen nelikerroksiseen osaan, joka kuitenkin lyhyen käytävän välityksellä liittyi klinikkaosaan.

Toisena toiminnallisena periaatteena, joka on määräsi klinikkaosan suunnittelua, oli pyrkimys klinisen hammaslääketieteen eri alojen välisten rajojen hävittämiseen mahdollisimman pitkälle. Näin päädyttiin siihen, että kaikki se klininen toiminta, joka ei vaadi erikoistiloja tai -kalusteita, sijoitettiin yhdessä suuressa klinikkasalissa tapahtuvaksi. Tämä vuorostaan johti siihen, että nimenomaan pyöreä muoto katsottiin tälle suurelle klinikkasalille sopivaksi: tällaisena sali vaikuttaa huomattavasti miellyttävämmältä, kuin jos sama määrä työskentely-yksiköjä olisi sijoitettu suora kaiteen muotoiseen tilaan, ja liikunta klinikkasalissa on etupäässä säteittäisesti tapahtuvana vähäisempää kuin suorakaiteen muotoisessa salissa olisi laita. Yhtenäisellä klinikkasalilla pidettiin opetuksen kannalta edullisena ja nähtiin etteivät kandidaatit ajattelussaan siinä "osastoidu" niin paljon kuin eri klinisten alojen työskennellessä omissa tiloissaan. Eri alojen opettajien välinen kontakti on jatkuva ja kiinteä, ja tullaan toimeen vähemmällä opettajamäärällä kuin siinä tapauksessa, että osastot toimisivat erillään tai kandidaatit olisivat hajotettuina eri saleihin.

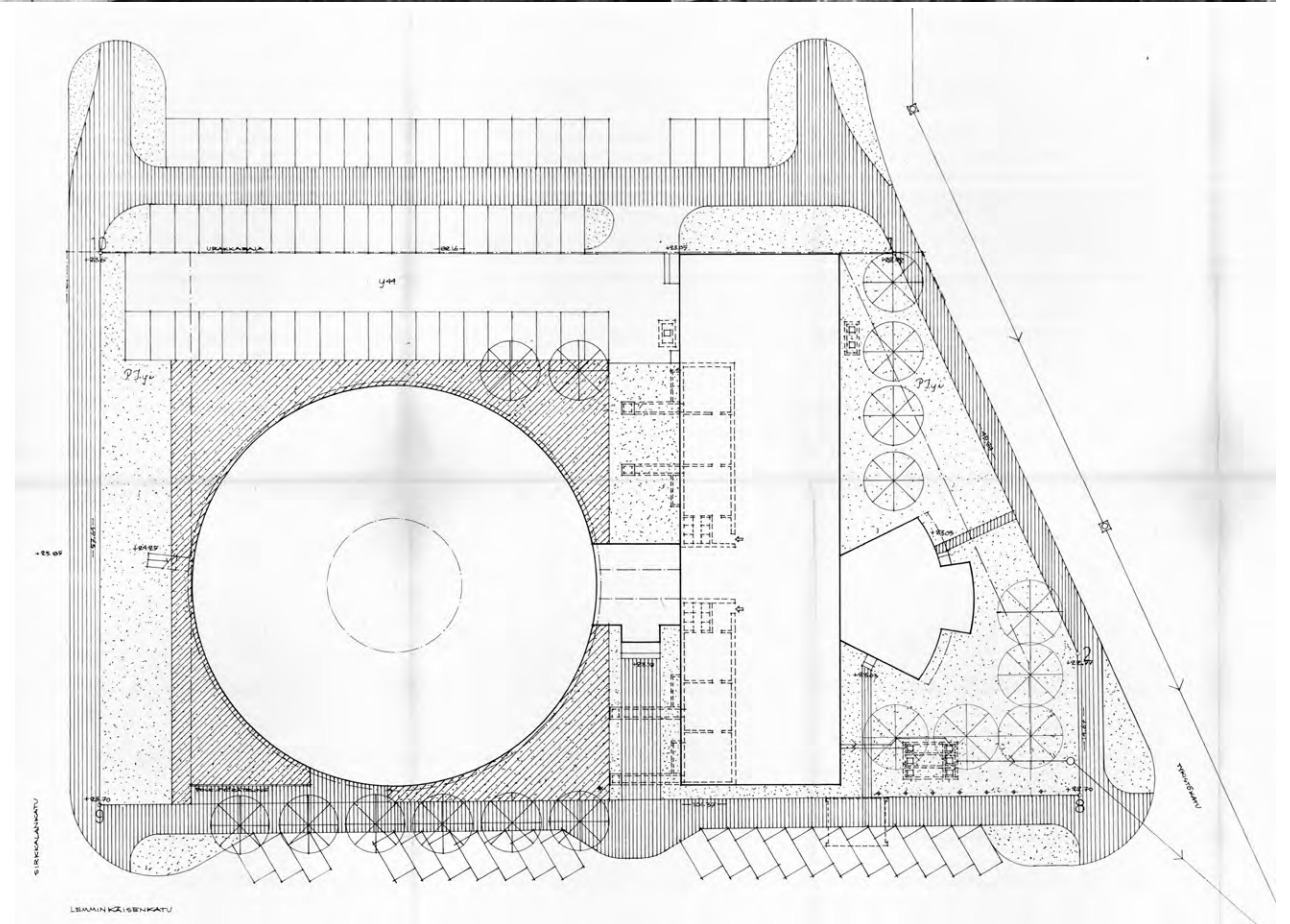
Vastaanotto- ja suunnitteluosasto, hammaskirurginen osasto ja röntgenosasto, jotka toimintansa laadun ja/tai tarvitsemansa välineistön kannalta ovat erikoisasemassa, sijoitettiin omiin erillisiin tiloihin.

Ilmakuva vastavalmistuneesta laitoskorttelista. TY kuva-arkisto.

Dentalian rakennus sijoitettiin korttelin eteläosaan, siten että suorakaiteen muotoinen B-osa rakennettiin kiinni korttelia jakavaan tontinrajaan. Voimassa olevasta vuoden 1950 rakennusjärjestyksestä poiketen rakennuksen pinta-ala sai olla puolet tontin pinta-alasta. Rakentamatta jäävistä piha-alueista vähintään 1/3 tuli istuttaa ja ylläpitää puistomaisessa kunnossa.

Rakennusselityksen määriteltiin tontille istutettavan 17 vaahteraa, 40 berberia ja 30 orapihlajaa. vaahterat sijoitettiin Lemminkäisenkadun ja Tykistökadun puoleisille sivuille ja orapihlajat suunniteltiin istutettavan vinoraidoitettulle alueelle ympyrämuotoisen osan ympärille. Asemapiirros 1:500/pääpiirustukset 10.5.1965. Arkkitehti Jorma Järven suunnitelman perusteella laatineet Halme, Iltanen Koskelin arkkitehdit.

Uusi klinikka valmistuu

Uusi klinikka valmistui etuajassa ja potilastyöt päästiin aloittamaan uudessa klinikassa syyskuun puolivälissä 1965. Klinikkaa sanottiin Euroopan vai olisiko olut jopa koko maailman parhaaksi. Koneet olivat Siemensin pystymallia varustettuna vielä naruporalla. Jokaiseen koneeseen oli asennettuna aputuoli, korkealle telineelle asennettu pieni pyöreä jakkara. Jo aputuolille pääsy saattoi olla pienikokoiselle oppilaalle haasteellista. Joskaan ergonomiset ominaisuudet eivät olleet aivan huippuluokkaa, oli ratkaisu seisomatyöhön nähden edistysaskel. Huhu jo tuolloin tiesi, että Amerikassa oli uusi suuntaus ns. sitdown, jossa potilas keikautettiin vaaka-asentoon- uskomaton ajatus, josta esitettiin vahvastikin epäileviä mielipiteitä. (Salmi 2017 s.10)

Vihkijäiset järjestetään maaliskuussa 1966

Maaliskuun 12. päivänä 1966 vietettiin hammaslääketieteen laitoksen vihkijäisjuhlaa. Juhlaa kunnioittivat läsnäolollaan tasavallan presidentti Urho Kekkonen, opetusministeri Jussi Saukkonen sekä arvovaltaiset lääketieteen ja akateemisen opetuksen edustajat niin kotimaasta kuin ulkomailta. Vihkijäisjuhlan avauksen suoritti hammasklinikkatoimikunnan puheenjohtaja

professori Arje Scheinin. Vihkimisen suoritti Turun yliopiston kansleri, akateemikko Rolf Nevanlinna. Hän lausui puheessaan mm. "kun Turun yliopiston hammaslääketieteenlaitoksen uusi rakennus tänään vihitään tarkoitukseensa, merkitsee se hankkeen toteutumista, joka erittäin merkittävällä tavalla on omiaan edistämään lääketieteen tutkimusta, hammaslääkäreiden valmistumista ja käytännöllistä terveydenhoitoa maassamme." Kanslerin puheen jälkeen esiintyi sellotaiteilija Arto Noras ja juhlapäivä huipentui Turun linnassa järjestettyihin juhlapäivällisiin.

Suomen hammaslääketieteen opetukselle ja tutkimukselle Turun Yliopiston hammas lääketieteen laitoksen valmistuminen merkitsi suurta edistysaskelta. Opetuksessa se mahdollisti kaksinkertaistaa maassa valmistuvien hammaslääkäreiden määrän. Tutkimustyössä uusi laitos myös avasi maan hammaslääketieteelle aivan ennennäkemättömät mahdollisuudet, koska nyt ensi kerran tutkimuksen käytettävissä oli nimenomaan tähän tarkoitukseen suunnitellut tilat ja kojeet

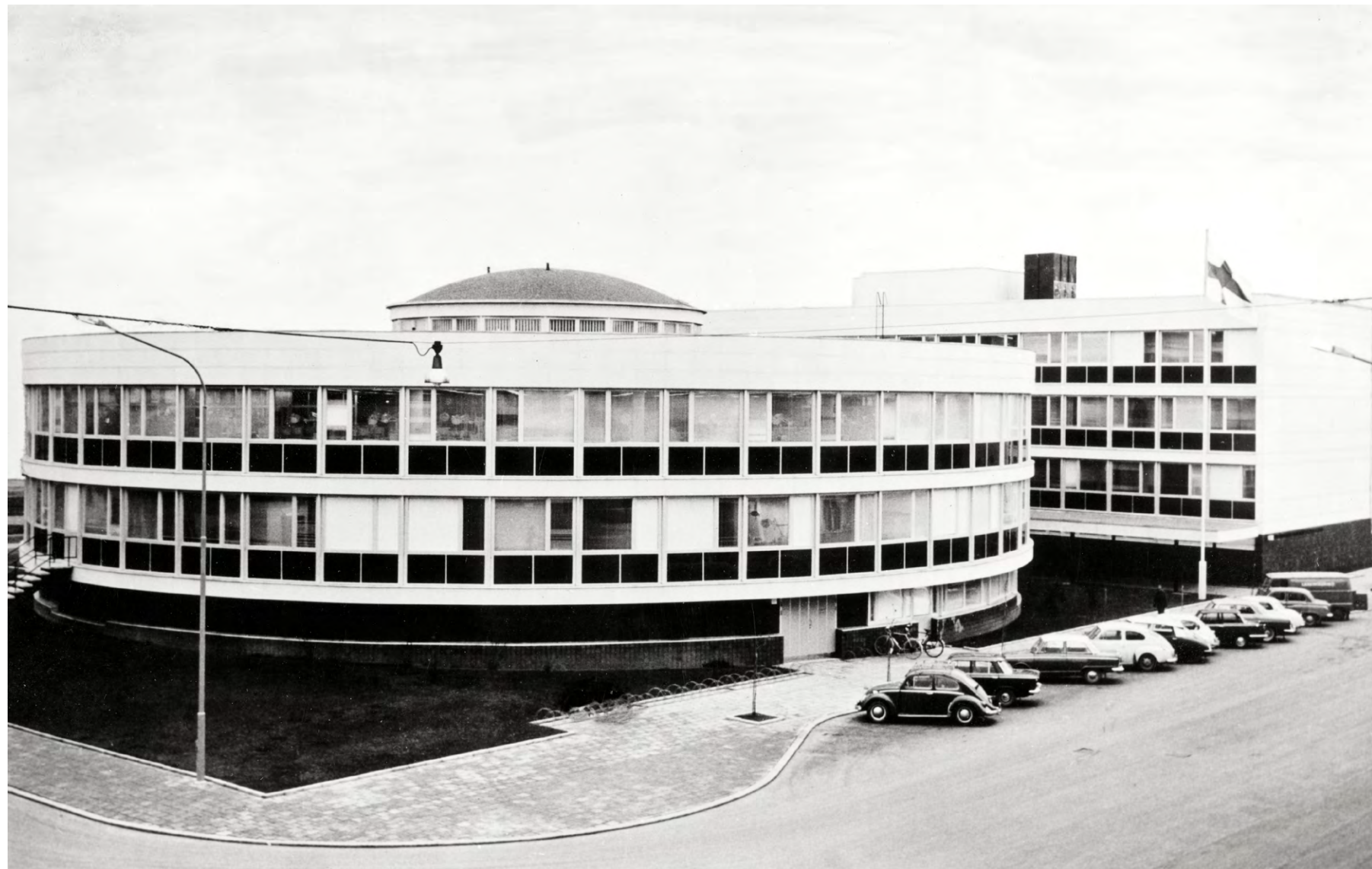

Odostusaulan portaikossa seisova mies vuonna 1966. Museovirasto/ Journalistinen kuva-arkisto JOKA

Tasavallan presidentti Urho Kekkonen osallistui rakennuksen vihkimistilaisuuteen 12.3.1966. Presidentille esiteltiin sekä kliniset että tutkimustilat. Kuva on peruskurssin laboratorista, jossa presidentin vierellä ovat rehtori Nurmela ja professori Scheinin. Kuva Tenovuo 2008 s.18.

Vastavalmistunut rakennus vuonna 1966. Museovirasto/ Journalistinen kuva-arkisto JOKA

Asiakkaita A-osan 2. kerroksen odotusaulassa vuonna 1966. Kierreportaan ympärille sijoittuvat ja huoneen seinää kiertävät ns. palapenkit suunniteltiin erikseen rakennusta varten. Penkit ovat edelleen säilyneet. Museovirasto/ Journalistinen kuva-arkisto JOKA

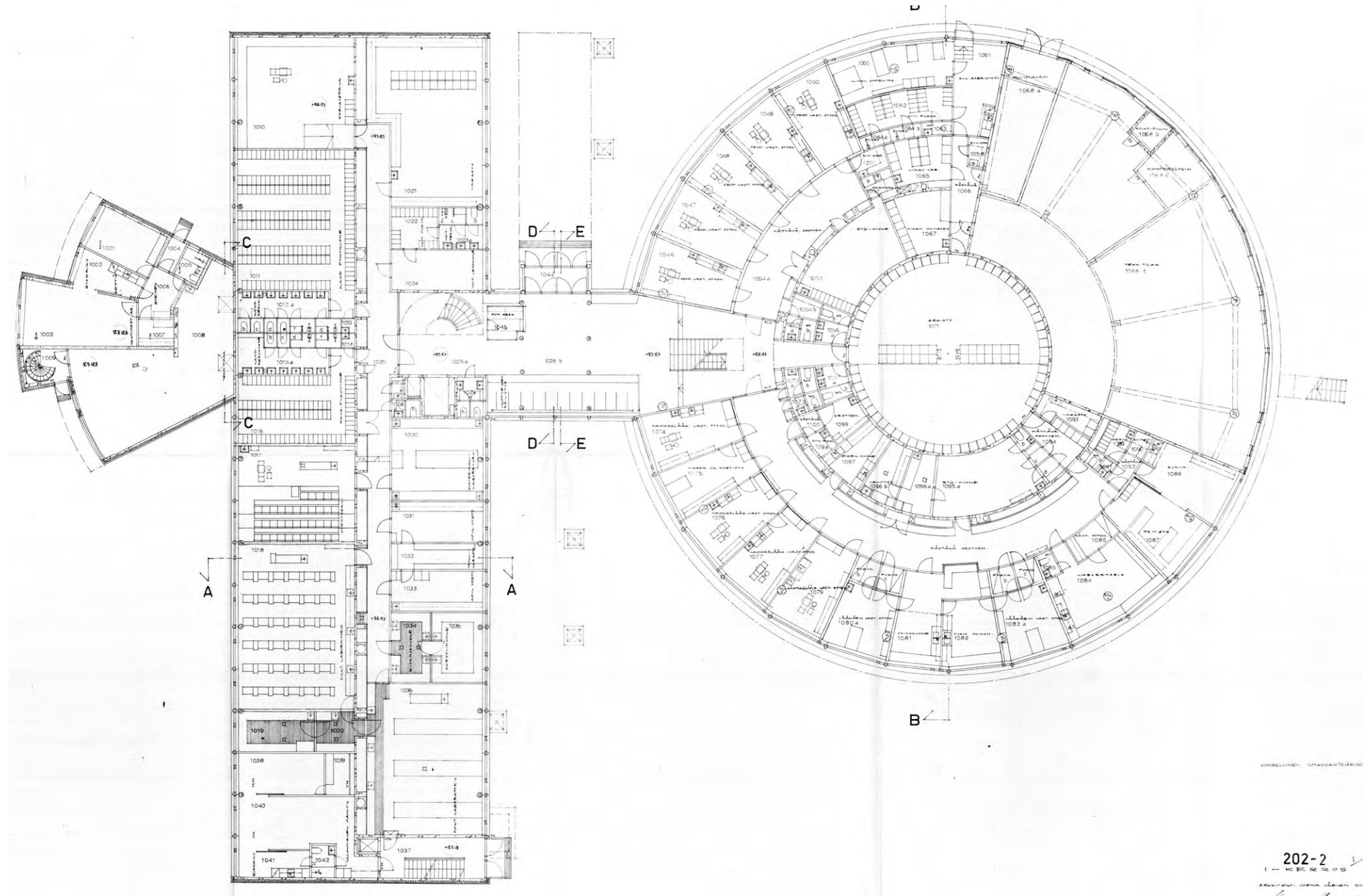
2.3 Rakennuksen tilat toiminnot ja varustus

1. kerros

Klinikka- ja opetusosia yhdistävän käytävän 1. kerroksessa on pääsisäänkäynti, joka johtaa ala-aulaan. Täällä on potilaiden vaatesäiliö ja puhelinkeskus, joka samalla toimii tiedotuskeskuksena.

A-osa

Klinikkaosan 1. kerroksessa on keskellä ympyränmuotoinen keskusarkisto, jossa hoidettujen potilaiden kertomukset säilytetään. Ulomassa ympyränrenkaassa sijaitsevat professoreiden vastaanotto-tilat, liinavaatevarasto ja ompelimo, siistijöiden pukeutumis- ja oleskelutilat sekä tekninen tila, jossa ovat laitoksen lämmitys- ja ilmastointi-, paineilma-, kaasu-, O₂-, N₂O- ja sähkökeskukset. Runsaan kolmanneksen tästä kerroksesta on saanut haltuunsa Ylioppilaiden Terveystieteiden Turun asemälääkärin ja hammaslääkärin vastaanottoineen.

Kuva sisääntuloaulasta, oikealla sisäpihan seinustalla sijaitsevat vaatenaulakot, vasemmalla lasiseinäinen puhelinkeskus. Taustalla näkyy klinikkaosan toiseen kerrokseen johtava portas. Kuva esite/AM.

Pohjapiirros 1.krs 1:100. pääpiirustukset 11.8.1965. Arkkitehti Jorma Järven suunnitelman perusteella laatinneet Halme, Iltanen Koskelin arkkitehdit.

B-osa

B-osan 1.kerroksessa sijaitsevat keskeisesti kandidaattien pukeutumis- ja peseytymistilat. Tähän kerrokseen on sijoitettu myös prekliinisen fantomiopetuksen tilat: kariesopin ja pro teesiopin laboratoriot, kumpikin 36 hengelle, materiaalitutkimushuone, pieni 38 hengen luentosali sekä 2 opettajanhuonetta ja fantomitöiden säilytys huone. Toisessa päässä kerrosta on hammashoitajien pukeutumis ja oleskelutilat, keskusvarasto ja korjauspaja.

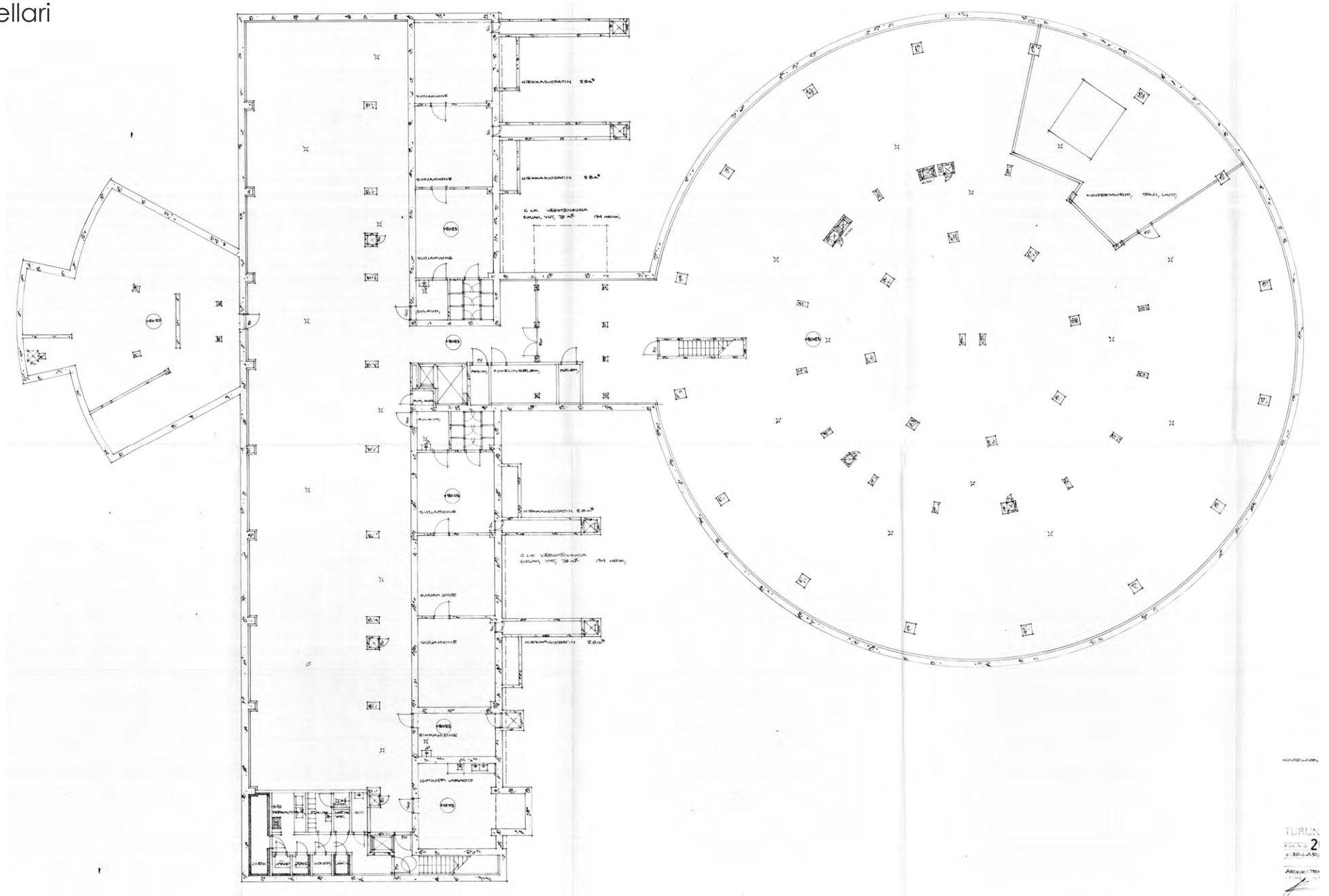
Kariesopin fantomilaboratorion työpöydät on suunniteltu jossakin määrin hammaslääkärien normaalia työtilaa muistuttaviksi instrumenttikaappeineen ja porakoneineen, jotka on upotettu instrumenttikaappiosaan, sekä ilmapuusteineen. Luentosalissa on porakone-moottorituoli yksikkö, pieni siirrettävä instrumenttikaappi ja luennoitsijan pöydässä riippumoottori, ilmapuusti sekä ilma- ja valokaasuliittimet. Diaprojektori on kauko-ohjaimella varustettu.

Laitosrakennukseen on sijoitettu myös kaksi asuntoa, jotka on tarkoitettu vahtimestarin ja konepäällikön käyttöön. Asunnot sijaitsevat B-osan 1 kerroksessa, toinen luentosalin alla ja toinen koillispäädysssä.

Kuva Kariesopin fantomilaboratoriosta, nykyinen synteesilaboratorio 118 B-osan 1. kerroksessa. Kuva esite/AM.

Kellari

A-osan kellariin ei alkujaan osoitettu toimintoja. Tilaa jakavat runkoa kannattelevat pilarit sekä ylempien kerrosten asennusvyöhykkeeseen integroidut pienet tavarahissit. Sisääntuloaulan alla sijaitsee puhelinrelehuone.

B-osan kellarikerroksessa on kaksi väestönsuojaa, isotooppivarasto sekä keittiön aputiloja. Pääosa tilasta on avointa kellaritilaa.

Kellarikerros 1:100. pääpiirustukset 11.8.1965. Arkkitehti Jorma Järven suunnitelman perusteella laatineet Halme, Iltanen Koskelin arkkitehdit.

2. kerros

Potilasvuoteita toipumisosastolla 11.3.1968. Valokuvaaja Jorma Blomqvist. Museovirasto Journalistinen kuva-arkisto JOKA

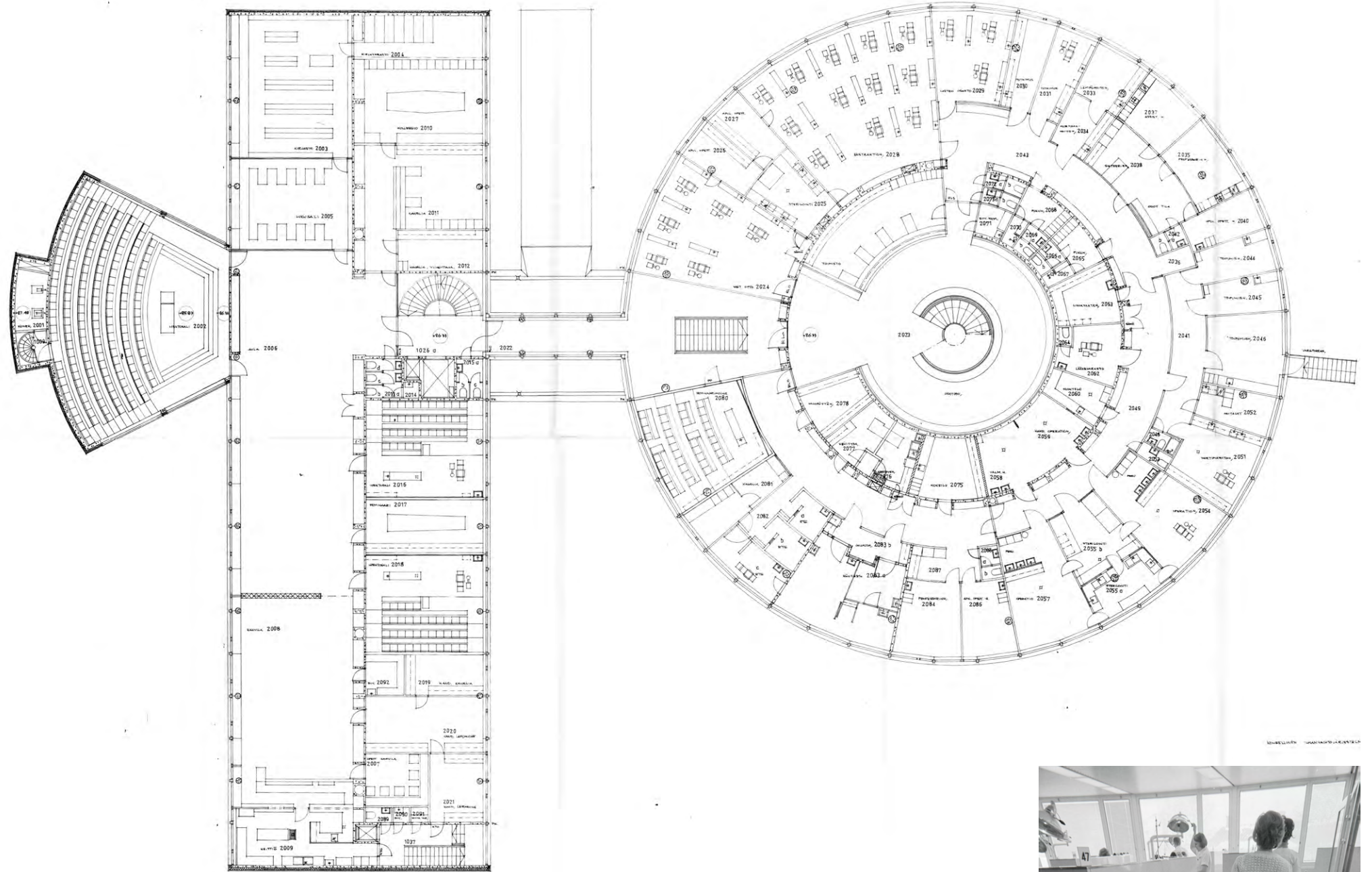
A-osa

Klinikkaosan toisessa kerroksessa ovat vastaanotto- ja suunnitteluosasto, hammaskirurginen osasto sekä röntgenosasto. Kerroksen keskiosa on odotusaulana, jonka yhteydessä on potilastoimisto ja josta kierreportaat johtavat kolmanteen kerrokseen. Odotusaulasta päästään kaikille kolmelle osastolle. Aulan seinillä ovat elektroniset kutsulaitteet potilaiden kutsumiseksi vuorollaan eri osastoille.

Vastaanotto- ja suunnitteluosasto toimi yhdessä huoneessa, jossa on kuusi työskentely-yksikköä. Työskentely-yksiköt olivat muutamaa poikkeusta lukuunottamatta, samanlaiset koko laitoksessa; tiloihin sijoitettiin porakone (paineilma, vesi, viemäri, valo kaasua, portaittainen nopeusääntä 800- 24000 kierr.) moottorikäyttöinen potilastuoli jalustaan kiinnitettyine aputuoleineen, instrumenttikaappi, jossa instrumenttitaatikostot kahdelle, käsienpesuallas, pieni valo kaappi, kolme kutsuvaloa, paperipyyhkeet ja jätetussiteline.

Vastaanotto- ja suunnitteluosaston välittömässä yhteydessä on osastojen opettajien huone. Vastaanotto- ja suunnitteluosastoa sekä hammaskirurgisen osaston poliklinikkaa palvelee yhteinen, niiden väliin sijoitettu välinehuoltokeskus, jonka varusteista mainittakoon täysautomaattinen pika-autoklaavi ja kuumailmakaappi.

Hammaskirurginen osasto jakaantuu poliklinikkaan ja leikkausosas-

Pohjapiirros 2. krs 1:100. pääpiirustukset 11.8.1965. Arkkitehti Jorma Järven suunnitelman perusteella laati-
neet Halme, Iltanen Koskelin arkkitehdit.

Asiakkaita 3. kerroksen
klinikasalissa. TY arkisto.

toon. Poliklinikan muodostaa kaksi huonetta, joista toisessa 12, toisessa, lähinnä lasten käsittelyyn tarkoitettussa, kolme työskentely yksikköä. Nämä ovat muuten samanlaiset kuin vastaanotto- ja suunnitteluosastolla, paitsi että potilastuolit ovat narkoosituoleja eikä aputuoleja ole.

Poliklinikan yhteydessä on parodontologian osaston käytössä oleva opettajien huone; parodontologian osasto toimii osittain täällä, osittain suuressa klinikkasalissa 3. kerroksessa. Poliklinikkaosastossa on vielä hammaskirurgisen osaston osastonhoitajan huone, tutkimushuone, lämpöhoituhuone, elektromyografihuone, professorin virkahuone, apulaisopettajien ja assistenttien huoneet, sihteerin huone sekä opettajien ja sairaan hoitajien pukeutumis- ja pesutilat.

Leikkausosaston muodostavat neljä leikkaussalia, narkoosihuone, toipumisosasto, välinehuoltokeskus, narkoosilääkärin huone, hoitajien oleskeluhuone, liinavaatevarasto ja huuhteluhuone. Leikkaussaleista on kaksi suurta, ja niiden välissä on välinehuoltokeskus. Kaksi muuta leikkaushuonetta on tarkoitettu pienehköihin rutiinioperaatioihin. Toipumisosastolla on yhteensä viisi vuodetta kahdessa huoneessa, joissa paineilmaimu-, O2- ja NiO- pisteet.

Hammaskirurgisen osaston varusteista mainittakoon tässä vain tärkeimmät. Jokaisessa huoneessa, jossa suoritetaan operatiivisia toimenpiteitä, on kattopendelit, joissa O2- ja N2O-, 24 V =, 220 V R:I ja paineilmakytkenät. Elektromyografialaite on 10-kanavainen, yhdistetty emg- ja eeg-kojeisto piirtureineen. Leikkaussaleissa on leikkauspöydät, leikkausvalaisimet, narkoosikoje, analgesiakoje, ventilaattori, oktaloskooppi, defibrillaattori, elektrokardiografi, inhalaattori sekä hypotermiakoje. Välinehuoltokeskuksen varusteet ovat samat kuin poliklinikan välinehuoltokeskuksen.

Röntgenosasto käsittää hammaskuvaus huoneen, kallonkuvaushuoneen, ortopantomografiahuoneen, kehitystilat, valopöytähuoneen, kanslian sekä professorin virkahuoneen ja opettajien huoneen, joiden läheisyydessä on huone tutkimustöitä varten. Röntgenosaston kehityshuone on hissillä yhdistetty suoraan yläpuolella sijaitsevaan suuren klinikkasalin röntgenkuvaushuoneeseen, josta filmit lähetetään tänne kehitettäväksi. Kehityksen jälkeen ne joko lähetetään ylös tai välitetään täältä tv-kameran avulla klinikkasalin rtg-huoneessa olevaan monitoriin.

Osastolla on kahdeksan hammasröntgen konetta, Princeps-kallon-tutkimusteline, johon on irrotettavasti liitetty kefalostaatti, sekä kaksi ortopantomografia. Kehityskone on automaattinen ja se kehittää sekä

hammas- että tavalliset rtg-filmit. Viisi kahdeksasta hammasröntgenkoneesta on sijoitettu eri puolille laitosta: yksi leikkaussaliin, kaksi suuren klinikkasalin rtg-huoneeseen, yksi seminaariluentosaliin ja yksi eläinleikkaus saliin. Lausuntojen laatimistyön helpottamiseksi osastolla on puhelinkaukosanelujärjestelmä.

Röntgenosaston välittömässä läheisyydessä on seminaariluentosali, johon käynti on klinikka- ja opetusrakennuksia yhdistävästä käytävästä. Tässä tavallisen luentosalin tyyppisessä 37 hengen huoneessa on kirjoitustasoissa valopöydät, joten sitä voidaan käyttää nimenomaan röntgenosaston tarkoituksiin. Siellä on tavallisen diaprojektorin lisäksi stereoprojektori stereoröntgenkuvien esittämistä varten.

B-osa

B-osan toisessa kerroksessa sijaitsevat hallinnon tilat, suurin osa luentosaleista, kirjasto, kandidaattien oleskelutilat sekä ruokailutila. Hallinnon tilat käsittävät kollegionhuoneen, talouskanslian sekä ylihoitajan huoneen, jotka muodostavatkin oman kokonaisuutensa. Kirjastoon kuuluu varsinaisen kirjastohuoneen lisäksi lukusali ja kirjavarasto.

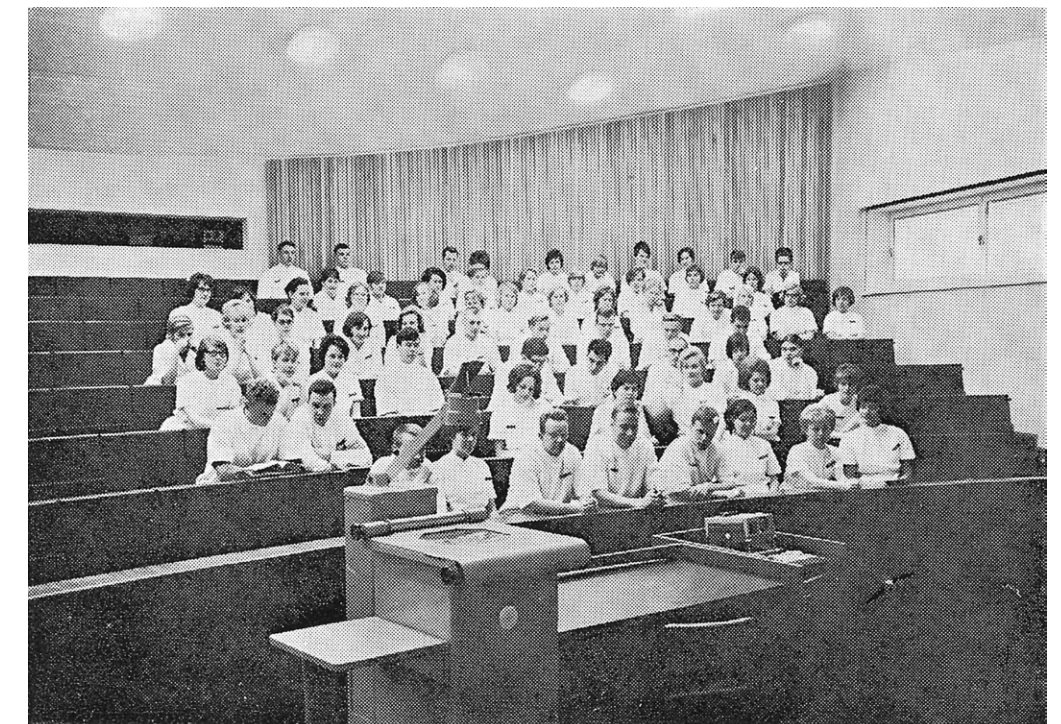
Toisen kerroksen suurimpana osana on iso aula, josta päästään kaikkiin kerroksen huoneisiin. Tästä aulasta johtavat ovet suureen 181 hengen luentosaliin, joka on rakennettu varsinaisen rakennuksen lisäkeeksi. Suuressa luentosalissa on mahdollisimman täydelliset visuaalisen opetuksen välineet, mustan taulun sijasta piirtoprojektori, kaksi kauko-ohjaimella varustettua dia projektorialaite, joista toinen lyhyt-, toinen pitkäpolttovälisellä optiikalla varustettu, 16 mm:n elokuvaprojektori kaiutinlaitteineen sekä tv-projektori samoin kaiutinlaitteineen.

Kerroksessa on myös kaksi pientä 38 hengen luentosalia, jotka ovat toistensa peilikuvia. Ne ovat samanlaisia kuin 1. kerroksen luentosali, paitsi että toisessa niistä on unit'iin kytketty tv-kamera ja kaksi monitoria. Luentosalien lisäksi on n. 20 hengen seminaarihuone. Kandidaatteja varten on varattu kolme huonetta, joista yksi toimistotilaksi, kaksi lepohuoneiksi.

Ruokailutila on paljeovella aulasta erotettavissa. Sen kapasiteetti normaalioloissa on 100, ja siihen liittyy monipuolisesti varustettu keittiö sekä tarvittavat jäähdytys ym. tilat kellarikerroksessa.

Pääaula ja ruokasali, nykyinen kahvila 208 ja aula 206 B-osan 2. kerroksessa. Kuva esite/AM.

Suuri luentosali B-osan 2. kerroksessa. Kuva esite/AM.

3. kerros

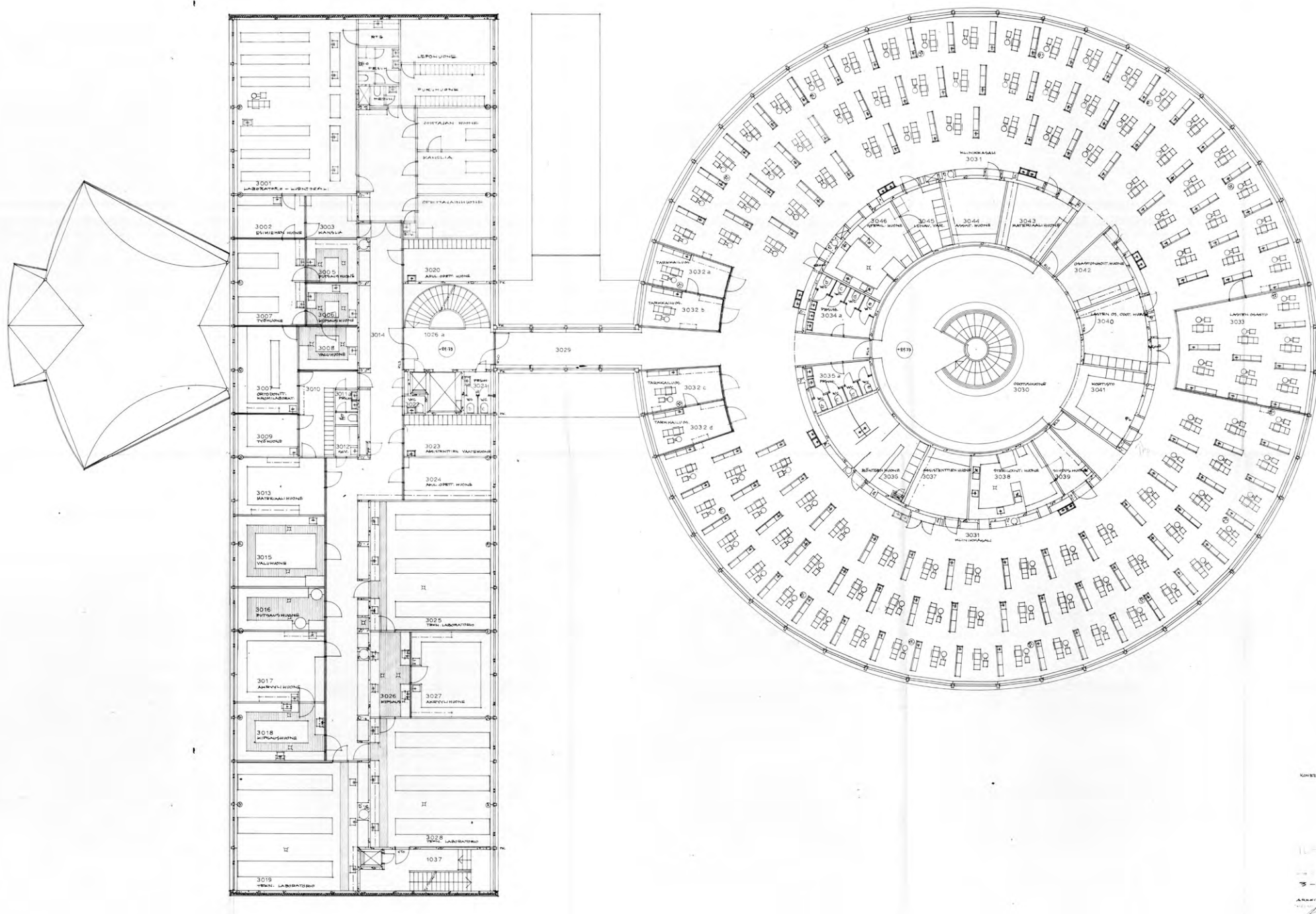
A-osa

Klinikkaosan 3 kerroksessa on suuri klinikkasali, jossa konservatiivinen hoito pääasiallisesti suoritetaan, tarvittavat aputilat sekä odotusaula. Keskimmäisenä on odotusaula, johon potilaat tulevat 2. kerroksen aulasta ja josta he kolmesta eri puolille sijoitetusta ovesta pääsevät klinikkasaliin. Odotussalin ja varsinaisen klinikkasalin välisessä ympyrärengaassa sijaitsevat aputilat: kaksi välinehuoltokeskusta vastakkaisilla puolilla ympyrää, kaksi opettajanhuonetta, samoin vastakkaisilla puolilla, osastonhoitajan huone, materiaalinjakelukeskus, liinavaatevarasto, röntgenhuone, kortisto ja lasten odotushuone. Välinehuoltokeskusten kojeisto on samanlainen kuin 2. kerroksen vastaavien keskusten. Röntgenkuvaushuoneessa on kaksi hammasröntgenkonetta, ja se on yhteydessä röntgenosaston kehityshuoneeseen sekä hissin että tv:n välityksellä.

Klinikkasalissa on kaikkiaan 107 työskentely-yksikköä, jotka ovat samanlaisia kuin vastaanotto- ja suunnitteluosastolla, paitsi että potilastuolit ovat hydraulisella jalkapumpulla varustettuja. Poikkeuksen muodostavat neljään tarkastushuoneeseen (karies-, lasten-, parodontologian ja protetiikan osastojen käytössä) sijoitetut yksiköt, joissa on porakoneeseen yhdistetty turbiinipora ja moottoripumpputuolit. Kandidaattien käyttöön on 15 erillistä siirrettävää turbiinipora konetta. Klinikkasalissa on eristetty seitsenpaikkainen osasto, joka on tarkoitettu vaikeiden lapsipotilaiden hoitoa varten, mutta joka yleensä on normaalihoitokäytössä.

Klinikkasalin tarkastushuone A-osan kolmannessa kerroksessa. Kuva esite/AM.

Pohjapiirros 3. kerros 1:100. pääpiirustukset 11.8.1965. Arkkitehti Jorma Järven suunnitelman perusteella laatineet Halme, Iltanen Kosken arkkitehdit.

Kuvia suuresta klinikkasalista A-osan 3 kerroksessa 11.3.1968. Tilaa jakavien kalusteiden korkeus on mitoitettu siten että niiden yli pystyy näkemään koko saliin. Valokuvaaja Jorma Blomqvist. Museoviraston Journalistinen kuva-arkisto JOKA

Suuri klinikkasali A-osan kolmannessa kerroksessa hahmottuu yhtenäisenä avarana tilana johon tuo luonnonvaloa seinustalla kiertävä nauhaikkuna. Yhtenäisen tilan tuntua tukee tasainen kattopinta söteittäin sijottuvine upotettuine valaisimineen. Kuva esite 1966/AM.

B-osa

B-osan kolmas kerros käsittää lähinnä proteesiopin opetuksen tarvitsemat tilat. Osan kerroksesta täyttää hammashoitajakoulu, joka ei varsinaisesti kuulu laitokseen. Kandidaattien klinisiä proteettisia töitä varten on kolme 36 hengen laboratorioita, jotka ovat kalusteiltaan ja varusteiltaan samanlaisia kuin 1. kerroksen proteesifantomilaboratorio. Näihin liittyy 2 kipsihuonetta, akryylihuone, proteesien kiillotus huone ja metallurgian tutkimuslaboratorio. Proteesiosaston töitä johtavan apulaisopettajan huone on myös näiden yhteydessä, samoin kuin laitoksen materiaalikeskus.

Proteesilaboratorioiden ajanmukaisista laitteista mainittakoon kipsileikkurit, täryttimet, joista osa tyhjiöpumpulla varustettuja, sekä pöytiin sisään rakennetut vahanhuuhtelualtaat. Valuhuoneissa on automaattisella lämpötilansäädöllä toimivat sähköiset esilämmitysuunit sekä horisontaalitasossa pyörivät valulingot.

Metallurgian tutkimuslaboratoriossa on automaattiset valulingot sekä kultaa että kromikobolttia varten, erikoisrakenteinen mittamikroskooppi sekä suuri metallimikroskooppi. Laitoksessa on ammattiteknikkojen laboratorio, jossa suurin osa potilaiden proteettisista töistä valmistetaan. Tämä laboratorio-osa käsittää esimiehen huoneen, kanslian, kaksi työhuonetta, kromi-koboltilaboratorio huoneen sekä tarpeelliset aputilat. Näissä tiloissa on, paitsi samoja valu- yms. laitteita kuin kandidaattien laboratorioissa, myös posliinin tyhjäpolttouuni sekä erikoinen nopea kiillotusmoottori kromikobolttitöitä varten. Tässä kerroksessa sijaitsevat myös assistenttien pukuhuoneet.

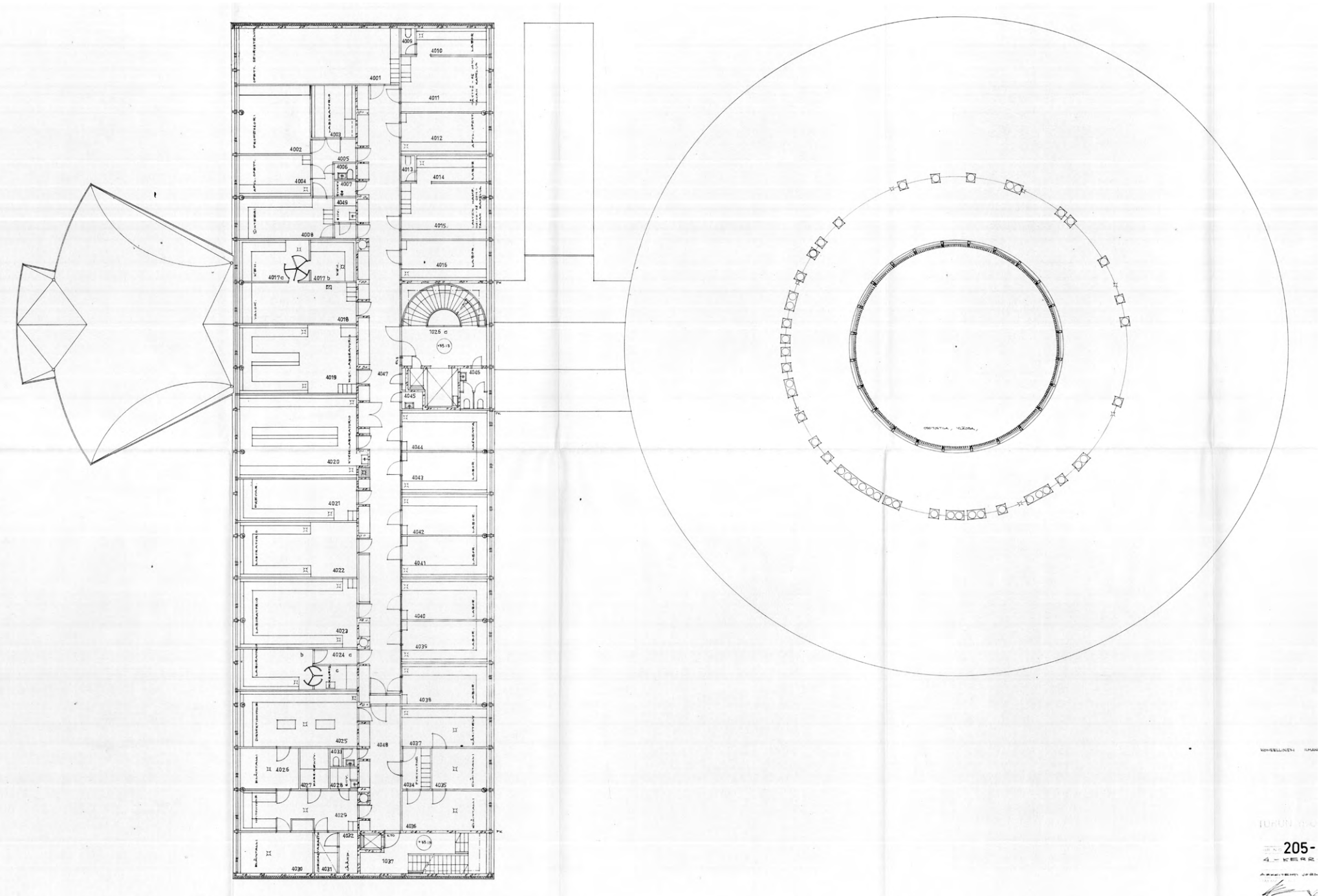
4. kerros

B-osan neljäs kerros on suunniteltu pääasiallisesti tutkimustyön tarpeita varten. Keskeisen osan muodostavat yleiset laboratoriot ja tutkijoiden huoneet. Nämä sijaitsevat molemmin puolin kerrosta halkovaa käytävää siten, että yleiset laboratoriot ovat toisella, tutkijoiden huoneet toisella puolen sitä. Yleisiä laboratorioita on viisi: histologinen, kaksi biokemiallista, vitaalimikroskopian ja mikroröntgen-laboratorio ja kuudentena on preparaattorin huone. Tutkijanhuoneita on vastaavasti kuusi sekä seitsemän tenä isotooppilaskentahuone.

Laboratorioiden kalusteet on suunniteltu siten, että niiden pöytä-tasot ovat tuetut korkeussäätöisillä jaloilla lattiaan ja kaapit ovat erilliset, pöytätasojen alle työnnettävät, jotta pöytätasot olisivat mahdollisimman tärinättömät. Kalusteet ovat metallirakenteiset, lukuun ottamatta pöytätasoja, jotka ovat iroco-tiikkiä. Sekä histologian että toisessa biokemian laboratoriossa on vetokaappi. Laboratorioiden kojeista mainittakoon tässä vain tärkeimmät: kolme sentrifugia, spektrofotometri, atomiabsorptiospektrofotometri, diinnsicht-scanner, mikroröntgenlaitteisto, kovakudosleikkauskoje, intravitaali mikroskooppi matalajännite-, fluoresenssi ja ksenonlampulla varustettuna mikromanipulaattoreineen sekä melko täydelliset isotooppilaskentavarusteet.

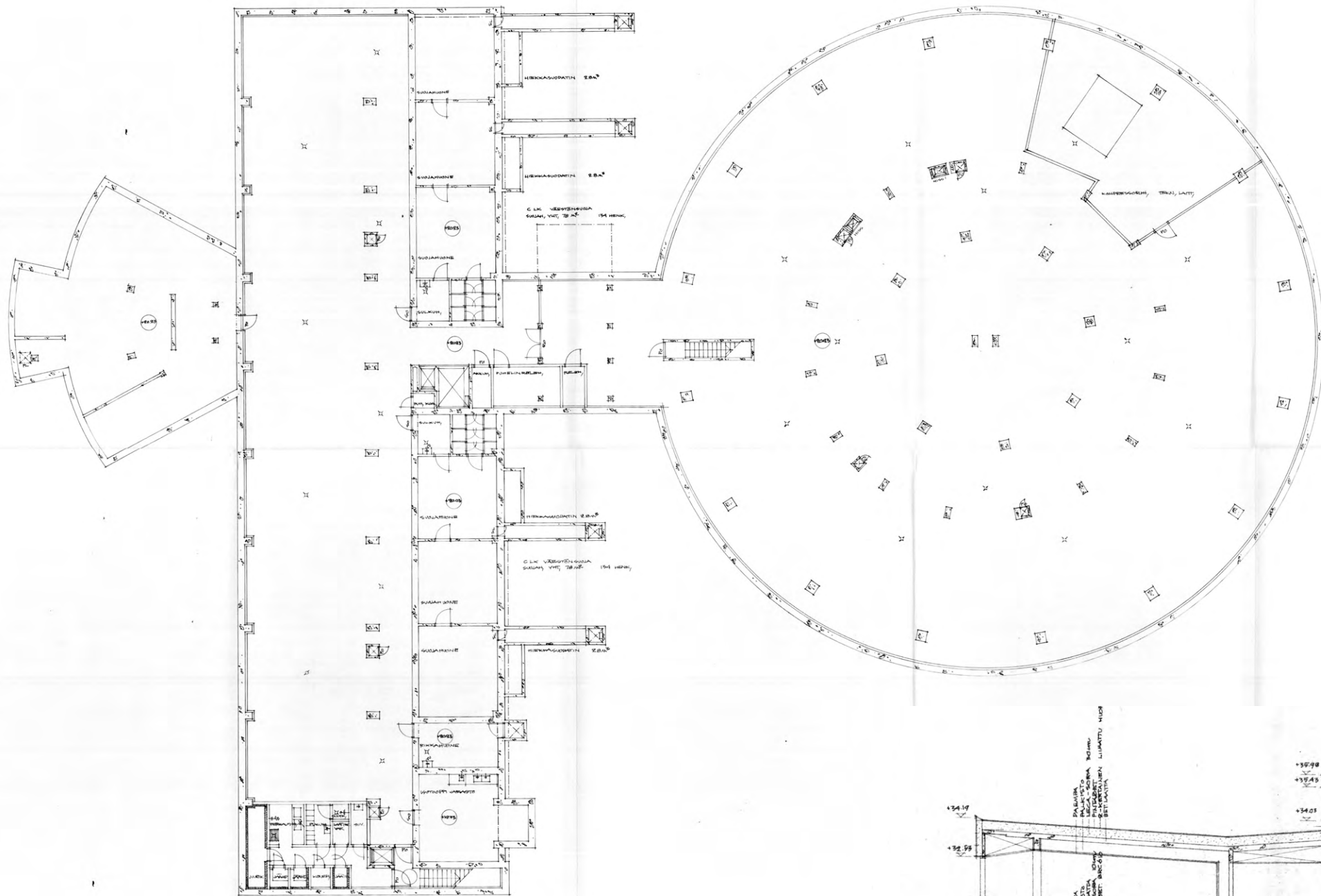
Kerroksen toisessa päässä ovat koe-eläintallit. Ne käsittävät neljä varsinaista eläinhuonetta, joista kaksi isotooppityöskentelyä varten erillisellä viemäröinnillä varustettuja, huoltotilat, eläinten leikkaushuoneen sekä isotooppikäsittelyhuoneen. Eläintallien häkkitelineet ovat erillisistä osista koottavat ja pikkueläinten häkit ovat makrolon muovisia, teräslankaverkkokantaisia. Eläinten leikkaushuoneessa on kaksi ruostumattomasta teräksestä valmistettua leikkauspöytää, toinen tavallinen pöytä, toinen varsinainen leikkauspöytä, jota voidaan kallistaa eri asentoihin, sekä hammasröntgenkone ja koe eläimiä varten kefalostaatti-rtg-kojeisto. Isotooppikäsittelyhuoneessa on kaksi vetokaappia ja säteilyntarkkailulaitteet. Eläintalleissa on myös ilmankostutuslaitteet, ja niiden lämpötilaa voidaan säädellä esim. apinoidenkin tarvetta vastaavaksi.

Valokuvausosasto sijaitsee myös tässä kerroksessa. Siihen kuuluu makrokuvaushuone, mikrokuvaushuone sekä kehityshuone. Osaston varusteista mainittakoon reproduktiovälineistö, kaksi suurta tutkimusmikroskooppia, joista toinen on varustettu polarisaatiolaittein, sekä joukko makro- ja mikro valokuvaukseen käytettäviä kameroita ynnä 8 ja 16 mm:n kaitafilmmikamerat.

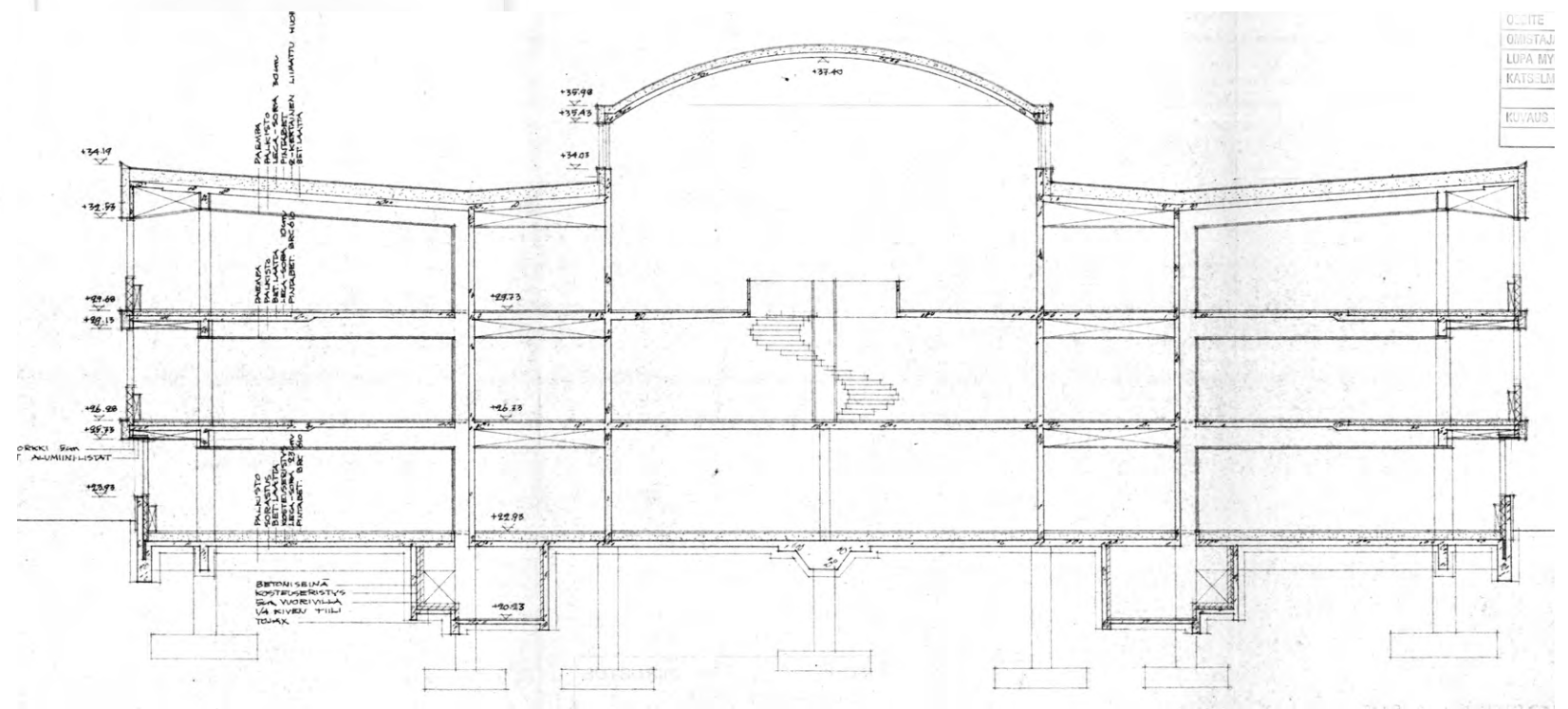
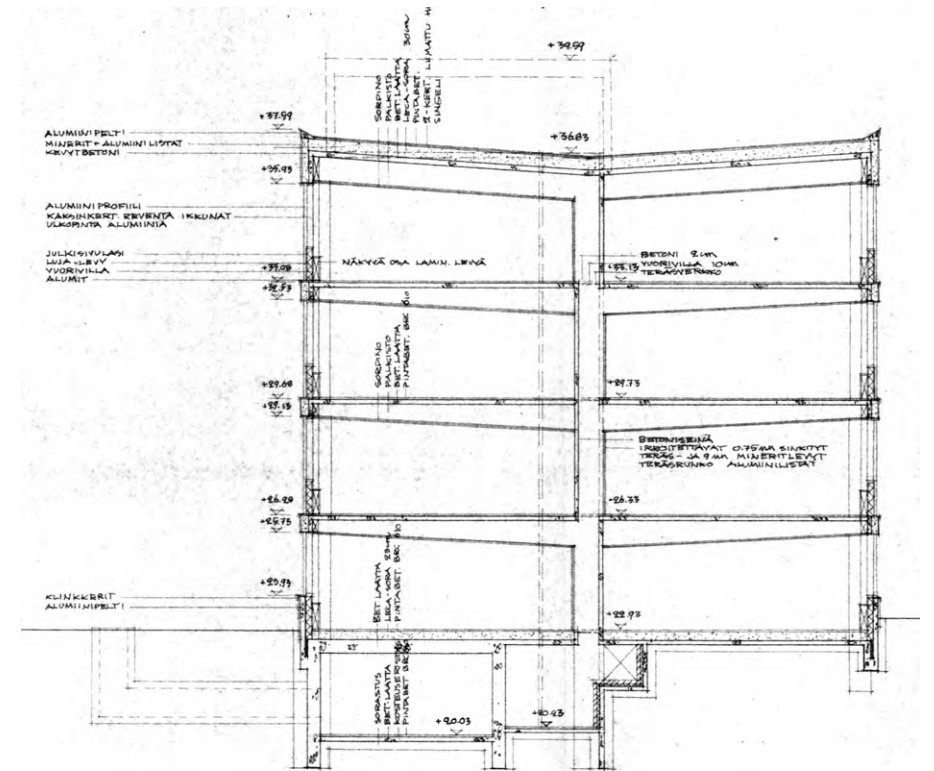

Kariesopin, lasten hampaiden hoito- ja oikomisopin sekä proteesiopin professoreiden ja apulaisopettajien virkahuoneet ovat niin ikään tässä kerroksessa. Professoreiden virkahuoneiden yhteydessä on kunkin oma pieni tutkimuslaboratoriotila. Professoreiden sihteeristöä varten on yksi huone.

Pohjapiirros 4. kerros 1:100. pääpiirustukset 11.8.1965.
Arkkitehti Jorma Järven suunnitelman perusteella laatineet
Halme, Iltanen Koskelin arkkitehdit.

Kellarikerros 1:100. pääpiirustukset 11.8.1965. Arkkitehti Jorma Järven suunnitelman perusteella laatineet Halme, Iltanen Koskelin arkkitehdit.

Leikkaukset, pääpiirustukset 17.7.1963. Arkkitehti Jorma Järven suunnitelman perusteella laatineet Halme, Iltanen ja Koskelin arkkitehdit.

2.4 Rakenteet ja julkisivut

Seuraavassa kuvatut rakenteet rakennusselostuksen a rakennetyyppien 29.12.1963 mukaan

Ulkoseinärakenteet

Sokkeli/ maantasokerroksen julkisivu (S1);
Ulkopinnassa Kupittaa saven klinkkeripäälystetty betoni, sisäpuolella 75 mm puurunko ja mineraalivillaeriste, sisäpinnassa 12 mm kipsonitlevy, näkyviltä osin laminaattipintaista rimalevyä.

Ikkunan alapuolinen rakenne 2-4 krs (S2)
Ulkopinnassa sekuroitu 6 mm julkisivulasi, kiinn. eloksoiduilla alumiiniprofiileilla, alla 4.5 mm Luja-levy, 75 mm puurunko ja mineraalivillaeriste. sisäpinnassa 12 mm kipsonitlevy, näkyviltä osin laminaattipintaista rimalevyä.

Välipohjan kohdalla, suuren luentosalin seinä, B-osan päädyt (S3)
Ulkopinnassa 20 mm mineritlevy, urattu reuna, kiinn. eloksoiduilla alumiinilistoilla, alla 4.5 mm Luja-levy, 75 mm puurunko/mineraalivillaeriste. Betonirunko.

Yläpohja (AU)
kantava betoniilaatta, päällä leca-sora 35cm, paperi, suojabetoni 4 cm+ vesikatto

Välipohjat yleensä (AS)
kantava betonilaatta, päällä leca-sora+ pintabetoni

Maanvaraiset lattiat (L)
sorastus, päällä betonilaatta, kosteuseriste ja pinta-betoni+brc 610

Ulko-portaat; graniittia pinta hakattu puolihienoksi

Sisäportaat; Teräsbetonirakenteiset, askellankut ja porrastasot päälystetään kumimatolla Elasto

Ikkunat puukehyksin
Kaksinkertaiset pystyakselin ympäri kääntyvät, esim. mallia Reventa. Lasien välissä kevytmetalliset sälewerhot. Karmit ja puitteet painekyllästettyä mäntyä laatua P1 ja päälystetty ulkopuolelta eloksoidulla alumiiniprofiililla. Lasit kiinnitetään lasituslistoilla, ulkopuoliset lasit eloksoitua alumiinia.

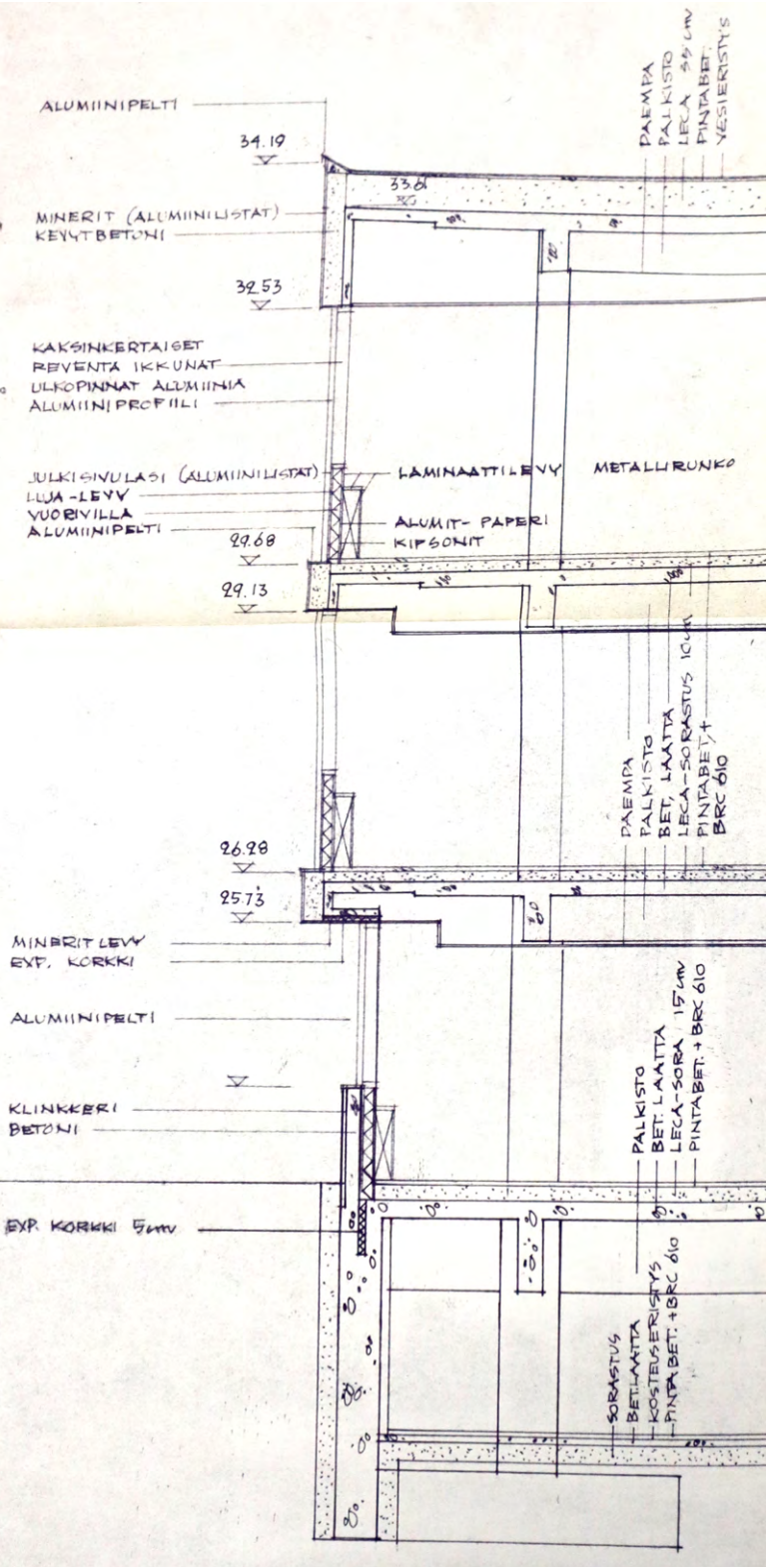
Ulko-ovet
Ulko-ovet yleensä (6315a) molemmin puolin laminaattipintaisia mäntyovia. Lämmöneristys vaahtomuovia. Karmit suojattu ulkopuolelta eloksoideulla alumiiniprofiileille.

Väliovet
Kerroksissa yleensä molemmin puolin laminoituja huullettuja laakaovia (6313a).

Luentosalin, seminaarihuoneiden, vastaanottohuoneiden yms. äänieristetystä vaativat ovet (6313b) kuten 6313a, mutta massiivisia (C1-luokka)

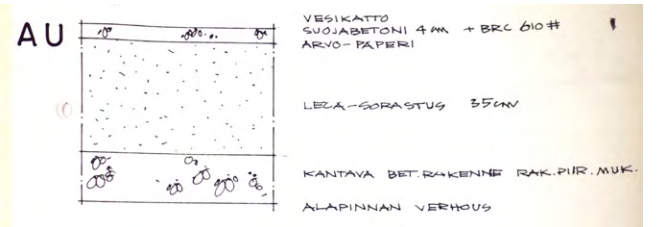
Kevyet väliseinät, esimerkkejä

- 8cm paksuista terösbetonielementeistä
- poltetusta tiilestä ½ kiven seinä
- lasista yksinkertaisena tai kaksinkertaisena rakenteena, lasit kiinnitetään suoraan puiseen runkoon puisilla lasituslistoilla, lasittomat seinän osat puulistoitoin kiinnitetystä laminaattipintaisesta puulevystä
- lankalasista L-teräsrungon varaan, kiinn. alumiinilla lasituslistoilla
- laminaattipintaisesta puulevystä L-teräsrungon varaan
- keraamipintaisesta mineritlevystä, paksuus 9mm

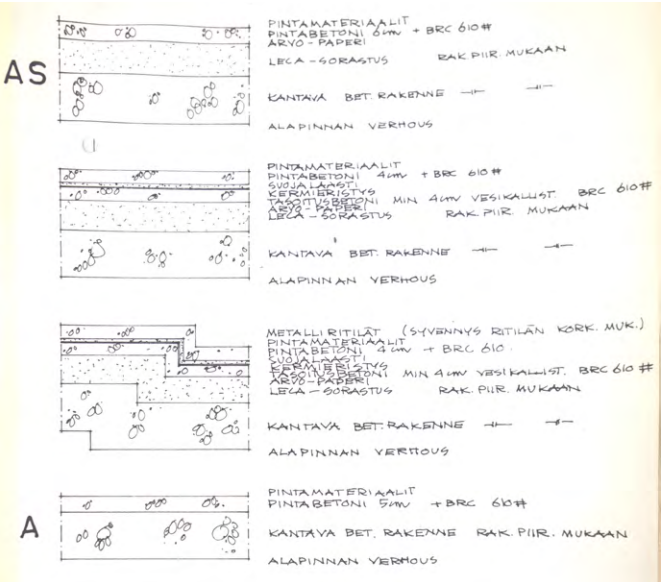

Leikkaus G-G, A-osa, työpiirustukset 16.9.1963 Halme, Ilta-
nen Koskelin arkkitehdit.

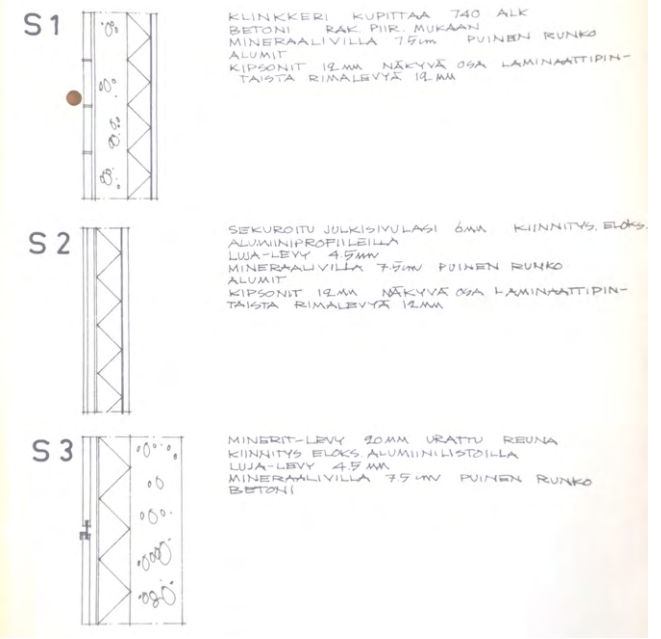
Yläpohja

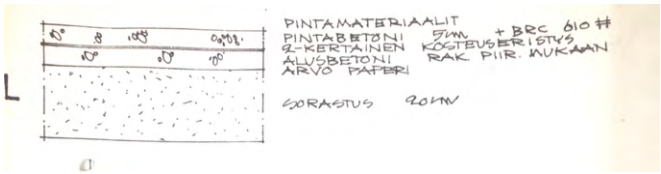
Välipohjat

Ulkoseinärakenteet

Maanvaraiset lattiat

Sisätilojen alkuperäisiä pintarakenteita, esimerkkejä

Lattioissa yleensä Elasto-kumimattoa tai Finnflex-muovi-vinyyliä. Suuren luentosalin ja kolleegion lattiassa on käytetty korkealaatuista Wilton- kokolattiamattoa. Sisäportaiden pinnassa Elasto kumimatto ja muoviset askelmakulmat.

Kattopinnat ovat yleensä alaslaskettuja ja verhoiltu vaihtelevasti Sordino Parakustik levy tai Ika-Daempa paneeli(reiitetty tai reiittämätön). Kattoihin liittyy upotetut valaisimet.

Sisäseinät ovat maalattua betonia, osassa tiloja päällystetty Pukkila E seinälaatoilla. Putkikuilujen käytävänpuoleisessa seinässä 9 mm keraamipintainen minerilevy ja irrotettava 0,75 mm sinkitty teräslevy, kiinnitys alumiinilistoilla.

Esimerkkejä eri tilojen pintarakenteista;

Sisääntuloaula ja porrashuone 1026, B-osan aula ja ruokasali 2006; lattiassa Elasto kumimatto/muoviset jalkalistat, alaslaskettu katto Sordino-akustiikkalevy

Käytävätilat yleensä, A-osan suuri klinikkasali 3031; lattiassa Elasto kumimatto/muoviset jalkalistat, alaslaskettu katto Daempa-akustiikkalevy

Suuri luentosali 2002, lattiassa Wilton kokolattiamatto villaa/puiset jalkalistat, takaseinällä tammilauta, katto maalattu betoni

Kollegio 2010; lattiassa Wilton kokolattiamatto villaa/puiset jalkalistat, katossa Sordino-akustiikkalevy

Luentosalit 1017, 2016, 2018,2080 lattiassa Finnflex-muovi-laatta/muoviset jalkalistat, alaslaskettu katto Sordino-akustiikkalevy tai Daempa-akustiikkalevy

A-osan odostusalue 2023 ja 3030; lattiassa Elasto kumimatto/muoviset jalkalistat, katossa asbesti rapp, akust

B-osan laboratoriotilat 3019, 3025, 3028; lattiassa sementtimosaiikki ja metalliritilät, jalkalista sintrattu laatta, alaslaskettu katto Sordino-akustiikkalevy.

Toimistotilat, opett huoneet lattiassa Finnflex-muovilaatta/muoviset jalkalistat, alaslaskettu katto Sordino-akustiikkalevy tai Daempa-akustiikkalevy

Kalusteet

Kiinteät kalusteet ja osa irtokalusteista suunniteltiin erikseen rakennusta varten. Näistä osa on edelleen säilynyt.

Odotustilojen ja ala-aulan palasohvat ja tuolit on päällystetty keinonahalla, alla vaahtokumi ja kimpilevy, runko 30x30mm teräsputkea, jalat kromattua ja mustaa teräsputkea.

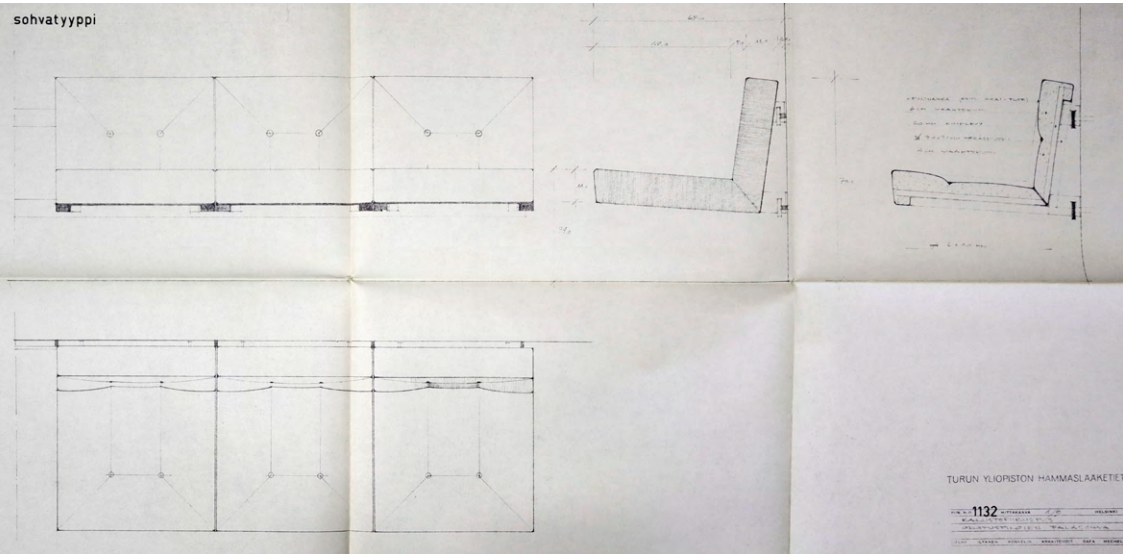
Sisääntuloaulan vaatenaulakot, kromattua terästä on myöhempien muutosten yhteydessä poistettu.

Suuren luentosalin pöydät tammipintaisia, taittavat istuimet päällystetty keinonahalla

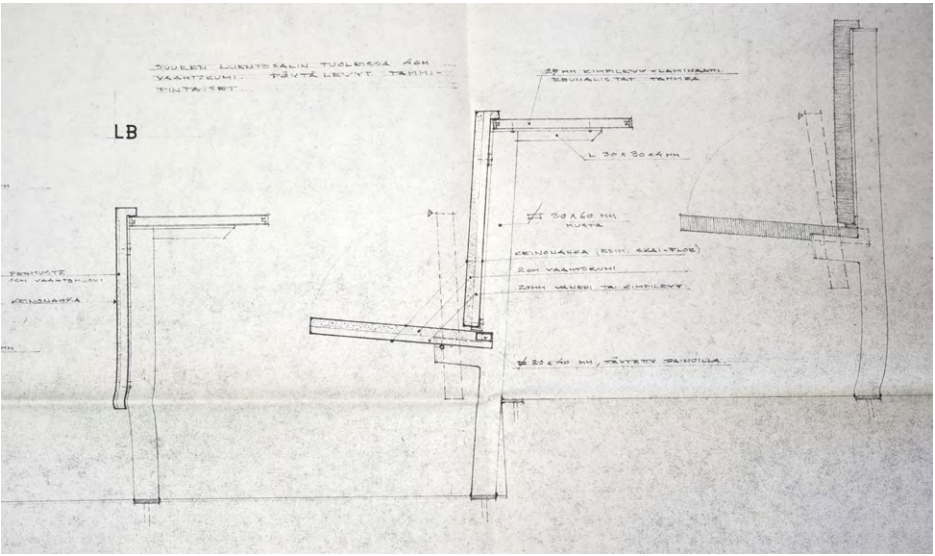
Osaan luentosaleista rakennettiin katsomoon maitolasilla varustetut valopöydät.

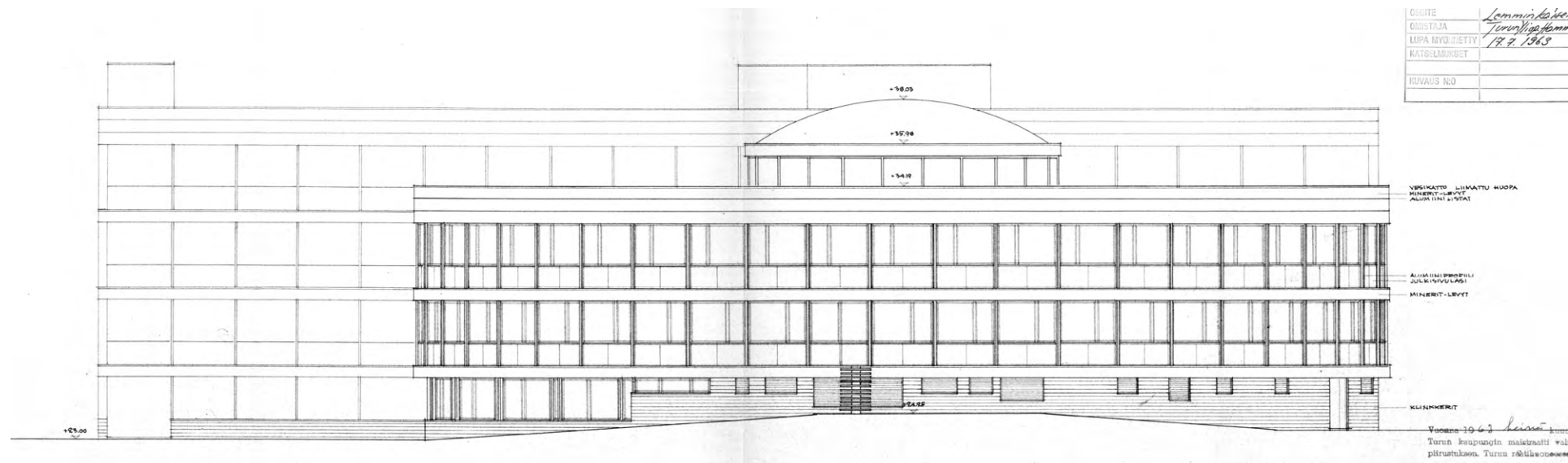
Kuva opetustilasta 11.3.1968. Valokuvaaja Jorma Blomqvist. Museoviraston Journalistinen kuva-arkisto JOKA

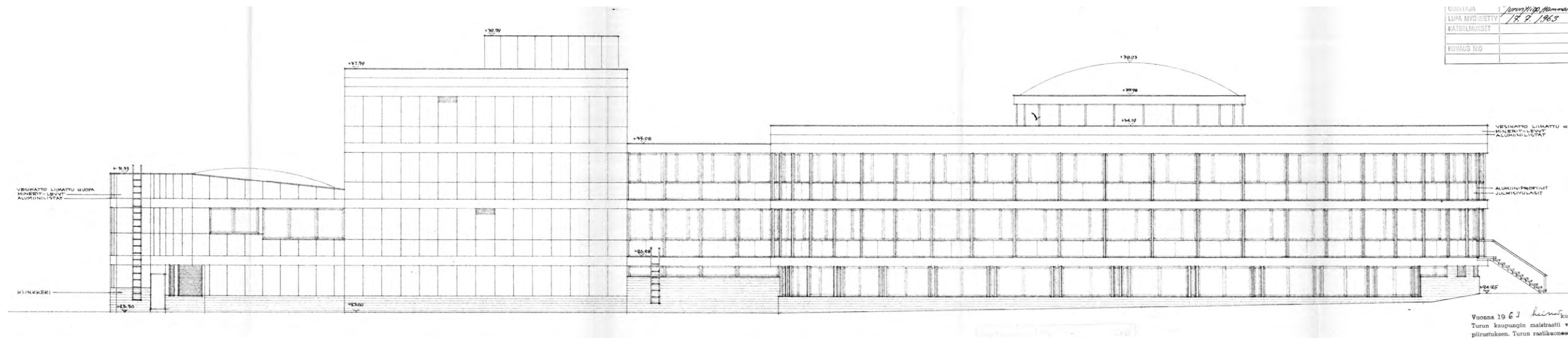
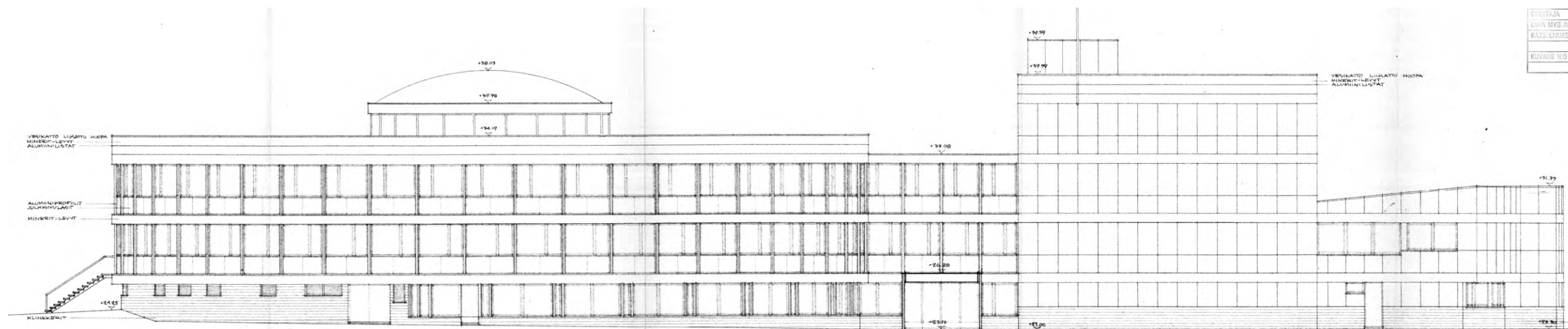
Palapenkki. työpiirustus 1964.

Luentosalin katsomo, työpiirustus 1964.

Julkisivut Sirkkalankadulle, Lemminkäisenkadulle
ja Osmonkadulle, pääpiirustukset 17.7.1963.
Arkkitehti Jorma Järven suunnitelman perusteella
laatineet Halme, Iltanen ja Koskelin arkkitehdit.

Dentalia 1960-luvun jälkipuolella. Kuva koillisen suunnasta. Etäältä katsoen voi nähdä ympyränmuotoisen rakennusosan päällä kohoavan kupolikatton. Kuvaaja ei tiedossa, Turun yliopiston arkisto.

Dentalia 1960-luvun jälkipuolella. Ilmakuva idän suunnasta. Kuvaaja ei tiedossa, Turun yliopiston arkisto.

Hammaslääketieteen laitokselta otettu yleiskuva lääketieteellisen tiedekunnan laitosrakennuksista ja TYKS:n alueesta. Mukana osa hammaslääketieteen laitoksen pyöreää klinikkaosastoa. 1970-luku. Kuvaaja ei tiedossa, Turun yliopiston arkisto

Muutokset 1987, 1988

Rakennuksessa on tehty pienempiä kunnostus- ja muutostöitä, joille ei ole ollut tarve hakea rakennuslupaa. Näistä vain osasta löytyy dokumentit.

Vuonna 1987 tehtiin keittiötiloissa korjaus- ja muutostöitä. Keittiötä laajennettiin ja sen yhteyteen rakennettiin suurempi tarjoilutila.

Vuonna 1988 rakennettiin mm invalidi-wc-tiloja.

Muutos- ja korjaustyö 1998-1999

Rakennusluvut 1998-563 ja 1999-999. Vuoden 1998 muutoslupa sisältää valtaosan muutoksista. Vuoden 1999 rakennuslupa sisältää lähinnä joitain teknisiä lisäyksiä.

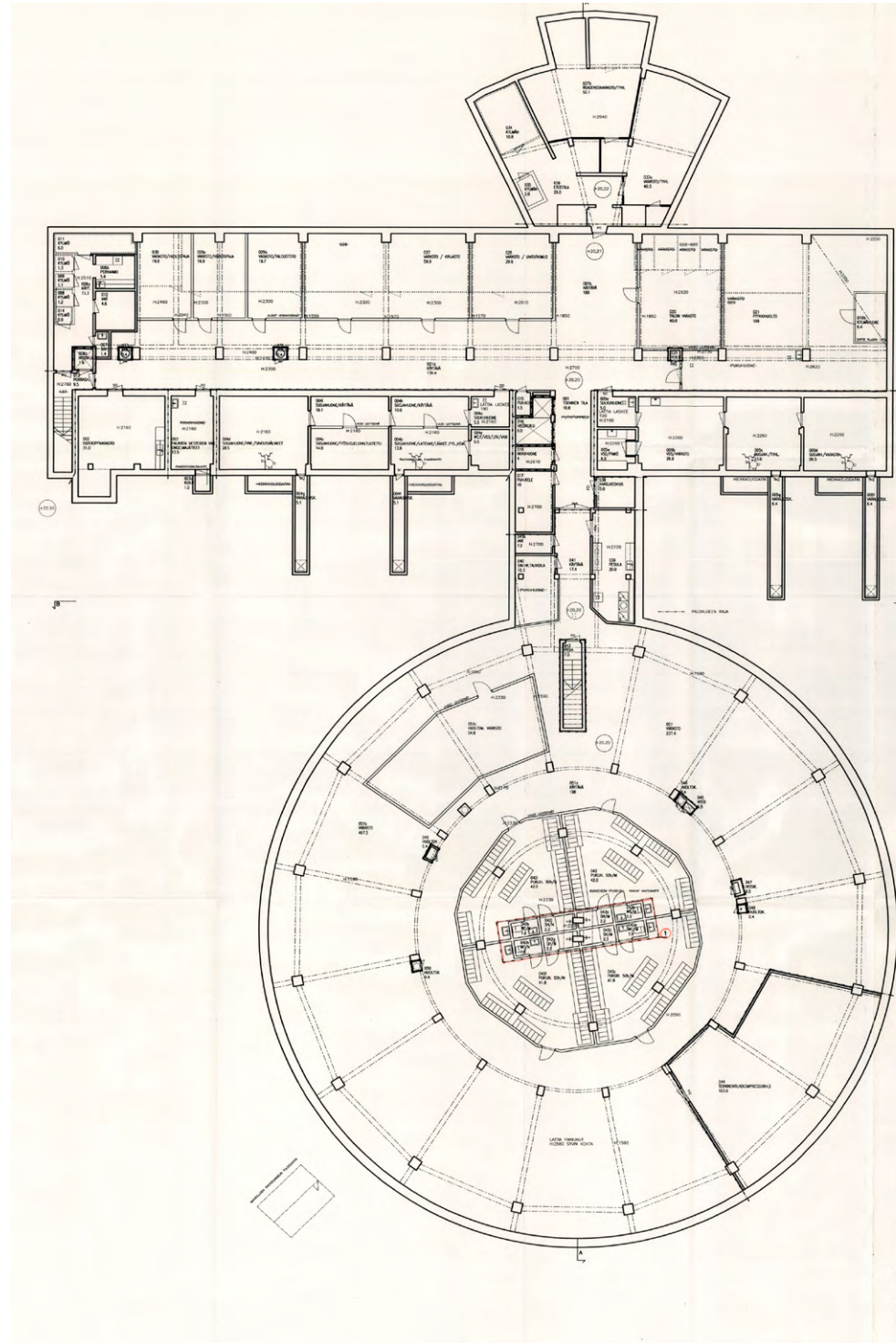
Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunio.

Koko rakennuksessa tehtiin runsaasti tilamuutoksia, joilla tilojen käyttötarkoituksia ja välisenien paikkoja muutettiin. Myös palo-osastointiin tehtiin joitain muutoksia. A-osan kellarikerrokseen lisättiin savunpoisto ja vesikatolla sijainnut lauhdutin siirrettiin. Pihalla sijainneet jätesyväsäiliöt korvattiin jätekatoksella.

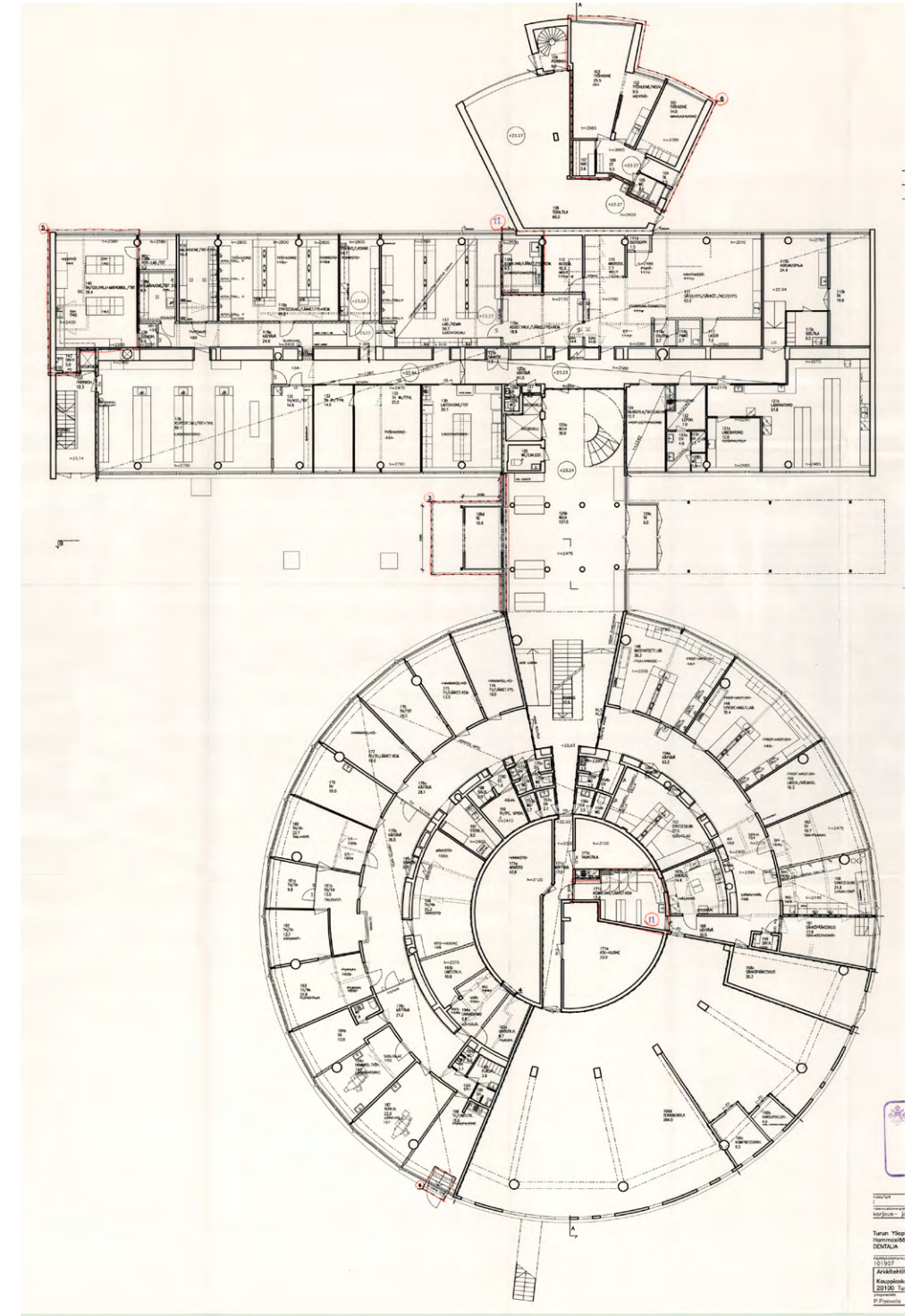
Sisääntuloaulasta avattiin pihan puolelle uusi sisäänkäynti ja julkisivun eteen rakennettiin tuulikaappi. Vanhat naulakot vastaanottotiskeineen ja puhelinkeskuksen tila oli ilmeisesti purettu jo aiemmin.

A-osa; Kellarikerroksesta avattiin uusi poistumistieovi. 1. ja 2. kerroksissa tehtiin useita tilamuutoksia. 3. kerroksen suuren klinikkasalista rajattiin lisätilaa erillisiä leikkaussali- ja vastaanottotiloja varten.

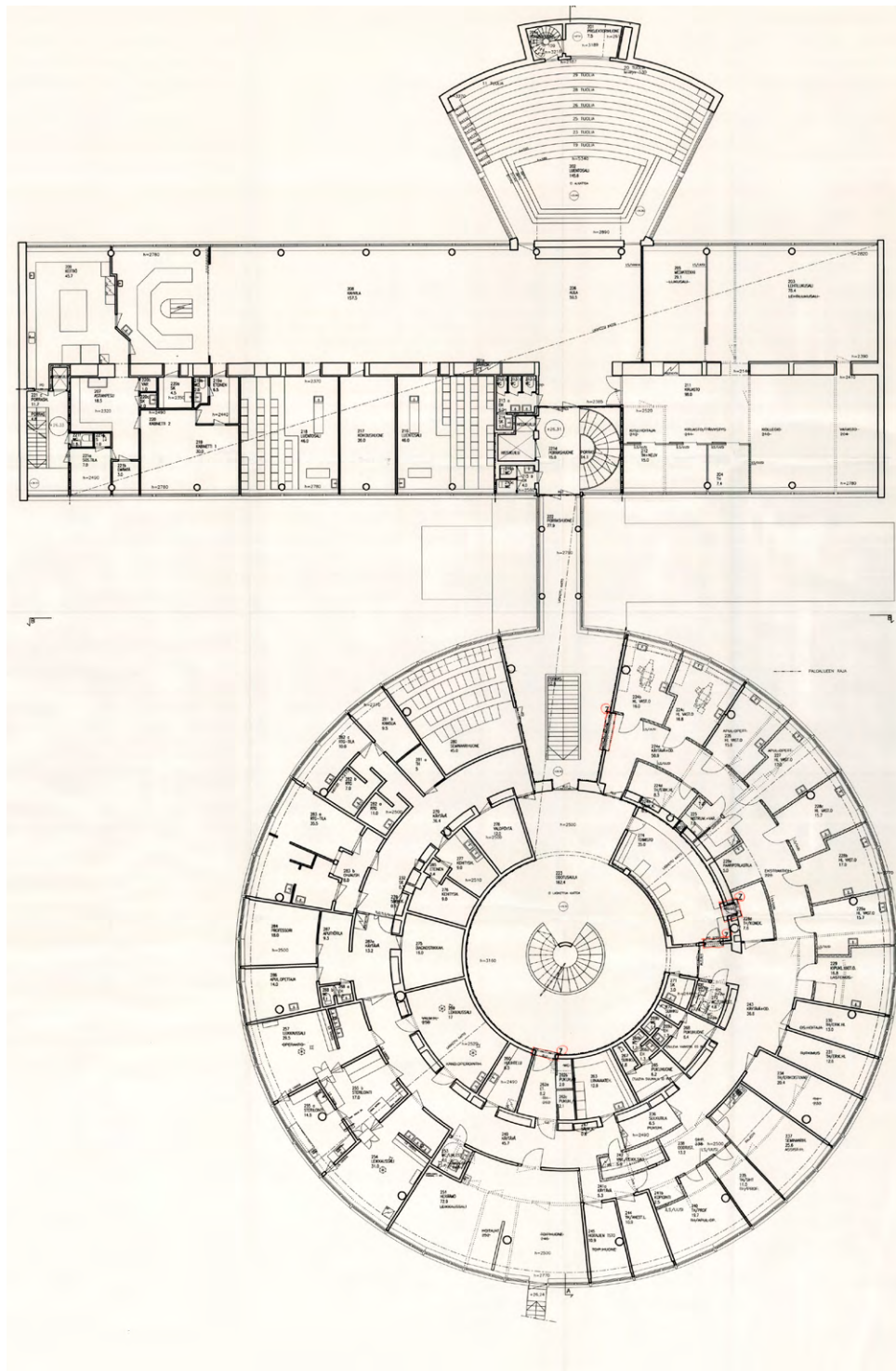
B-osa; 1.kerroksessa luentosalin alla sijainnut vahtimestarin asunto muutettiin työtiloiksi ja itäpäädyssä sijainnut talonmiehen asunto laboratoriokäyttöön. Myös kadun puoleisissa muissa tiloissa tehtiin runsaasti tilamuutoksia kemian laboratoriotila, säteilytys-, sähkötys- ja nestetytys- ym tiloja varten. 2 kerroksessa tehtiin tilamuutoksia ja mm kirjastotilaa ja lehtien lukusalia laajennettiin. 3. ja 4. kerroksen laboratorio- ja työtiloissa tehtiin tilamuutoksia.

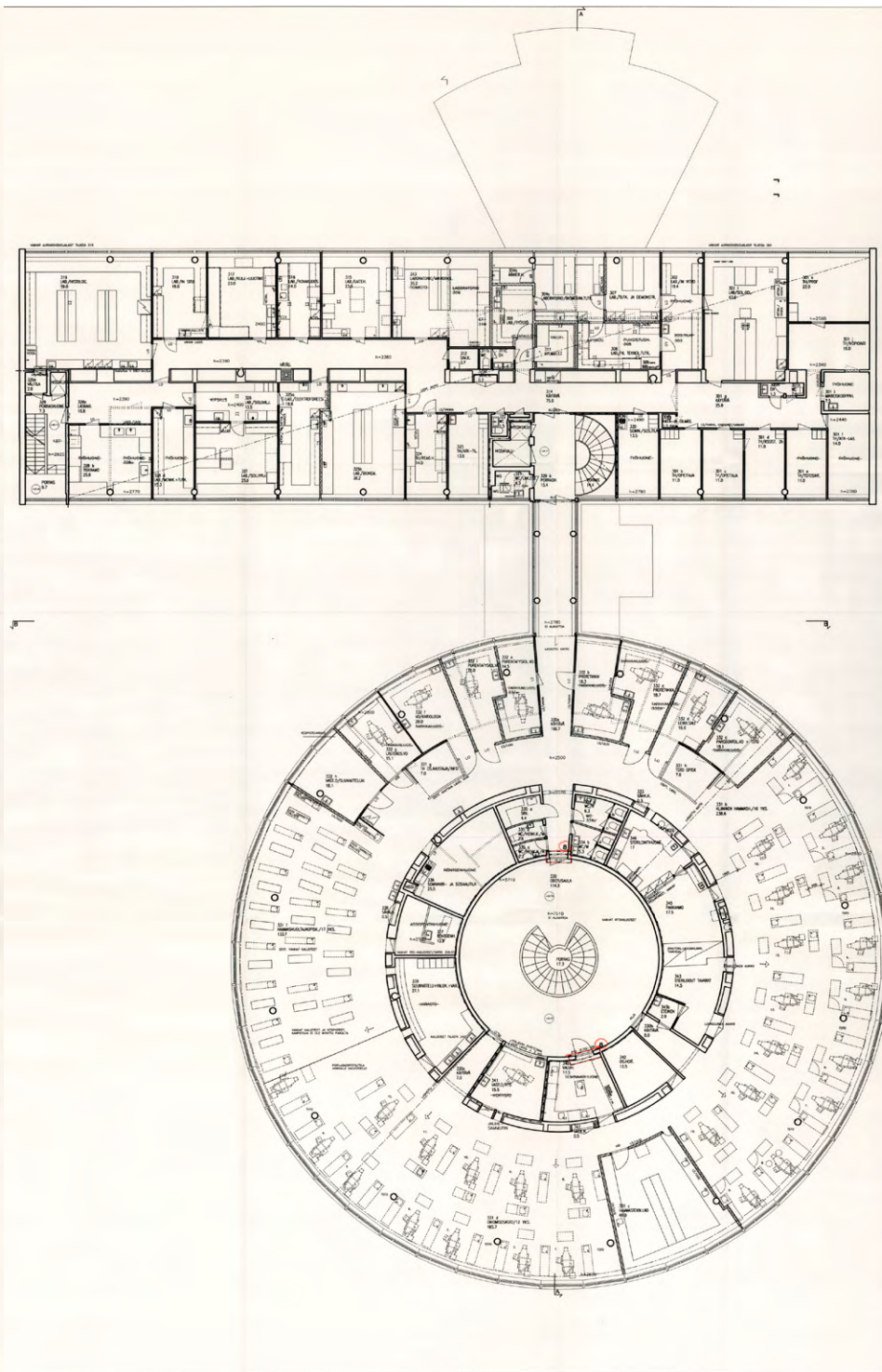
Kellarikerros, pohjapiirustus, A-osan pukutilojen yhteyteen rakennettiin suihku- ja wc-tilat. B-osan varasto- ja teknisissä tiloissa väliseinämuutoksia. Arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunio. 8.1.1998/RVV.

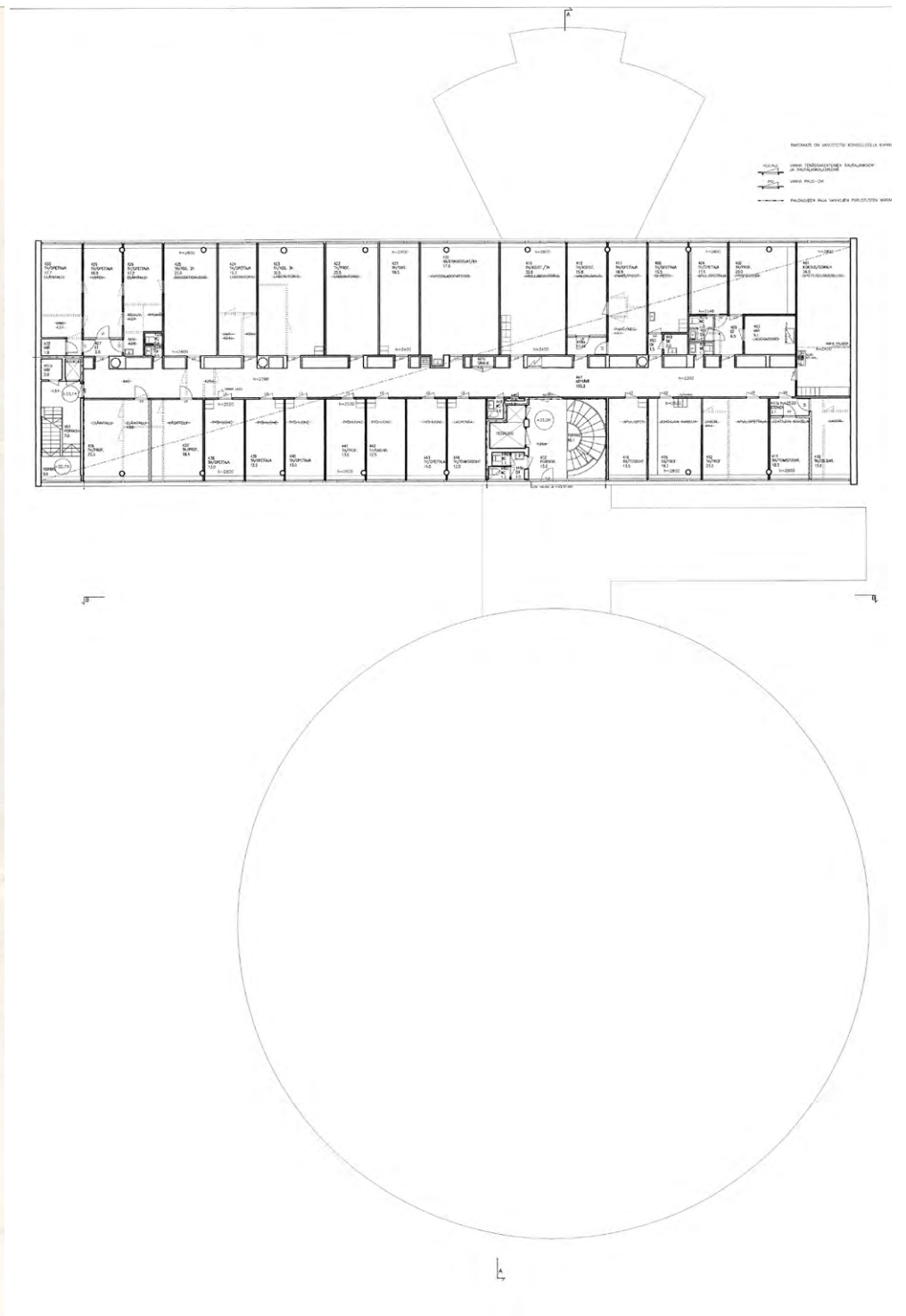
1.krs pohjapiirustus, A-osassa tilamuutoksia, B-osassa muutettiin luentosalin alla sijainnut vahtimestarin asunto työtiloiksi ja itäpäädyssä sijainnut talonmiehen asunto laboratoriokäyttöön. Kadun puoleisissa muissa tiloissa tehtiin runsaasti tilamuutoksia kemian laboratoriotila, säteilytys-, sähkötys- ja nestetytys- ym tiloja varten. Arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunio. 8.1.1998/RVV.

2.krs pohjapiirustus, A-osassa tilamuutoksia, B-osassa tehtiin tilamuutoksia ja mm kirjastotilaa ja lehtien lukusalia laajennettiin. Arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunio. 8.1.1998/RVV.

3.krs pohjapiirustus, A-osassa erotettiin suuresta klinikkasalista lisätalaa leikkaus- ja vastaanottotiloja varten, B-osassa tehtiin tilamuutoksia. Arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunio. 8.1.1998/RVV.

4.krs pohjapiirustus, B-osassa tehtiin tilamuutoksia. Arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen-Raunio. 8.1.1998/RVV.

LVIAS-tekniikan saneeraus ja julkisivukorjaus 2005

Muutoslupa 2003-909 ARK 1034400283

Suunnittelijat

Pääsuunnittelija Arkkitehtitoimisto Matti Takala Oy

Rakennesuunnittelu Turun Juva Oy

LVI-suunnittelu; Insinööritoimisto Olof Granlund Oy

Sähkösuunnittelu; Insinööritoimisto Tauno Nissinen Oy

Automaatiosuunn. Insinööritoimisto Juhani Mattila Oy

Rakennusluvut

Muutoslupa 19.9.2003, LVIAS-tekniikan saneeraus ja julkisivukorjaus.

Muutosluvat 2005-250 ja 2005-440 ARK 1034400283, rakennusaikaisia muutoslupia

Muutos- ja korjaustoimenpiteet;

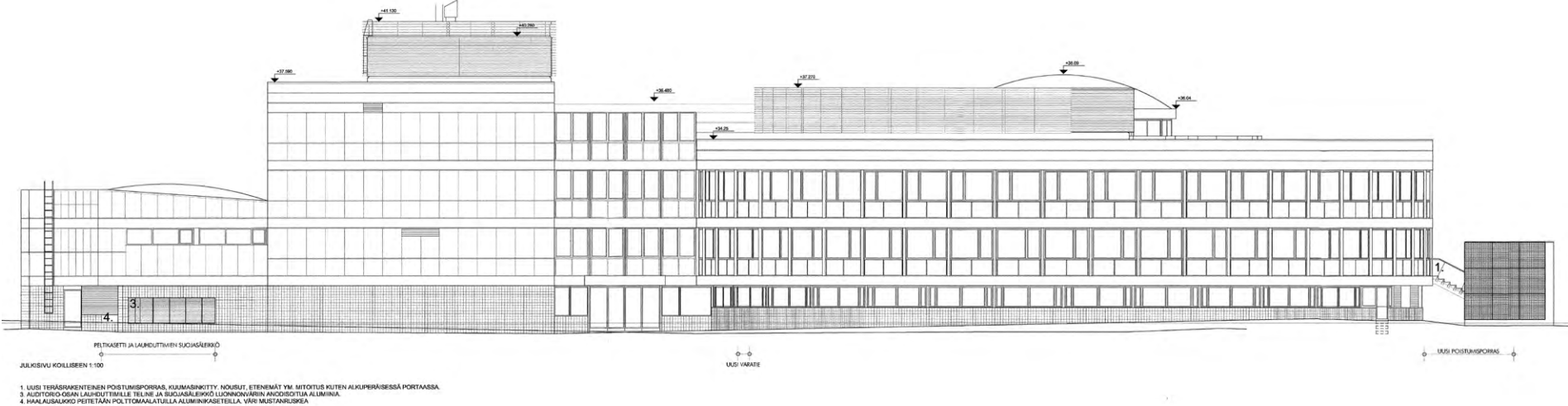
Tekniset järjestelmät

Aiemmin alta jakava IV-järjestelmä muutettiin ylhäältäpäin jakavaksi. A-osan katolle rakennettiin uusi iv-konehuone (sekä tulo- että poistoilmalle), joka yhdistettiin kerrokseen tekniikkavyöhykkeen kautta kulkevilla kanavilla. B-osassa vanhaan 1. kerroksen konehuoneeseen sijoitettiin uudet tuloilmakoneet ja katolle rakennettiin uusi konehuone poistoilmalle. Raitisilmalle rakennettiin maanalaiset kanavat ja uusi raitisilmayksikkö sijoitettiin rakennuksen ulkopuolelle. Tekniikkavyöhykettä käytettiin myös B-osan putkien yhdistämiseen.

Julkisivut ja rakenteet

Julkisivut suunniteltiin kunnostettavan kauttaaltaan, ainostaan maanpäällisen kellarikerroksen klinkkerilaattapäällysteiset ulkoseinät oli tarkoitus jättää ennalleen. Sirate Oy:n vuonna 2022 laatima kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus osoitti, että korjaus oli tehty sekä laajuudeltaan että rakenteeltaan jossain määrin poiketen suunnitelmista. Luentosalin ulkoseinät ja suorakaiteen muotoisen B-osan päätyseinät jätettiin uusimatta, kuten myös A-osan pohjakerroksen teknisten tilojen ulkoseinät. Julkisivujen lämmöneristys uusittiin muissa tiloissa sisäpuolelta säilyttäen julkisivupinta ja listoitus alkuperäisen mukaisena.

Kunnostettavilla ulkoseinillä purettiin Minerit-levyt ja korvattiin valkoisilla 8 mm mineraalikuitulevyillä. Ikkunat uusittiin käyttäen yksipuitteisia puu-alumiini-ikkunoita. Puitteen ulkopinta ja karmin ulkoverhous luonnonväriin

Julkisivu koilliseen. Katolla erottuvat muutoksena uudet ilmastointikonehuoneet ja luentosalin seinällä uusi lauhdutin. Oikealla näkyy Sirkkalankadun varteen sijoitettu raitisilmayksikkö. Pääpiirustukset 25.2.2005. Arkkitehtitoimisto Matti Takala Oy

anodisoitua alumiinia. Sisäpuolinen tammilasituslista kuten olemassa olevissa ikkunoissa. Vanhoista keskisaranoiduista puu-alumiini-ikkunoista irrotetaan purettaessa kromatut vetimet, jotka pyritään käyttämään uudelleen. Tilkkeenä käytettiin mineraalivillaa, suunnitelmissa uretaania.

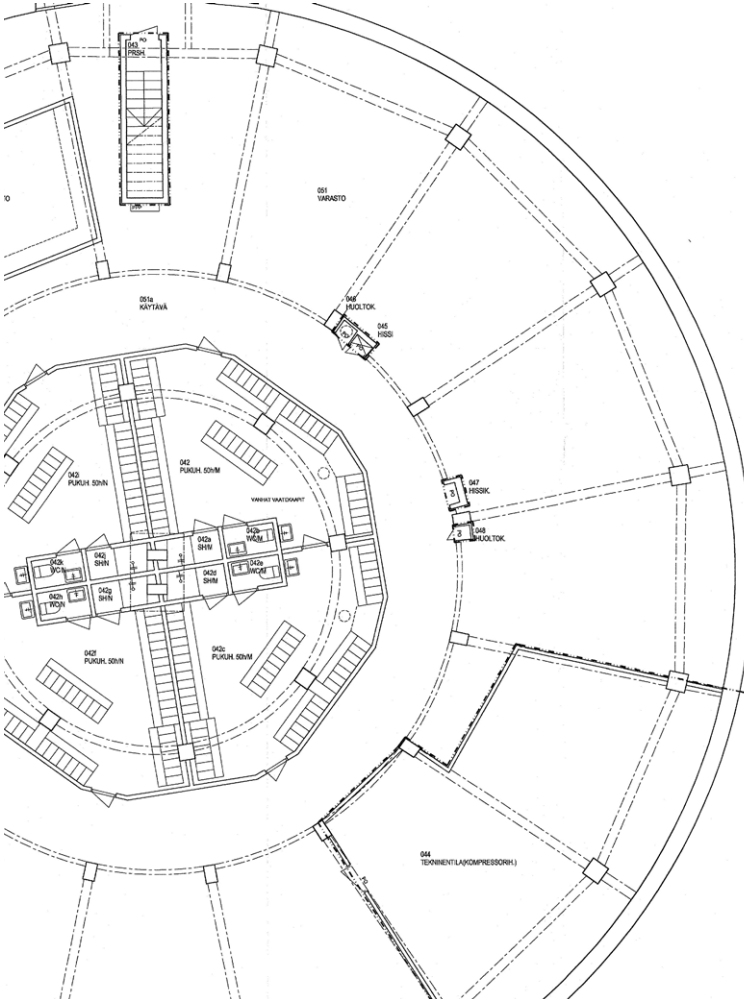
Vanhat julkisivulasit säilytettiin ja uusittiin vain rikkoontuneilta osin. Korjaukset tehtiin tiettävästi pääosin sisäpuolelta ja uusittaviksi suunniteltuja tuulensuojalevyt jätettiin laajalti uusimatta.

A-osan pohjakerrokseen tehtiin uudet haalausovet, jotka erottuvat julkisivussa sokkelilinjaa katkaisevina elementteinä. A-osan vesikatto uusittiin pääosin ja B-osan vesikatosta uusittiin suunnitelmien mukaan noin puolet. Uusien konehuoneiden julkisivut verhoiltiin profiilipellillä ja alumiinisäleillä. A- ja B-osaa yhdistävän käytävän osan päälle tehtiin lisäkerros, jonka julkisivu käsiteltiin vanhan julkisivun tavoin.

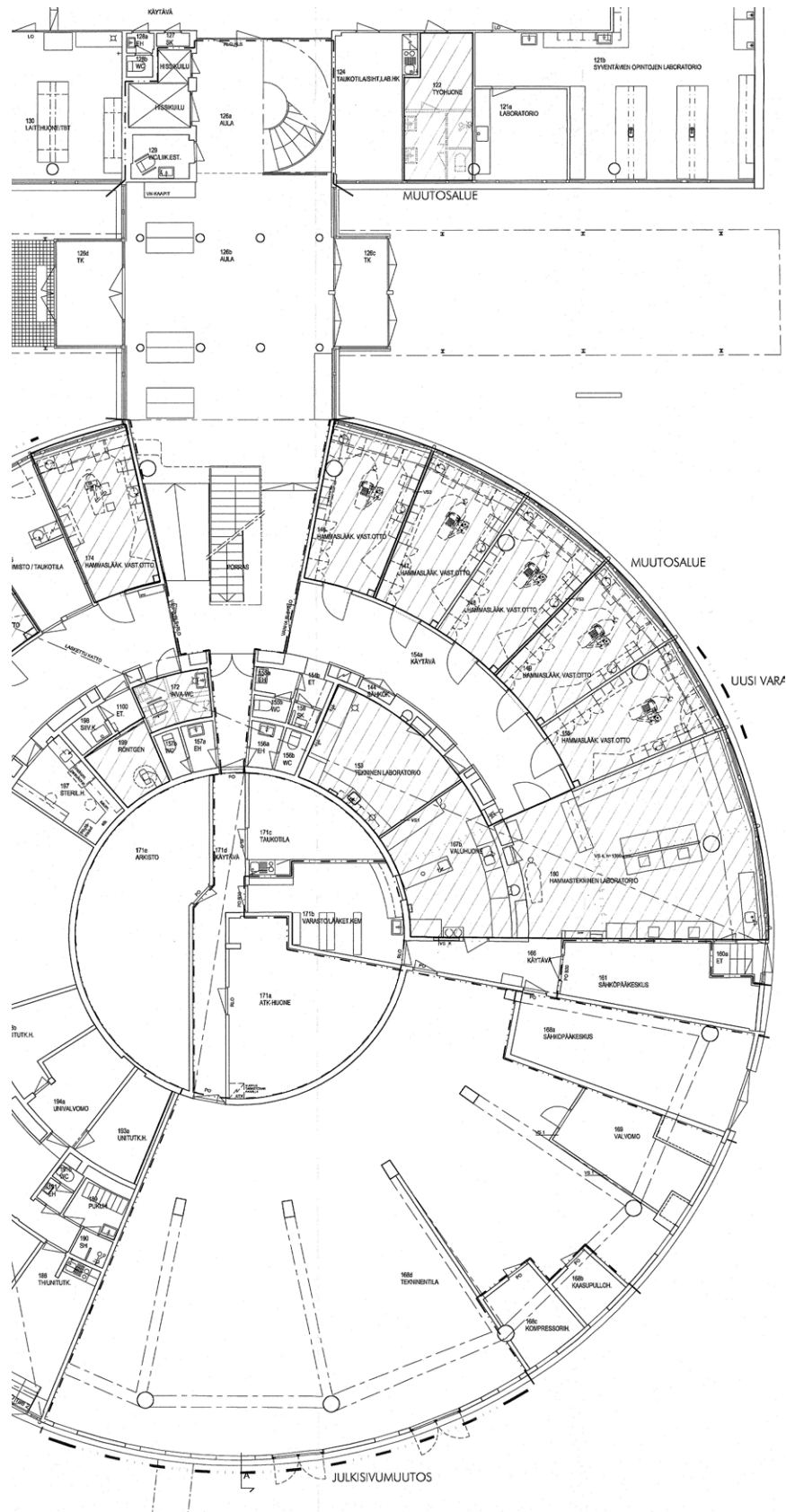
Luentosalisiiven koillissivulle sijoitettiin lauhdutin ja pihalle Sirkkalankadun varteen erilleen rakennuksesta sijoittuva kookas raitis-ilmayksikkö.

Sisätiloissa tehtiin lvi-töiden vaatimia alakattomuutoksia ja alakattoja uusittiin laajalti. Uudet katot mm ruokalassa tehtiin kipsilevystä. Akustointikattoja lisättiin käyttäen Feinstratos mineral-levy. Lattioita uusittiin korjattavilla kohdin käyttäen aiempaa vastaavia pintarakenteita kuten mm muovilaatta (Hovi tai vastaava) ja kumilaattaa. Kosteiden tilojen ja erityistilojen muutoksia ei ole tarkemmin eritelty. Korjauksen yhteydessä uusittiin kiinteitä kalusteita mm vastaanotto-, työ ja laboratoriotiloissa. Aula- ja odotustiloissa, käytävillä ja luentosaleissa säilytettiin alkuperäinen kalustus pääosin.

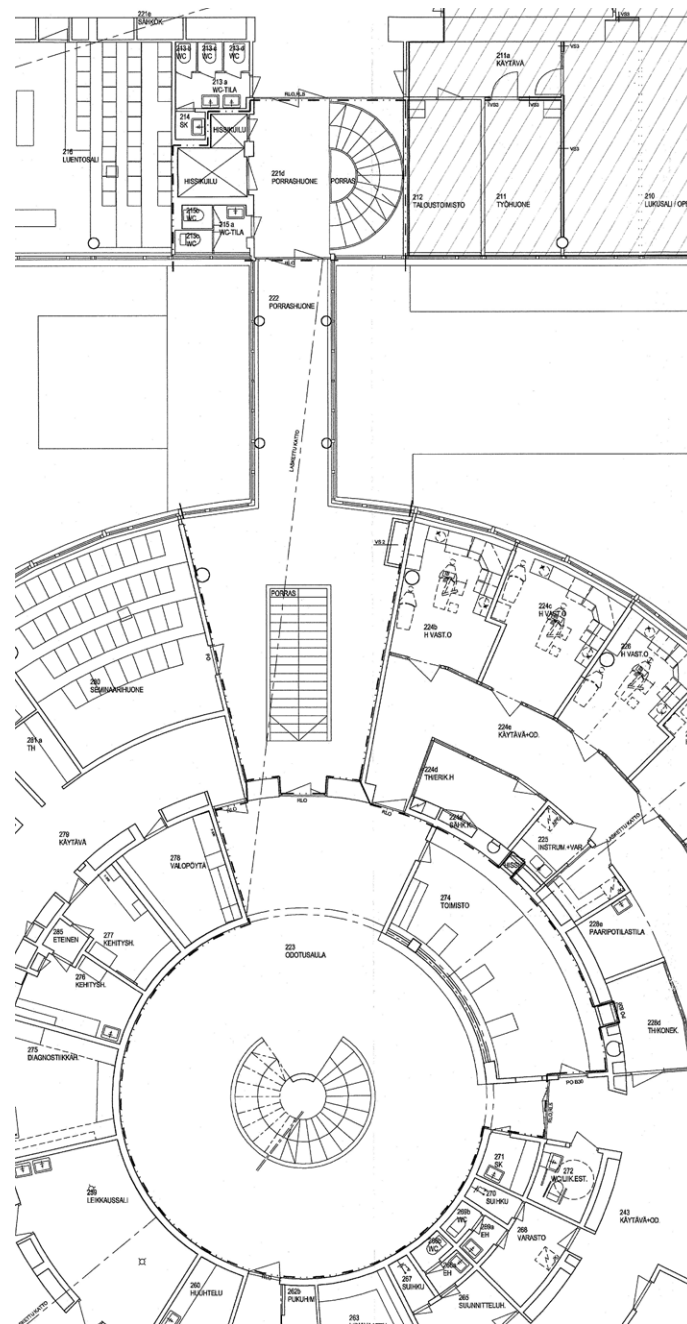
(Rakennusselostus 20.5. 2005, rakennekuvat)

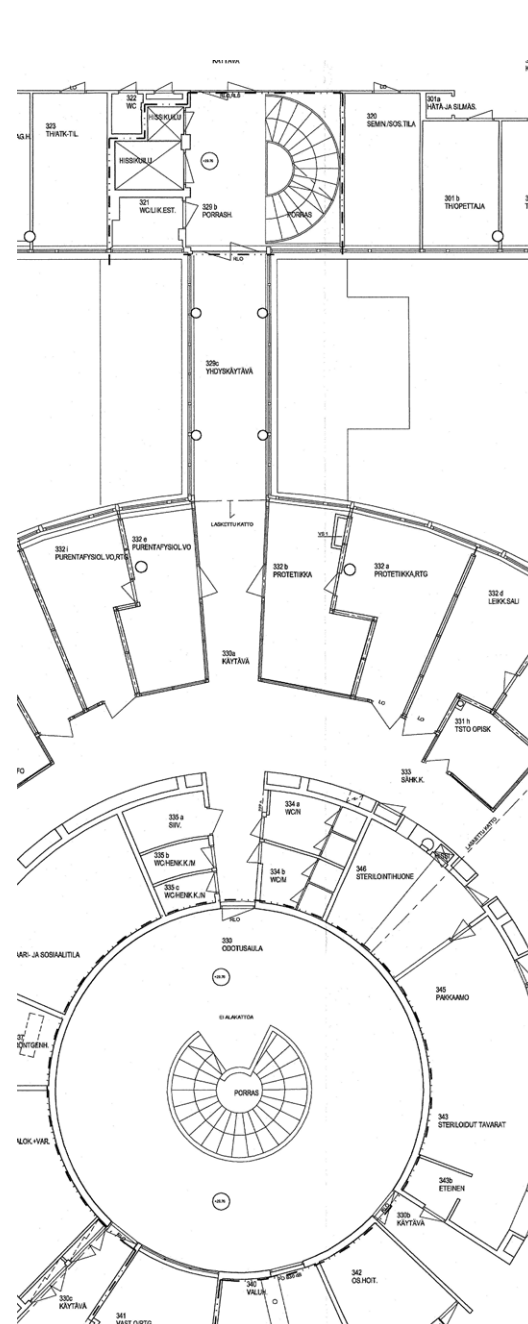
Kellarikerroksen muutosalueita, pääpiirustukset 25.2.2005. Arkkitehtitoimisto Matti Takala Oy

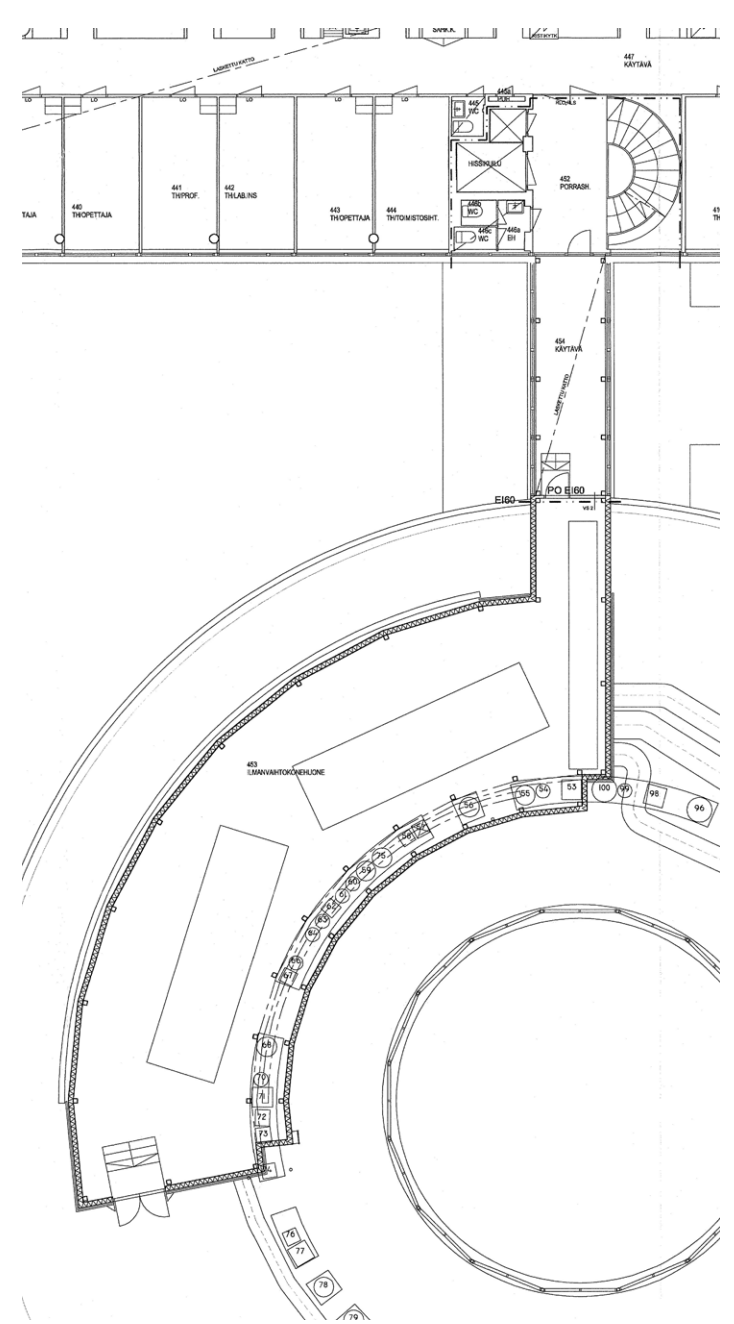
1.krs muutosalueet. Pääpiirustukset
25.2.2005. Arkkitehtitoimisto Matti Takala Oy

2.krs muutosalueet. Pääpiirustukset
25.2.2005. Arkkitehtitoimisto Matti Takala Oy

3.krs muutosalueet. Pääpiirustukset
25.2.2005. Arkkitehtitoimisto Matti Takala Oy

4.krs muutosalueet. Pääpiirustukset
25.2.2005. Arkkitehtitoimisto Matti Takala Oy

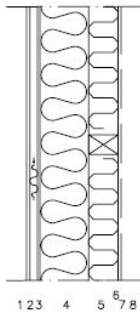
TURUN JUVA OY 20070118 A 20020 TURKU 020 278 3000 FAX: (02) 278 3001 TURKU Tu11700 Päiväys 11.11.03 Tekijä JTn	run Juva Oy 020 278 3000 FAX: (02) 278 3001	US2	TURKU Tu11700 Päiväys 11.11.03 Tekijä JTn	US3	TURKU Tu11700 Päiväys 11.11.03 Tekijä JTn	US4

kaava 1:10

lava 1:10

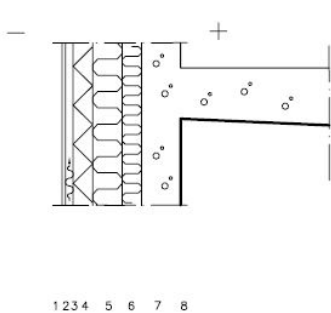
tva 1:10

JULKISIVULASISEINÄT (ikkunoiden alaosat)

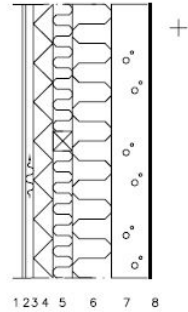
- 1 Julkisivulasi (vanha)
- 20 mm 2 Tuuletusväli, pystyaukkoitus 20 x 100 k 600
- 9 mm 3 Tuulensuoja, kipsilevy, pintalukitus 1/1
- 100 mm 4 Lämmöneriste, mineraalvilla ryhmä 01.045, runko 100*50 k600
- 75 mm 5 Lämmöneriste, mineraalvilla ryhmä 01.045, koolaus 75 x 50 k 600
- 6 Höyrynsulku, polyeteenikalvo, saumat 200mm liittäm.
- 7 Sisäverhoukseen
- 8 Pintamateriaali ja -käsittely huoneselityksen mukaan

UUSITTAVAT JULKISIVULEVYT (holvien kohdat ikkunaseir

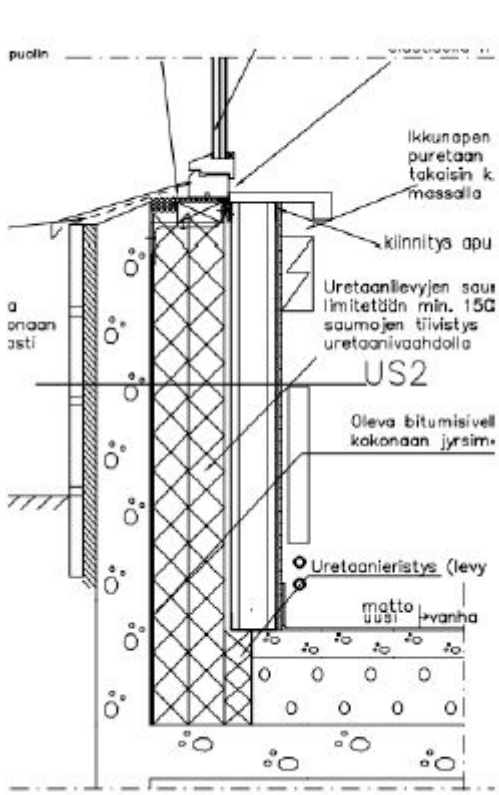

- 1 Pintakäsittely rakennusselityksen mukaan
- 20 mm 2 Julkisivulevy
- 50 mm 3 Tuuletusväli, pystyaukkoitus 20 x 50 k 300
- 50 mm 4 Tuulensuoja, mineraalvilla ryhmä 03.050
- 75 mm 5 Lämmöneriste, mineraalvilla ryhmä 01.045, runko 75 * 50 k 600
- 50 mm 6 Lämmöneriste, mineraalvilla ryhmä 01.045, koolaus 50 x 50 k 600
- 7 Oleva betonirakenne
- 8 Pintamateriaali ja -käsittely huoneselityksen mukaan

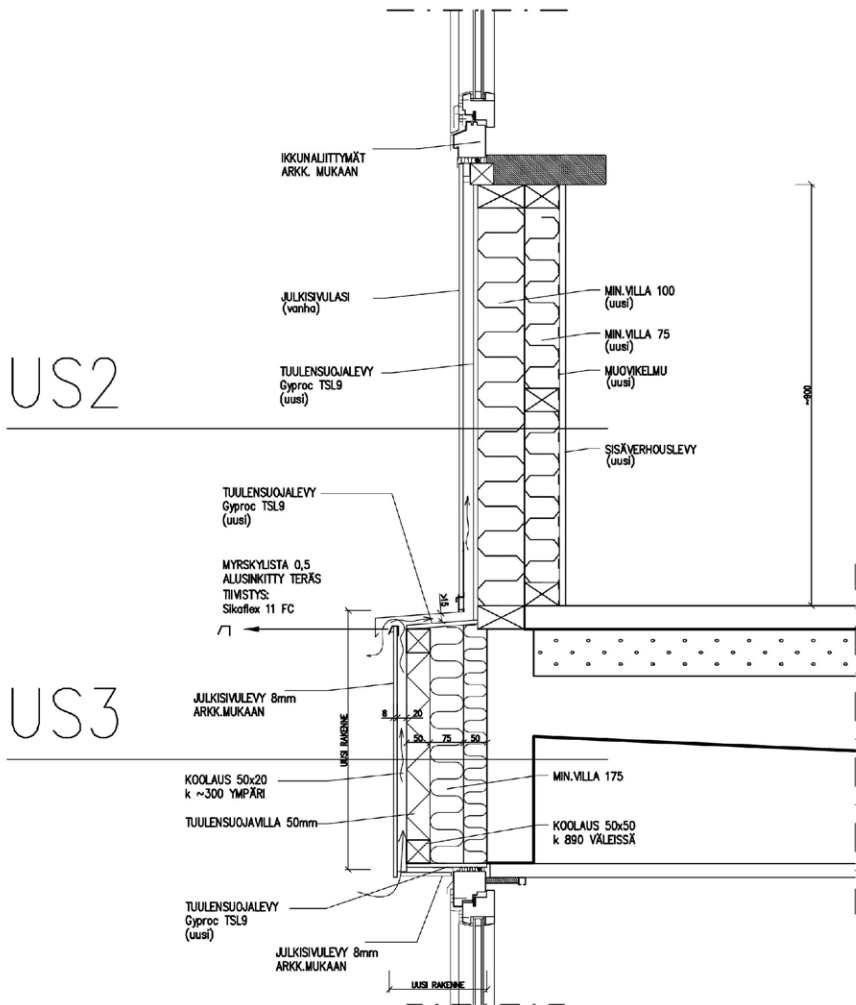
UUSITTAVAT JULKISIVULEVYT (A-osan päädyt ja auditor

- 1 Pintakäsittely rakennusselityksen mukaan
- 20 mm 2 Julkisivulevy
- 50 mm 3 Tuuletusväli, pystyaukkoitus 20 x 50 k 300
- 50 mm 4 Tuulensuoja, mineraalvilla ryhmä 03.050
- 50 mm 5 Lämmöneriste, mineraalvilla ryhmä 01.045, koolaus 50 * 50 k 600
- 100 mm 6 Lämmöneriste, mineraalvilla ryhmä 01.045, runko 100 * 50 k 600
- 7 Oleva betonirakenne
- 8 Pintamateriaali ja -käsittely huoneselityksen mukaan

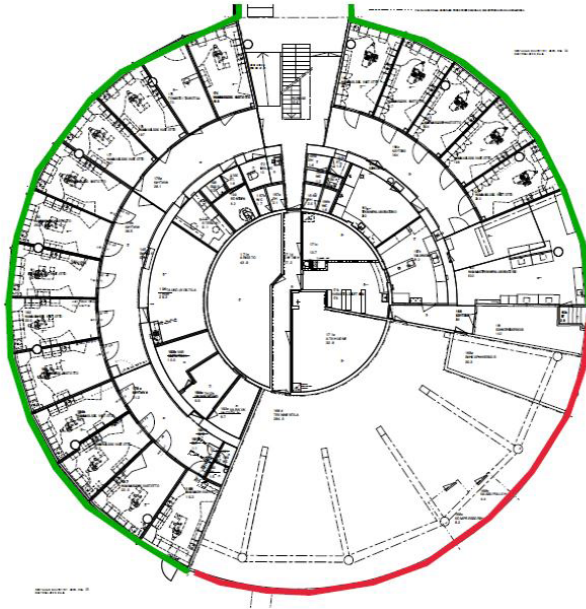
Julkisivun kunnostus pohjakerroksen kohdalla, rakennelleikkaus Turun Juva Oy 2005.

Korjattavien ulkoseinien rakenne-tyyppejä. Julkisivulasiseinissä (US2), holvien kohdat ikkuna-seinällä (US3) ja uusittavaksi suunnitellut julkisivulevyt B-osan päädyissä ja luentosalisiivessä. (US4). US4 mukaisia korjauksia ei tiettävästi tehty. Rakennetyypit 21.8.2003/ Turun Juva Oy.

Julkisivun kunnostus; ikkunan alapuoliset julkisivulasilla verhotut osat ja välipohjan kohta. Siraten 2022 selvityksen mukaan tuulensuojalevyä ei uusittu tutkituilla kohdin. Rakennelleikkaus Turun Juva Oy 2005.

Julkisivukorjausten laajuus Sirate Oy:n vuonna 2022 tekemien tutkimusten mukaan

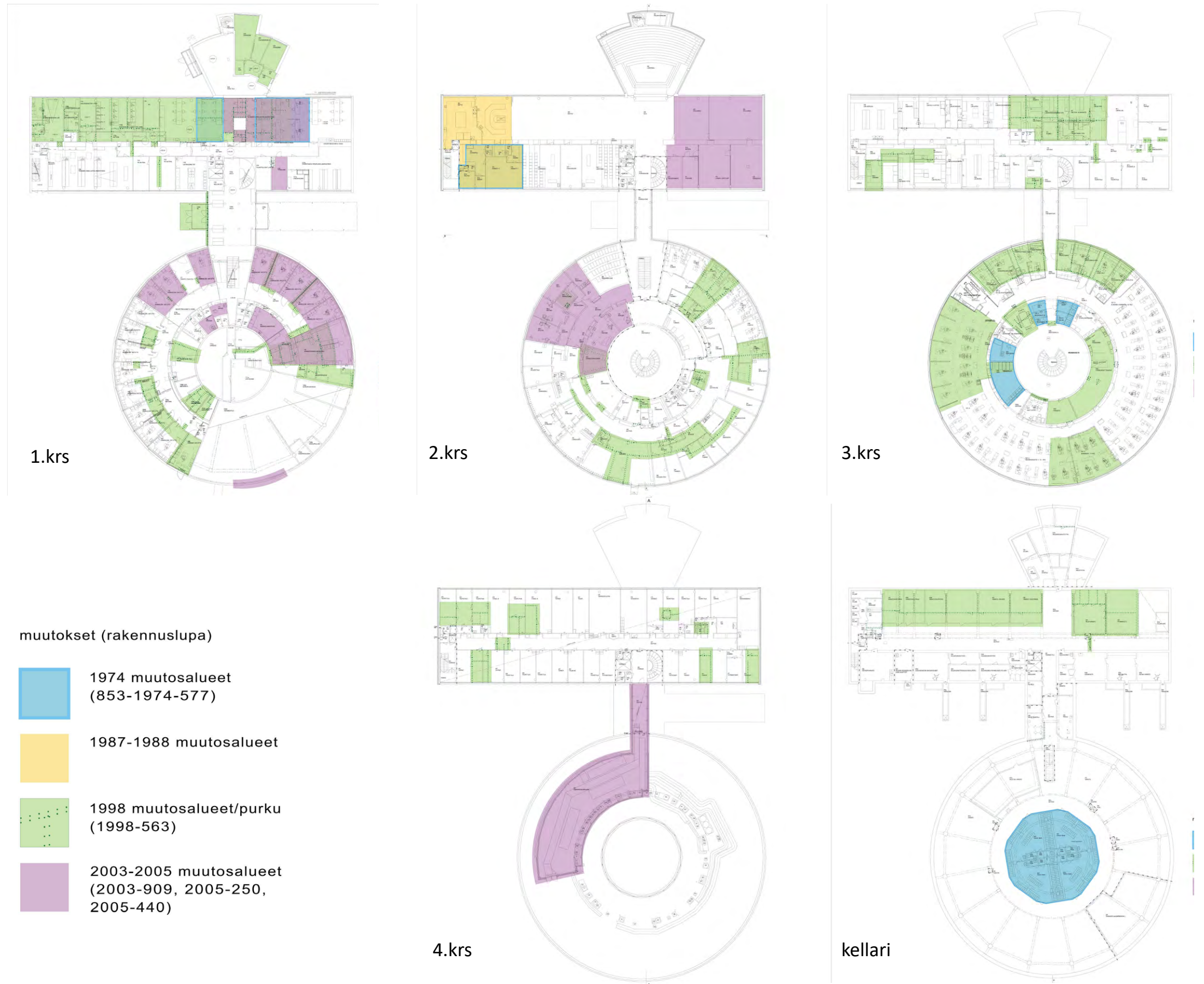

Suunnitelmista poiketen jätettiin B-osan päädyt ja A-osan 1 kerroksen teknisen tilan seinäosuus kokonaan korjaamatta. Kuvassa on esitetty korjauksen laajuus 1 kerroksessa; kunnostetut julkisivut on merkitty vihreällä ja kunnostamattomat julkisivut punaisella. Sirate Oy kuntotutkimus 2022.

Muutoskaaviot- yhteenveto

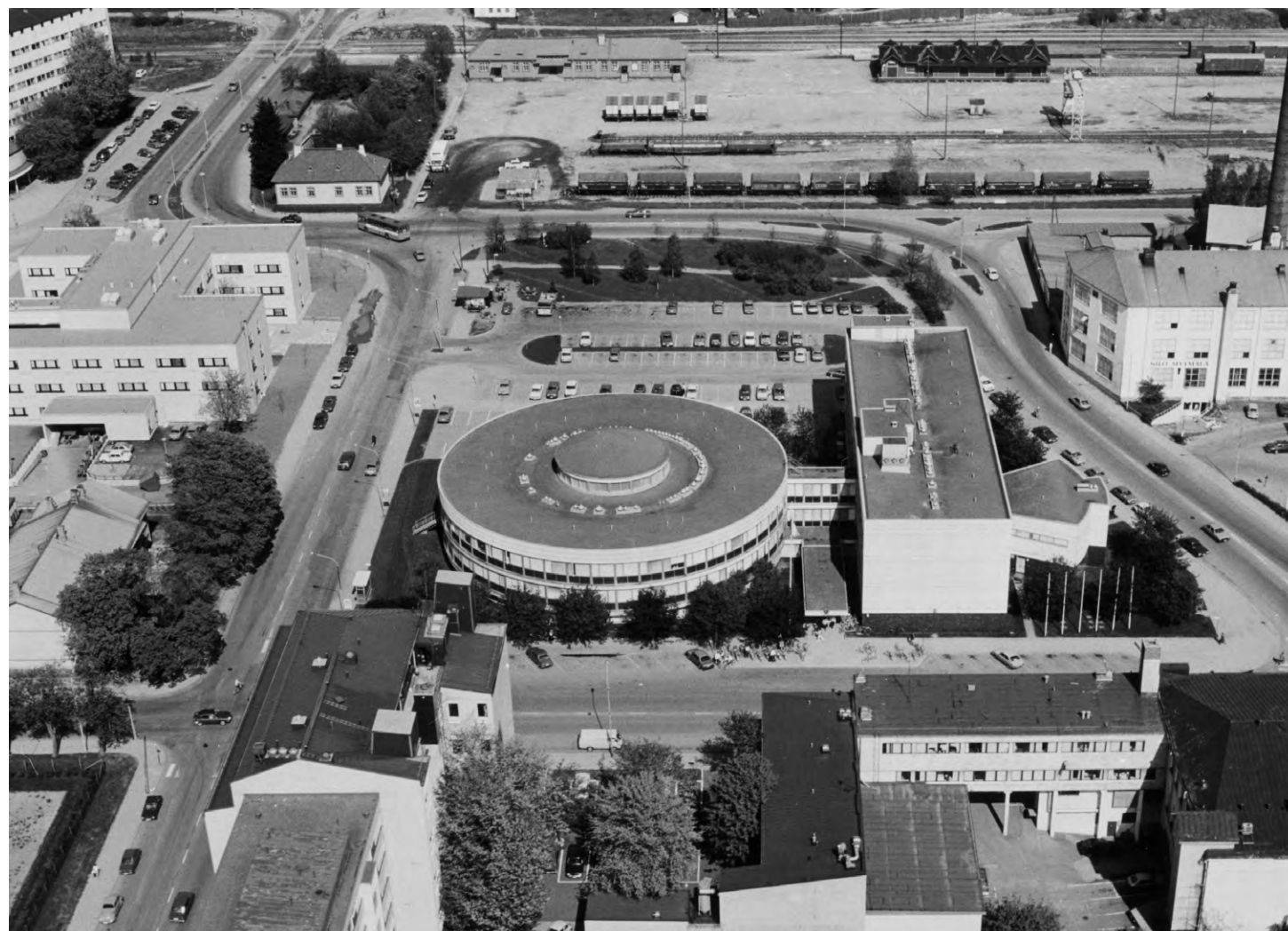
Kaavioihin on koottu yhteenvetona rakennuslupien mukaiset suurempien korjausvaiheiden tilamuutos-alueet. Kaaviot ovat yleispiirteisiä paikannuskaavioita, joissa värikoodein on nostettu esiin muuttuneet tilat. Värittämättä jätetyt tilat ovat vastaavasti potentiaalisia korkeamman säilyneisyysasteen tiloja.

Eri rakennusluissa vaihdelleista merkintätavoista johtuen saattavat muutosalueiden laajuudet vaihdella. Vähäisiä, ilman rakennuslupaa toteutettuja muutoksia, sekä laite-, kaluste- ja pintamuutoksia ei ole kaavioissa otettu huomioon. Aputilojen teknisten tilojen ja varastotilojen muutoksia ei myöskään tarkemmin ole eritelty.

Keittiöhenkilökuntaa A-osan Lemminkäisen- kadun puoleisen ulko- oven edustalla. Kuva 50 v historiikki.

Etelän suunnalta kesällä 1984 kuvattu näkymä nykyisen (2005) teknologia-keskuksen vaiheilta kohti Turun yliopistollista keskussairaala. Kuvan keskellä Dentalia, sitten Mikro ja muu keskussairaalan alue, taustalla vasemmalla yliopistonmäki, ylhäällä oikealla ylioppilaskylä. Kuvaaja: Jarmo Koskinen, Turun yliopiston arkisto

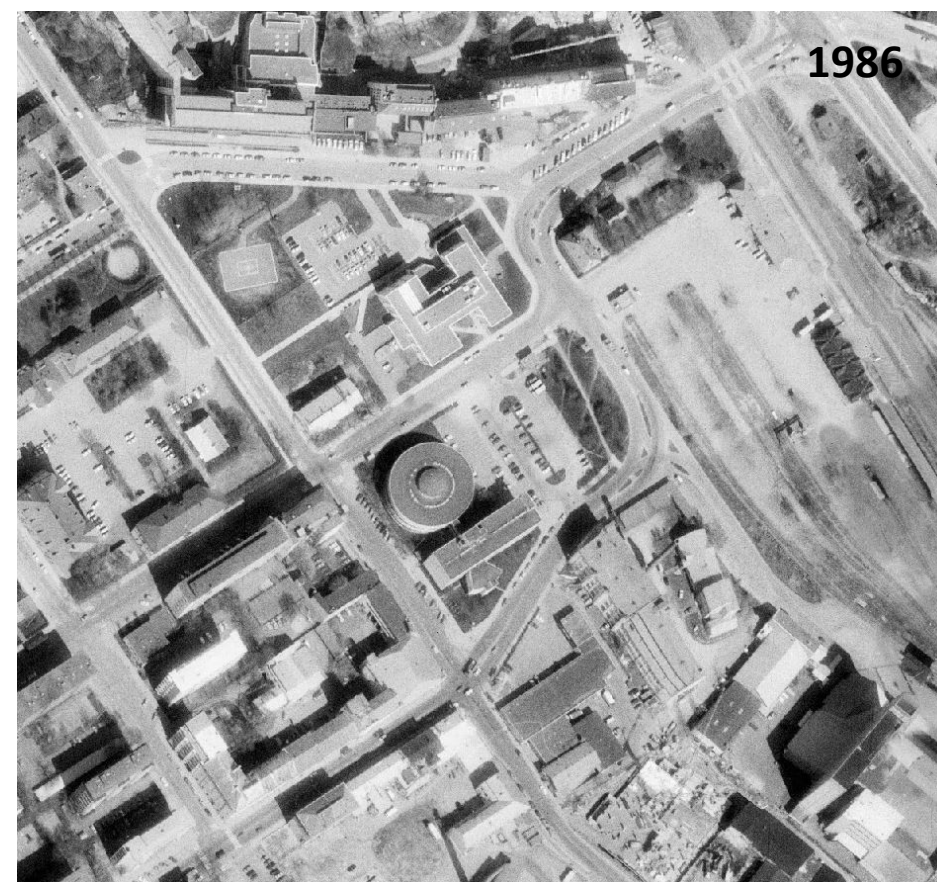
Lounaasta kesällä 1984 otettu ilmakeku. Keskellä Dentalia, oikealla osa nykyisen (2005) teknologiakeskuksen tonttia, alhaalla nykyiset Sanitas, Versta, Digipaino ja Varia, vasemmalla Mikro, ylhäällä vasemmalla Medisiinan pääsisäänkäynti, ylhäällä Kupittaaan rautatieasema. Kuvaaja: Jarmo Koskinen, Turun yliopiston arkisto.

1958

1973

1986

1958

1973

1986

4. NYKYTILA

Rakennus jakautuu kahteen geometrisen kappaleeseen; 3- kerroksiseen pohjaltaan ympyränmuotoiseen klinikkaosaan (A-osa) ja suorakaiteen muotoiseen 4-kerroksiseen hallinto-, opetus- ja tutkimusosaan (B-osa). Näitä yhdistää lasinen, myöhemmin 4-kerroksiseksi korotettu yhdyskäytävä, jonka pohjakerrokseen sijoittuu sisääntuloaula. Pääsisäänkäynnin paikkaa Lemminkäisenkadun puolella merkitsee pitkä tasakattoinen sisäänkäyntikatos. B-osaan liittyy Tykistökadun puolella rakennusmassasta ulkoneva viuhkamainen luentosalisiipi.

Säilyneisyys

Rakennus on hyvin säilyttänyt alkuperäiset piirteensä ja tunnusomaisen asemansa Kupittaa kaupunkikuvassa. Myöhemmät muutokset julkisivuissa ja ulkoisessa ilmeessä ovat hyvin vähäisiä ja korjaukset on tehty pääosin noudattaen alkuperäisiä ratkaisuja. Näkyvimpänä ulkoisena muutoksena ovat vesikatoille rakennetut suuret tummansävyiset ilmastointikonehuoneet. Pienempi ja kokonaisuuteen hyvin sovitettu muutos on pihan puolelle avattu uusi sisäänkäynti. Lisäksi on A-osan julkisivuun avattu uusia teknisten tilojen ovia ja luentosalisiiven julkisivuun on sijoitettu suurehko lauhdutin. Lemminkäisenkadun varressa sijainnut lipputankojen rivi on siirretty sisäänkäyntikatoksen vierelle ja B-siiven koillispäädyn edustalle on rakennettu jätekatos.

Sisätilat ovat ilmeeltään ja yksityiskohdiltaan erityisen hyvinsäilyneet. Arkkitehtuurinkannaltamerkittävimmät sisätilat, kuten mm aulat, portaitot ja suuri luentosali, ovat erityisen hyvin säilyneitä ja myös rakennukseen alkujaan suunnitellun kiinteän ja irtokalustuksen osalta. Myös suuri osa alkujaan kokonaan avoimesta tilalisesti hyvin vaikuttavasta A-osan suuresta klinikkasalista on edelleen säilynyt avoimena. Tilamuutoksia on tehty varsin runsaasti etenkin työhuone- ja laboratoriotiloissa ja mm. keittiössä, mutta näidenkin yhteydessä on alkuperäinen ilme ja yksityiskohdat yleensä hyvin säilyneet.

Perustukset ja sokkeli

Rakennusonperustettusuoraankallioonvaletuilleteräsbetonianturoille; ainoastaan yhdyskäytävä on perustettu maanvaraisesti. Alapohjarakenteen muodostaa louhitun kalliopinnan päälle tehdyn alustäytön varaan valettu teräsbetonilaatta. Laatta on valettu kahdessa osassa ja osien väliin on tehty kosteudeneristys. Alapohjassa ei ole käytetty lämmöneristeitä. (Sirate 2022)

Maanvastaisissa, lämmöneristämättömissä seinissä on betonisen perusmuurin sisäpuolella bitumisively ja tiilimuuraus. Seinän yläosassa on korkkieristeellä toteutettu sokkelihalkaisu. Sen yläpuolella rakenne vaihtuu ulkoseinäksi. (Sirate 2022)

Pystyrunko

Rakennuksen pystyrungon muodostavat paikalla valetut teräsbetonipilarit ja-seinät.

Välipohjat

Välipohjat ovat suurimmaksi osaksi paikalla valettuja laattapalkistoja, mutta paikoitellen, mm väestönsuojien katossa, massiivilaattoja.

A-osalla kantavan laatan päälle on suoraan valettu pintabetonilaatta. Poikkeuksena on kellarikerroksen katto, jossa kantavan laatan ja pintabetonilaatan välissä on kevytsorabetonitäyttö. Täytön paksuus vaihtelee alueittain, mikä on nähtävissä A-osan ensimmäisen kerroksen lattioiden tasoeroina.

A-osassa on käytetty kaikissa välipohjissa ulkoseinien läheisyydessä kevytsorabetonitäyttöä ja pintabetonilaattaa kantavan laatan päällä. Keskiosassa pinta-betonilaatta on valettu suoraan kantavan laatan päälle. Luentosalin katsomon lattiarakenteessa on myös alalaatta (rakennusaineinen IV-kanava).

B-osalla on käytetty kaikissa välipohjissa ulkoseinien läheisyydessä kevytsorabetonitäyttöä ja pintabetonilaattaa kantavan laatan päällä. Keskiosassa pinta-

betonilaatta on valettu suoraan kantavan laatan päälle. Luentosalin katsomon lattiarakenteessa on alalaatta (rakennusaineinen IV-kanava).

B- osassa kantavan laatan päälle on suoraan valettu pintabetonilaatta kellarikerroksen kattoja (1. kerroksen lattiaa) lukuun ottamatta. Tässä välipohjassa on kantavan laatan päällä kevytsorabetonitäyttö ja sen päällä pintabetonilaatta.

Yläpohja

Sekä pyöreän että suorakaiteenmuotoisen osan yläpohjien kantavana rakenteena toimii ulkoseiniltä sisäänpäin kallistettu teräsbetoninen laattapalkisto.

Yläpohjan lämmöneristeinä on tiettävästi alkuperäinen kevytsoraeriste, jonka päällä on valettu pintabetonilaatta.

Vuoden 1998 korjauksessa kaikkien vesikattopintojen vedeneristeet uusittiin: alkuperäinen suojakiveys ja vedeneristyskermit poistettiin ja tilalle asennettiin kaksi kumibitumikermiä.

Vuosien 2003–2005 korjauksissa suorakaiteenmuotoisen osan IV-konehuoneita laajennettiin ja pyöreän osan vesikatolle rakennettiin uusi IV-konehuone. IV-konehuoneiden rakentamisen yhteydessä A-osan koko yläpohja uusittiin. B-osassa yläpohja uusittiin ainoastaan uuden IV-konehuoneen ympäriltä. Olevat yläpohjarakenteet purettiin kantavan laatan yläpintaan saakka. Uusitus rakenteessa on kantavan laatan päällä höyrynsulkukermi ja lämmöneristeinä solumuovilevy ja kevytsoraa. Kevytsorakerroksen päälle on asennettu kevytsorabetonilaatat ja vedeneristys on tehty niiden päälle kahdesta kumibitumikermistä.

IV-konehuoneet ovat teräsrunkoisia ja niiden ulkoseinät on tehty julkisivupellityksellä verhoilluista mineraalivillaytimisistä teräspeltielementeistä. Yläpohjana toimii kantavan teräsohutlevyn päälle tehty ns. mineraalivillakatto, jossa on sisäpuolinen vedenpoisto. Lattiarakenteena toimii yläpohjan alkuperäisen laatta-

palkiston teräspalkisto ja-ritilät. B-osan vesikatolle on asennettu IV-kanavia. (Sirate 2022)

Ulkoseinät ja ikkunat

Ulkoseinät ovat sekä puu- että betonirakenteisia ja niiden lämmöneristeinä on käytetty mineraalivillaa. Ikkunoiden alapuolisissa osissa julkisivumateriaalina on karkaistu lasi sekä välipohjien kohdalla, A-osan päädyissä ja luentosaliosassa kuitusementtilevy. Kuitusementtilevyseinät eristeineen on uusittu, pois lukien luentosali ja B-osan päädyt.

1. kerroksen seinissä on säilynyt alkuperäinen klinkkerilaattapäällyste.

Julkisivulasiseinien umpiosat ovat puurunkoisia, mineraalivillalla lämmöneristettyjä levyseiniä. Välipohjien kohdalla, B-osan päädyissä ja luentosaliosassa ulkoseinän sisäkuori on betonirakenteinen, lämmöneristeinä mineraalivillaa ja julkisivuverhouksen koolauksena puurunko. Julkisivulevyinä on käytetty valkoisia mineraalikuitulevyjä.

Rakennuksen ikkunat uusittiin vuoden 2005 korjauksen yhteydessä ilmeeltään pitkälti alkuperäisiä vastaavina. Uudet puu-alumini-ikkunat on varustettu kaksinkertaisilla lämpölaseilla. Sisäpuoliseen puitteeseen tehtiin alkuperäisen mukaiset tammilasituslistat. Ikkunoiden tilkevälien ja umpiosien eristeinä on l mineraalivilla. Vuoden 2005 suunnitelmista poiketen uusittiin myös sisäpuitteet.

Uusien IV-konehuoneiden ulkoseinät ovat metallilevyillä verhottuja mineraalivillaytimisiä teräspeltielementtejä.

Sisätilojen pintarakenteet

Sisätiloja ei selvityksen yhteydessä ole inventoitu kattavasti. Sisätiloissa jatkuu rakennuksen arkkitehtuurille ominainen selkeälinjaisuus, jonka taustalla ovat toiminnallisuutta ja muuntojoustavuutta lisäävät ratkaisut kuten asennusvyöhykkeet ja alaslasketut katot joiden taakse rakennuksen tekninen laitteisto

edelleen valtaosin sijoittuu.

Alakatot ja valaisimet

Lähes kaikissa tiloissa on alakatot, joihin liittyy upoteut valaisimet. Kattopinta muodostaa yhtenäistä rauhallista pintaa. Myös tekniset asenukset on yleensä onnistuttu sijoittamaan kokonaan alakaton taakse tai siihen upotettuna. A-osan odostusauloissa ja mm. klinikkasalissa on valaisimet erityisenä arkkitehtonisena tehokeinona sijoitettu säteittäin. Alakatot ovat yleensä ripustettuja metallisälekattoja tai akustoiva mineraalilevykattoja.

Lattiat

Kuivien tilojen lattianpäällysteenä on yleensä kumi- tai muovilaatta (ns. Hovilaatta) johon liittyy musta muovinen jalkalista. Osassa vastaanottohuoneita on muovimatto.

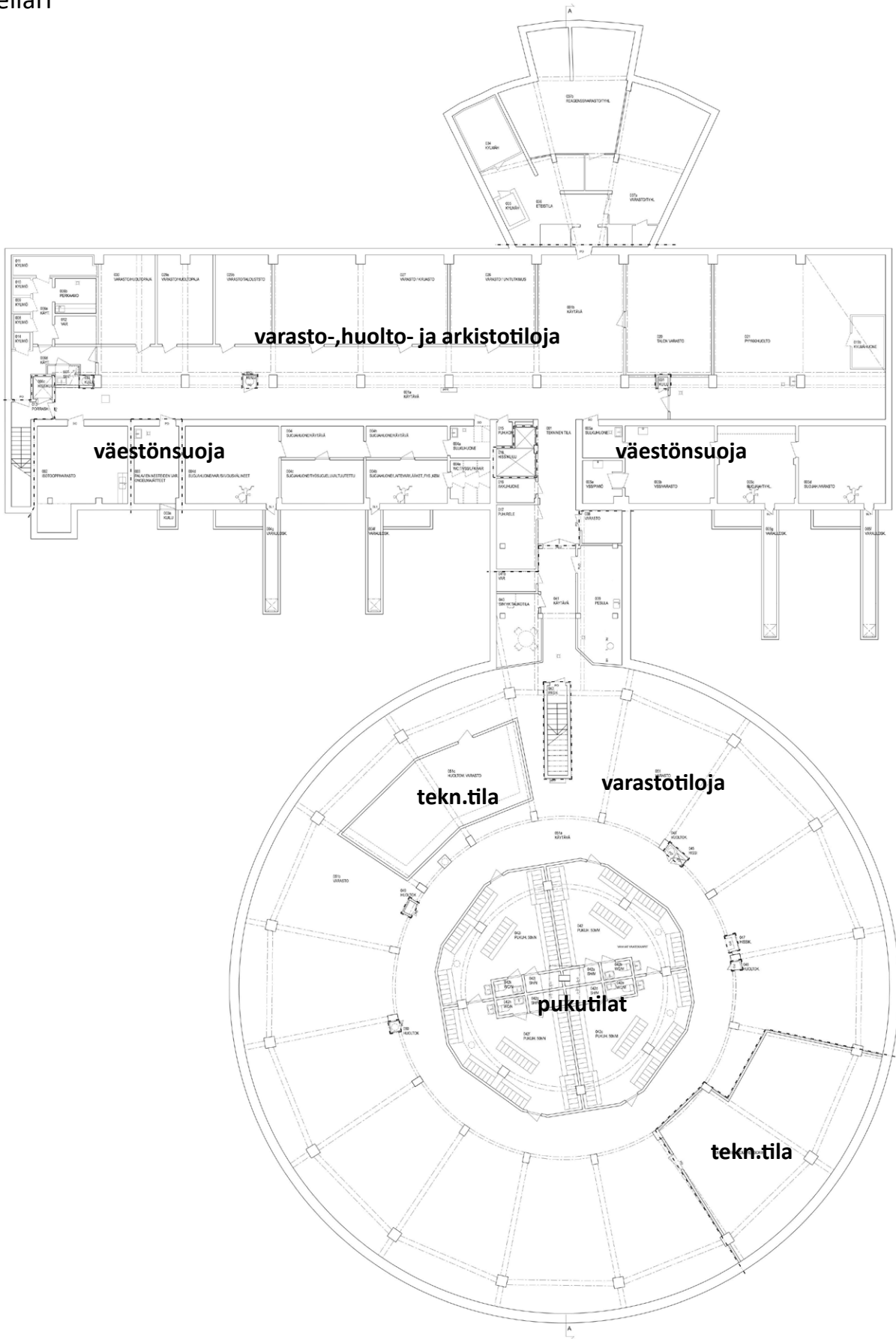
Seinät ovat maalattuja ja tasoitettuja betoni- tai tiiliseiniä, levyseiniä tai laminaattipintaisin levyin verhoiltuja seiniä. Kosteissa tiloissa ja wc-tiloissa on käytetty keraamista laatta.

Ilmanvaihto

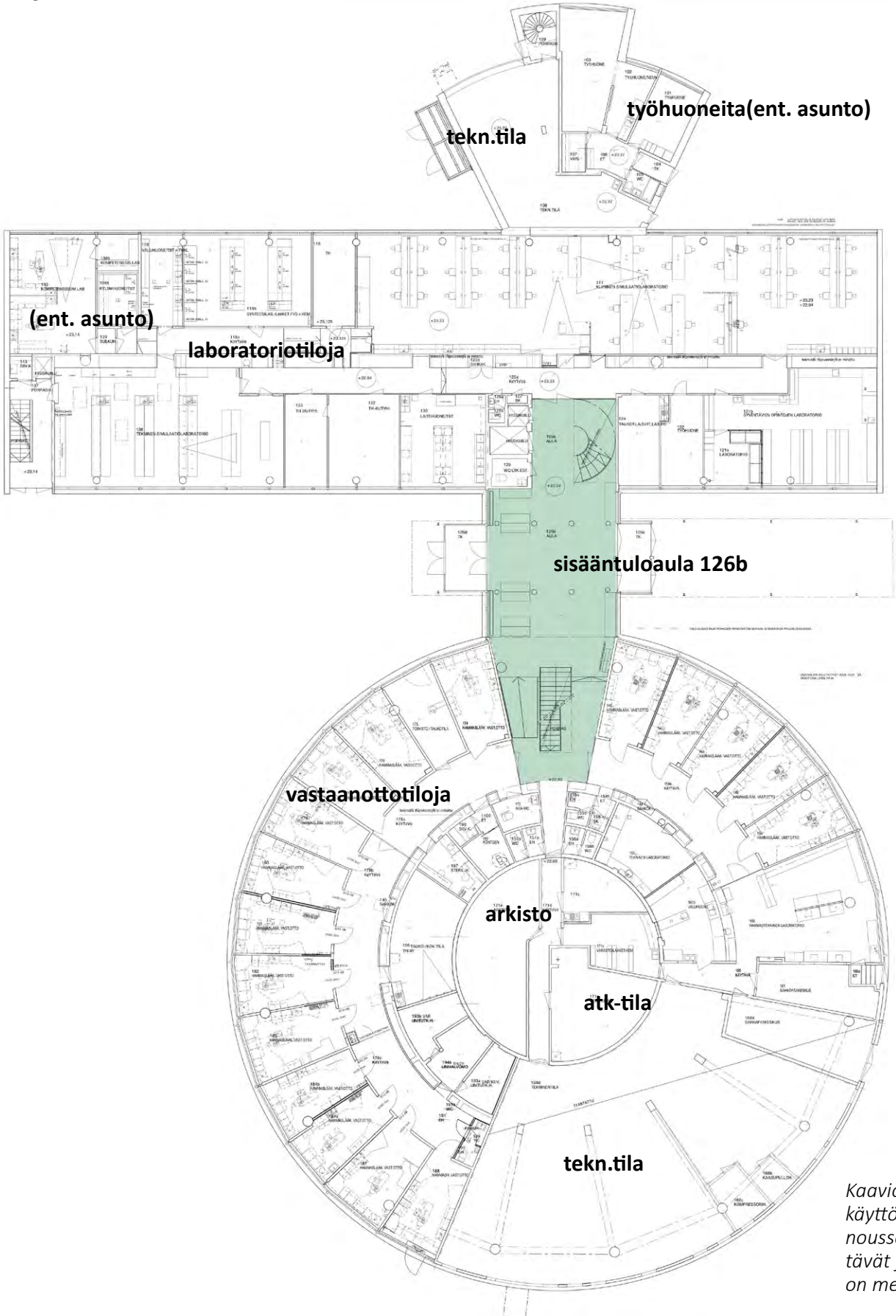
Rakennuksessa on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto. kanavisto on kaikkialla sijoitettu alakaton taakse.

4.1 Pohjakaaviot

kellari

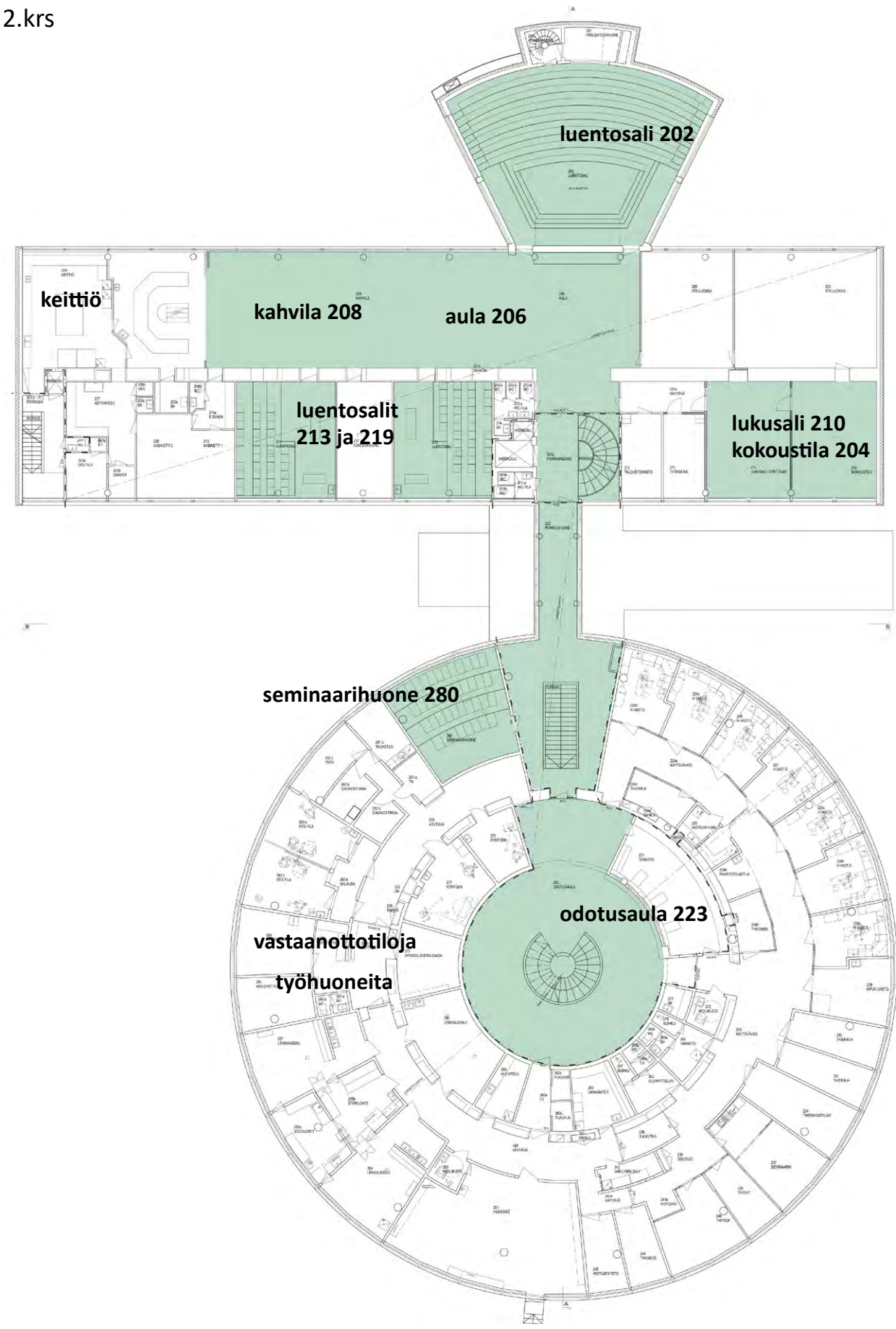

1.krs

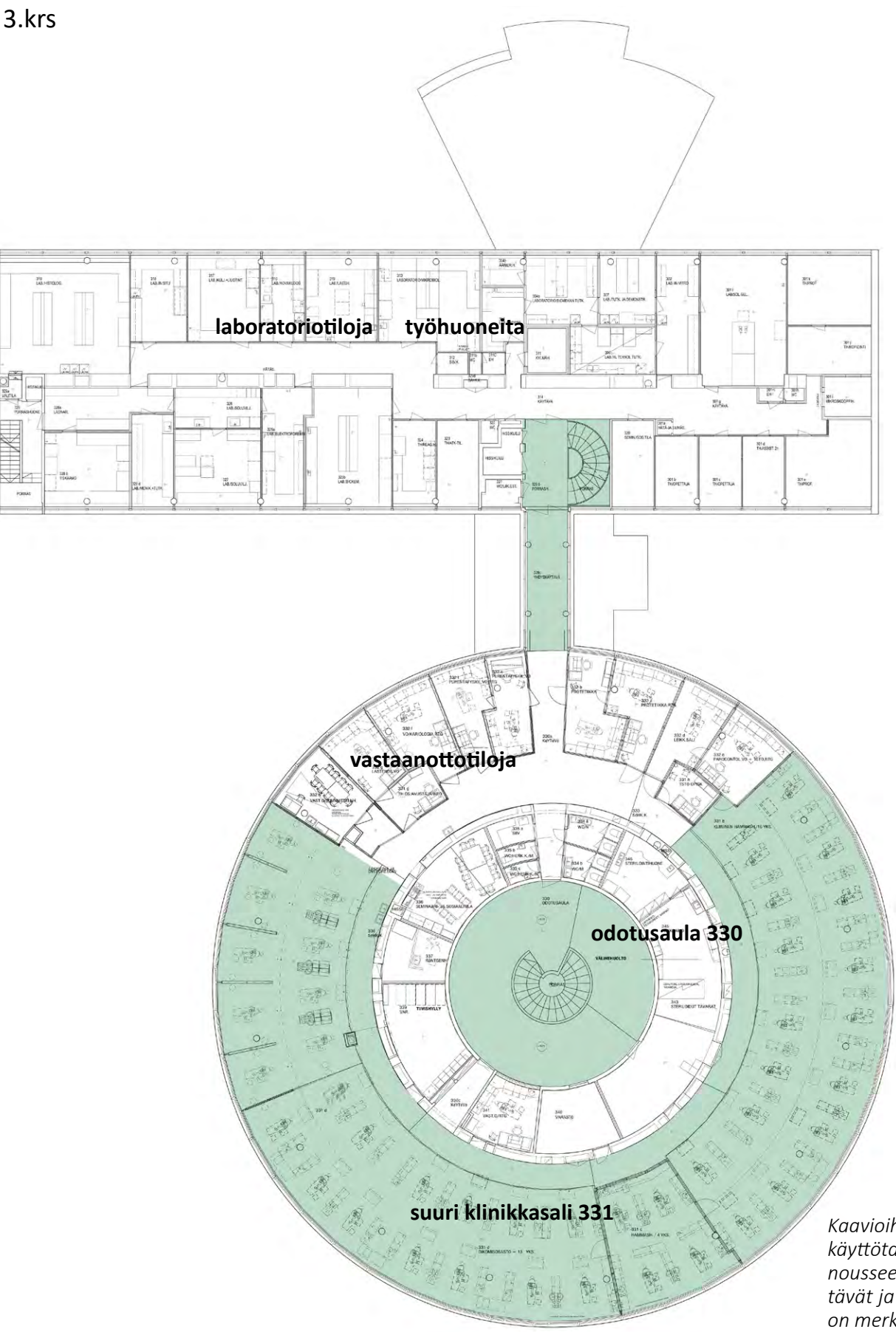

Kaavioihin on merkitty tilojen pääkäyttötarkoituksia. Selvityksessä esiin nousseet arkkitehtuuriltaan merkittävät ja ilmeeltään hyvin säilyneet tilat on merkitty vihreällä.

2.krs

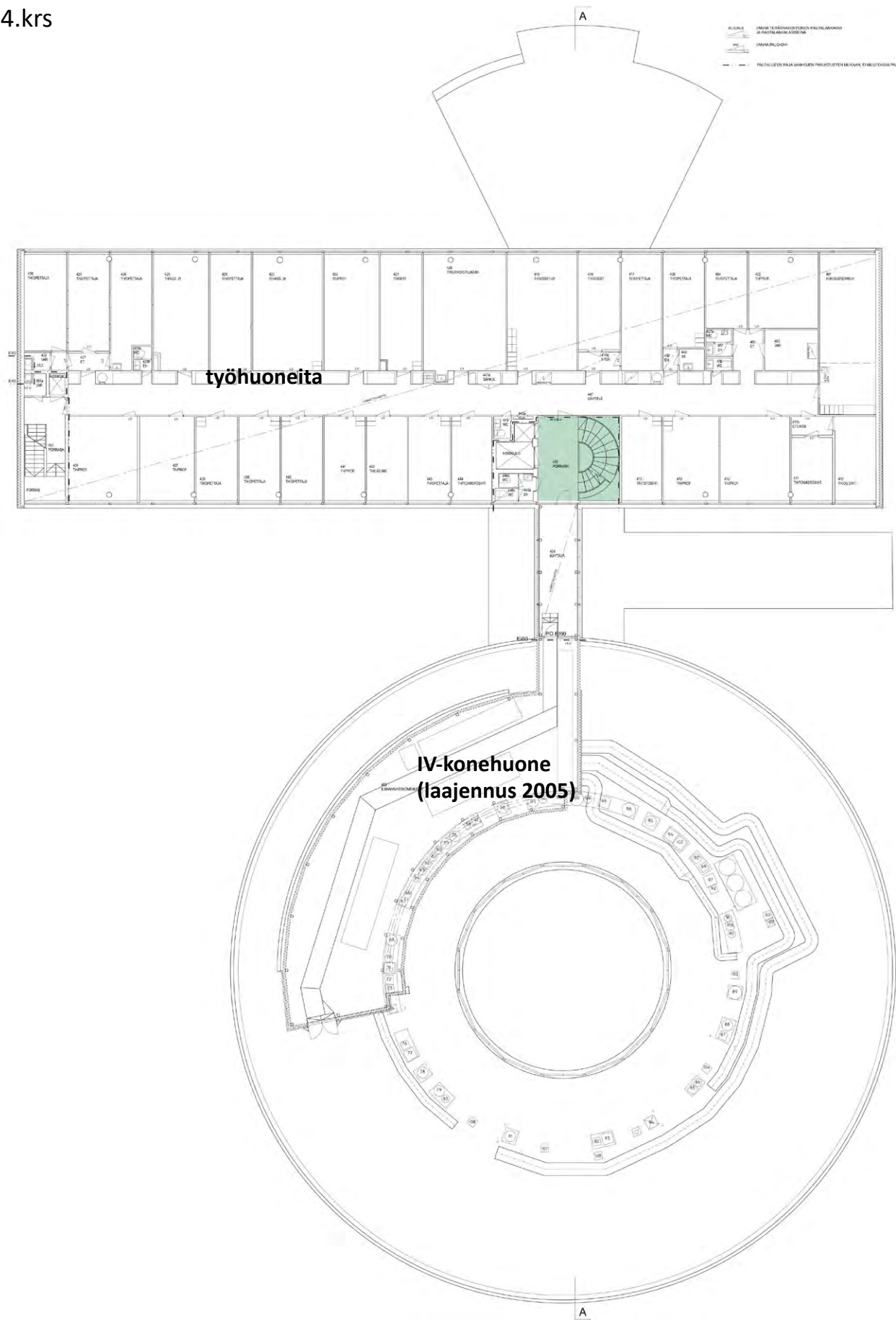

3.krs

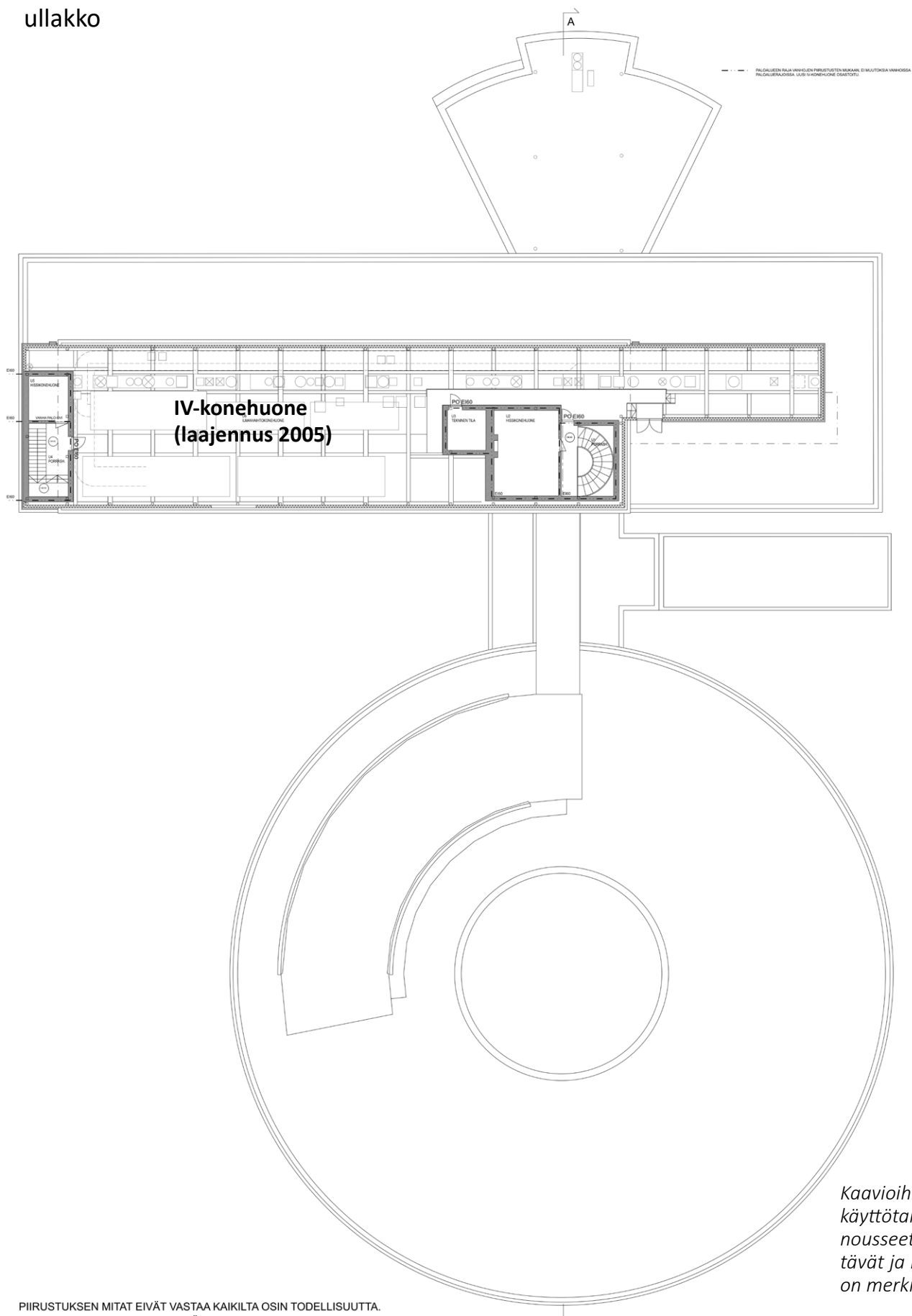

Kaavioihin on merkitty tilojen pääkäyttötarkoituksia. Selvityksessä esiin nousseet arkkitehtuuriltaan merkittävät ja ilmeeltään hyvin säilyneet tilat on merkitty vihreällä.

4.krs

ullakko

Kaavioihin on merkitty tilojen pääkäyttötarkoituksia. Selvityksessä esiin nousseet arkkitehtuuriltaan merkittävät ja ilmeeltään hyvin säilyneet tilat on merkitty vihreällä.

PIIRUSTUKSEN MITAT EIVÄT VASTAA KAIKILTA OSIN TODELLISUUTTA.

4.2 Sisätilat

1.krs sisääntuloaula

A- ja B-osien välissä sijaitseva ala-aula (h 126b) avautuu kadun ja pihan suuntiin ikkunaseinien ja lasiseinäisten tuulikaappien välityksellä. Alkujaan tila oli suljetumpi ja pihan puoleisella seinustalla sijaitsivat naulakot vastaanottotiskeineen. Aulasta on myöhemmin purettu mm puhelinkeskuksen tila. Tilaa jakavat aulan keskellä pyöreiden runkopilarien rivistöt. Aula muodostaa liikenteellisen solmukohdan, josta portaiden ja hissien välityksellä on kulku rakennuksen kaikkiin osiin. näistä näkyvimpänä klinikkaosaan johtavat suoravartiset portaat. Aulassa on uudemman kalustuksen joukossa säilynyt sisustukselle tunnusomaisia alkuperäisiä palasohvia ja -tuoleja.

Koillissivun sisäänkäynti tuulikaappeineen rakennettiin vuonna 1998. Molempien sisäänkäyntien välisen liikennealue aluen keskellä on merkitty tummansävyisellä lattialaattalla..

Kaksoispalkkiin tukeutuva avoporras on yksityiskohtineen säilynyt alkuperäisenä. Siihen liittyy musta pinnakaide ja muoviset käsijohteet. Askelmien päällä on vastaava muovi-laatta kuin lattiassa. Portaikon vieressä käytävätilassa on malliltaan ja sävyltään aulan lattiasta poikkeava muovi- tai kumilaattalattia. Toisella puolella sijainnut porrasaskelma on poistettu ja korvattu luiskalla.

Aula muodostaa liikenteellisen solmukohdan, josta on kulku rakennuksen eri tiloihin tiloihin. Näkyvimpänä on aulaan työntyvä A-osaan johtava suoravartinen avoporras. Pilarien alaosan tumma suojaverhous on ratkaisuna alkuperäinen.

Aulan keskiosaa jakavat pilaririvistöt. Pilarien alaosaan on myöhemmin lisätty tummat suojaverhouskset.

Klinikkaosa (A-osa) 1.krs

A-osan 1 kerroksessa sijaitsee mm lasten hammashoitola ja työtiloja, sekä kerroksesta lähes 1/4 osan kattava tekninen tila. Vastaanotto- ja työhuoneet on sijoitettu ulkoseinälle ja ikkunattomat aputilat rungon sisäosaan. Käytävän ja sisemmän tilavyöhykkeen välissä on asennusvyöhyke.

Käytävän lattiassa on vaaleanharmaa muovilaatta ja mustat muovilistat. Seinät ovat ulkoreunalla valkoiseksi maalattuja ja sisäreunalla asennusvyöhykkeen kohdalla vihertävän keltaista laminaattipintaista levyä. Tilassa on alaslaskettu metallisälekkatto, jossa upotetut valaisimet.

Käytävässä on alkuperäisiä keino-nahkapäällysteisiä palatuoleja.

Palo-osastoja erottavat käytävän kohdalla lankalasi-seinät lasiovineen.

Kaartuvassa käytävässä näkymät jäävät lyhyiksi. Vasemmalla ulkoseinustan vastaanottohuoneita ja oikealla asennusvyöhykkeen keltasävyiset seinät huolto-ovineen.

Ovet rungon keskiosaa kiertäviin aputiloihin sijoit-tuvat sisäänvedettyinä asennusseinän takalin-jaan. Käytävän varteen on sijoitettu irtokaappeja.

Vastaanottotilat ovat kapeita ja sektoreina ulkoseinälle leveneviä. Suurien ikkunapintojen kautta kantautuu tilaan runsaasti luonnonvaloa. Vuoden 2005 korjausten yhteydessä uusittiin lattian muovimatto ja kalusteet. alakatoista uusittiin osa. Huoneessa on reititetty metallipaneelialakatto.

Näkymä käytävästä 176a, jossa lastenosasto sijaitsee.

Taukotila 196 sijaitsee rungon ikkunattomalla sisemmällä tilavyöhykkeellä.

Klinikkaosan 2 kerroksen keskiosassa sijaitseva ympyränmuotoinen odotusaula (h 223) on yksi rakennuksen merkittävistä sisätiloista. Aula on säilynyt ilmeeltään ja kalustukseltaan pitkälti alkuperäisenä. Seiniä ja keskiosan kierreporrasta kiertävät keinoahalla verhoilut palasohvat ovat keskeinen osa aulan sisustusta. Betonista valettu kierreporras muodostaa tilaa hallitsevan veistosmaisen aiheen. Porrasaukon kautta kantautuu luonnonvaloa tilaan. Kattoon säteittäin sijoitetut loisteputkivalaisimet ovat aiheena osa alkuperäistä sisustusta.

Lattiassa on vaaleanharmaa muovilaatta, ns Hovilaatta. Kattopinta on tasoitettu ja maalattu ja siihen liittyy säteittäin sijoittuvat pinta-asennetut valaisimet. Seinät ovat tasoitettut ja maalatut, seinän yläosaa kiertää alkuperäinen tai sitä vastaava kapeista pystysuuntaisista akustiikkalevyistä muodostuva nauha. Aulaan liittyvä vastaanottotiski luukkuineen lienee alkuperäinen.

2. kerroksen odotusaula vuonna 1966 ote s.17 esitetystä kuvasta. Museovirasto/ Journalistinen kuva-arkisto JOKA

2 kerroksen seinän akustiikkalevytys ja 3.kerroksen yläikkuna muodostavat toisiaan vastaavia aiheita. Porrasaukon kautta kantautuu luonnonvaloa 2. kerrokseen.

Vastaanottotiski on suunniteltu ja sovitettu osaksi kokonaisuutta.

Seminaarihuoneessa 280 on porrastuen nouseva lattia. Penkit ja pöydät lienevät alkuperäiset.

Th/konekeskuksen huone on varustettu käytävälle avautuvilla lasiseinillä.

Käytävän varressa sijaitseva röntgenin ilmoittautumistiski on toteutettu hieman seinälinjasta ulkonevana. Lasi-ikkuna tammireunuksineen on osa rakennuksen tunnusomaista arkkitehtuuria.

Käytävä saa luonnonvaloa väliseinän yläikkunoiden kautta. Ikkunoiden lakatut puulistat muodostavat lämminsävyisen yksityiskohdan muutoin vaaleasävyisessä tilassa.

Käytävän sisäreunassa sijaitseva asennusvyöhyke erottuu syvinä ovismyygeinä.

Vasemmalla ylhäällä vastaanottotila, josta avautuu komeat näkymät maisemaan. Alla kahvihuone.

Oikealla kuvia leikkauksalista 254.

Klinikkaosa 3.krs

Klinikkaosan 3 kerroksen keskiosassa sijaitseva ympyränmuotoinen odotusaula (h 330) kupolikattoineen ja yläikkunoineen on yksi rakennuksen merkittävistä sisätiloista. Tila on säilynyt ilmeeltään ja kalustukseltaan lähes alkuperäisenä. Tila saa luonnonvaloa ulkoseinustaa jatkuvana kiertävän yläikkunan kautta. Ikkunaan liittyvä valoa siivilöivä puusäleikkö on tunnelman kannalta keskeinen yksityiskohta. Alempana kiertää seiiniä akustoivien levyjen muodostama nauha. Seiniä ja keskiosan kierreporrasta kiertävät alkuperäiset keinoahalla verhoilut palasohvat.

Tilassa toistuvat samat materiaalit kuin alapuolisessa odostuauksessa. Lattiassa on vaaleanharmaa muovilaatta. Kattopinta on tasoitettu ja maalattu. Valaisimet on sijoitettu ikkunan edessä olevan säleseinin väliin. Seinät ovat tasoitettut ja maalatut,

Klinikkaosan 3. kerros oli alkujaan lähes kokonaan yhtenäinen avoin klinikkasali, jota jakoivat matalat kalusteet, joiden yli saattoi nähdä koko salin. Myöhemmin on klinikkasalista rajattu erilleen pienempiä vastaanottohuoneita ja enää on vain noin puolet tilasta säilynyt yhtenäisenä. Sali on edelleen tilallisesti vaikuttava ja erityinen.

Kapeat soiromaiset akustiikkalevyt kiertävät salitilaa.

Tilaan siivilöityy valoa puusälein peitetyn yläikkunan kautta. Sen päällä kohoaa sileäpintainen kupolikatto.

Palasohva on kiinnitetty porraskaiteen betonista valettuun alaosaan. Tämän betonikaiteen päällä on teräksinen pinnakaide.

Vastaanottotulo maisemanäkymällä.

Ikkunoiden sisäpuitteissa ja väliseinien lasipinnoissa toistuvat tammiset lasituslistat.

Nykyinen kalustus on alkuperäistä korkeampi eikä näkymiä enää avaudu yli salitilan. Pyöreät runkopilarit ulkoseinustalla jäsentävät tilaa edelleen. Katossa on alkuperäistä vastaava metallisälekatto, johon liittyy säteittäin asennetut upotetut valaisimet. Huoneen sisäosassa on tummempi akustoiva alakatto. Lattiassa on Hovilaatta-tyyppinen muovilaatta.

Kuvia suuresta klinikkasalista A-osan 3 kerroksessa 11.3.1968. Tilaa jakavien kalusteiden korkeus on mitoitettu siten että niiden yli pystyy näkemään koko saliin. Valokuvaaja Jorma Blomqvist. Museoviraston Journalistinen kuva-arkisto JOKA

Polveileva seinälinja lasiseinäisine tiloihin tuo käytävään kiinnostavuutta ja orientoituvuutta.

Suorakulmaiset ikkunaelementit on aseteltu taitteisesti ympyränmuotoon.

Käytävään kantautuu luonnonvaloa yläikkunoiden kautta. Alakatto jatkuu yhtenäisenä käytävästä huonetiloihin.

Asennusseinässä sijaitseva pieni ikkuna.

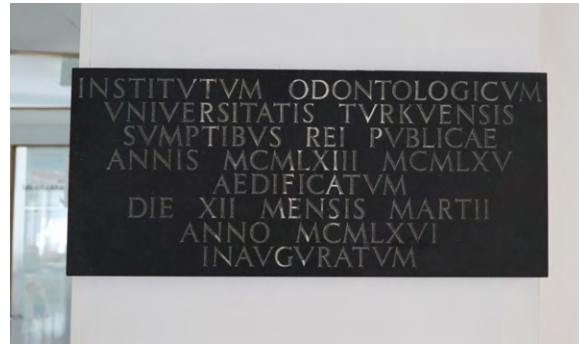

Ovet ja yläikkunat on suunniteltu yhteneväisin yksityiskohdin.

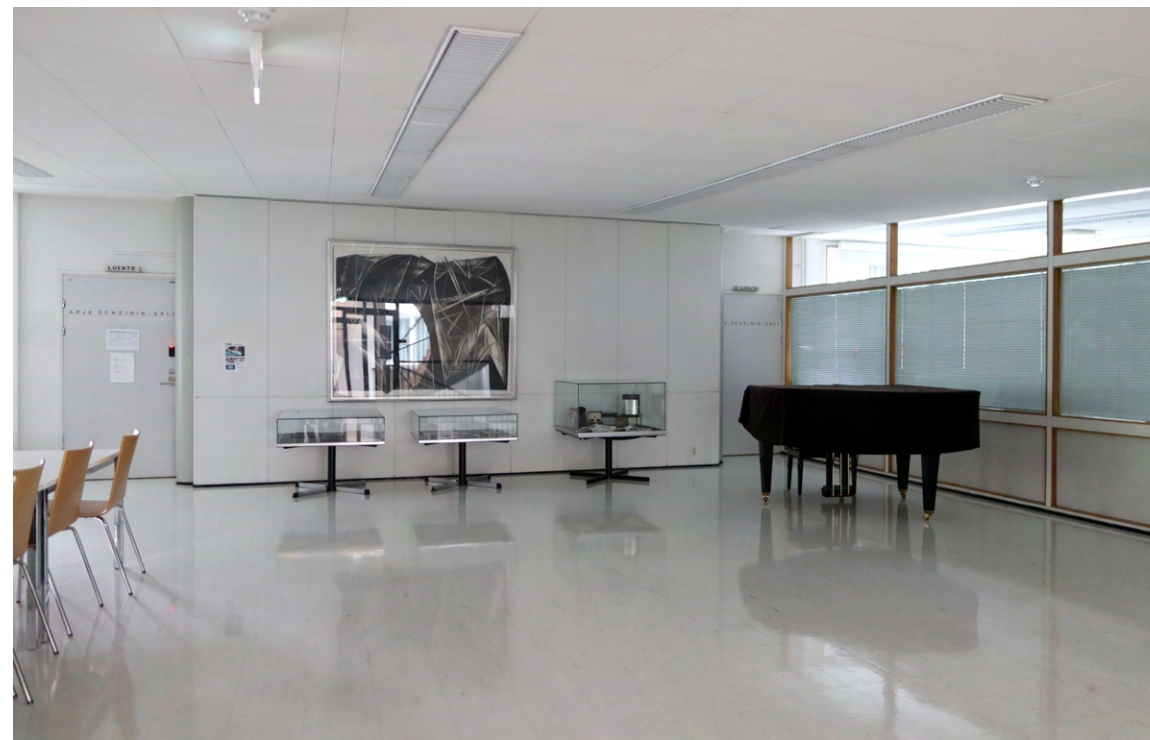
Hallinto-, opetus- ja tutkimusosa 2.krs

2 kerrokseen saavutaan porrashuoneen ja avaran aulatilán kautta. Aula ja sali muodostavat suuren yhte-näisen tilán, josta on kulku myös suureen luentosaliin sekä ruokasalin vierellä sijaitseviin pienempiin luen-tosaleihin. Ruokasaliin tulee runsaasti luonnonvaloa suurien ikkunoiden kautta. Tilassa on ikkunapenkki matalammalla kuin muualla.

Lattiassa on muovilaatta ja katossa vuoden 2005 kor-jausten yhteydessä uusittu kipsilevyalakatto.

Portaikón kierrepórras ohuine mustine pinnakaiteineen muodostaa veistosmaisen aiheen. Lasiseinien ja ikkunoiden kautta kan-tautuu luonnonvaloa syvälle huonetilaan.

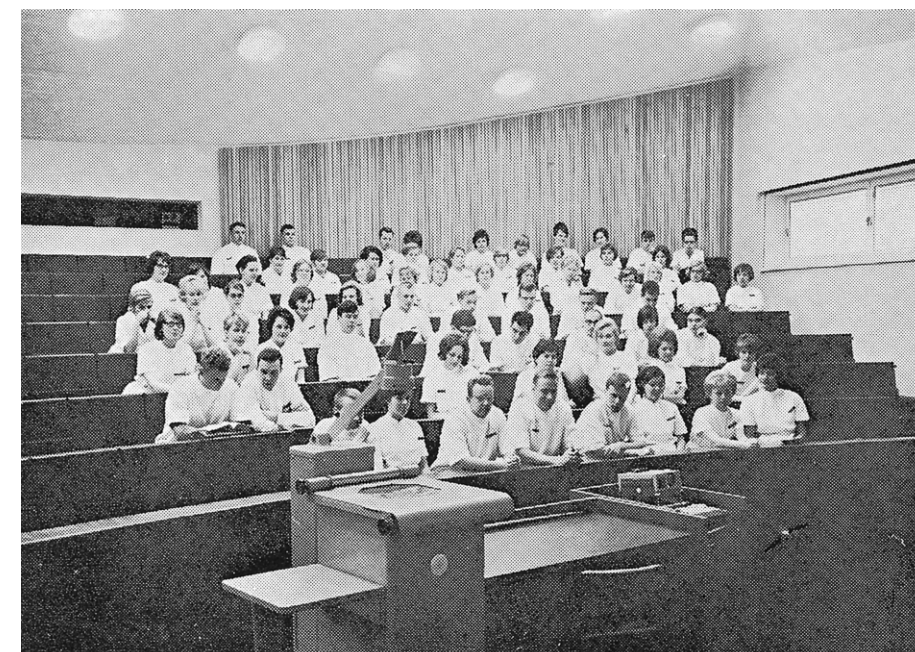

Ruokasalissa on kiiltäväksi vahattu muovi-laatta- lattia. Alakatto uusittiin vuoden 2005 korjausten yhteydessä kipsilevykattóna.

Kulkuaaulan perällä sijaitsevaan luentosaliin ei ole korostettu. Taustalla näkyvät saliin johtavat vaaleat lami-naattipintaíset ovet.

Viuhkamaisen muotoinen, omana siipenään B-osasta ulkoneva luentosali 202 on nimetty Arja Scheinin saliksi. Sali on säilynyt ilmeeltään ja sisutukseltaan alkuperäisenä. Saliin liittyy kaartuvana kohoava katto ja nouseva katsomo. Opettajan tai puhujan pöytä - esiintymislava on sijoitettu lattiatasosta hieman alaslaskettuun tilaan. Salissa on säilynyt alkuperäiset kastomokalusteet tammipintaisine pöytineen. Takaseinä on verhottu tammisäleillä ja sen keskellä on projektoritila. Kattoon pinta-asennuksena sijoitettut pyöreät valaisimet ovat alkuperäisen kaltaiset, mahdollisesti alkuperäiset.

Kuva vastavalmistuneesta luebntosalista, Esite 1966. AM

Aulan vieressä sijaitseva ATK-luokka 205

Lukusali 210

Kokoustilassa 204 on vanha hammaslääkärituoli ja muuta historiallista aineistoa. Huone on kalustettu Artekin huonekaluin. Huoneiden 204 ja 210 välisessä seinässä on erityinen muodoltaan madaltuva yläikkuna.

Hallinto-, opetus- ja tutkimusosa 3.krs

B-osan 3. kerroksessa sijaitsee laboratoriotiloja sekä opettajien ja professoreiden työhuoneita. Keskikäytävä suunniteltiin jo alkujaan mutkittelevana. Asennusvyöhyke sijaitsee paikoin toisella ja paikoin toisella puolella käytävää. Osa laboratoriotiloista avautuu käytävän suuntaan lasiseinien välityksellä. Ikkunoiden ja lasien lakatut puulistat muodostavat rakennuksen pelkistetyssä sisustuksessa korostuvia tunnusomaisen yksityiskohdan.

Kerroksessa toistuvat rakennukselle ominaiset pintamateriaalit, lattiassa yleensä muovilaatta ja katossa metallisäle. Erityistiloissa on käytetty tilan edellyttämiä erityismateriaaleja.

laboratoriotilan kalusteita.

Käytävässä 314 on laboratoriotilojen suuntaan suuri yhtenäinen lasiseinä.

Työhuoneita ja laboratoriotiloja 3. kerroksessa..

Hallinto-, opetus- ja tutkimusosa 4.krs

4. kerroksessa on alemmasta kerroksesta poiketen pitkä suora keskikäytävä, johon paikoin kantautuu luonnonvaloa pihanpuoleisen huonerivin yläikkunoiden kautta. Toisella puolella on asennusvyöhyke laminaatti- ja teräslevyseiniin.

Kerros jakautuu kooltaan vaihteleviin työhuoneisiin ja aputiloihin. Kerroksessa toistuvat rakennukselle ominaiset pintamateriaalit, lattiassa yleensä muovi-laatta ja katossa metallisäle.

Toimisto- ja taukokuoneet toistuvat 4. kerroksessa samanlaisina kuin muissa kerroksissa. Kuva lounaspäädystä sijaitsevasta pitkästä ja kapeasta kokous- ja seminaarihuoneesta 401.

Alemmista kerroksista poiketen, 4. kerroksessa on suora pitkä keskikäytävä.

4.3 Julkisivut

Näkymä Tykistönkadulta. Rakennuksen eri osat muodostavat kaupunkikuvassa tilallisesti polveilevaa yhtenäistä kokonaisuutta, johon keskeisenä liittyvät myös pihan maisemapuut.

Viuhkamaisesti jäsennellyn luentosalisiiven julkisivut on verhoiltu mineritlevyillä. Levyt ovat tiettävästi alkuperäisiä. Jalustakerroksen sisäänveto keventää rakennusmassan ilmettä. Suureksi kasvaneet vaahterat peittävät siipirakennusta etenkin kesäaikaan.

Dentalian rakennus on Kupittaaan kaupunkikuvassa tunnusomainen ja kaikilta suunnilta näkyvä rakennus. Sijainti ainoana rakennuksena vilkasliikenteisen Kupittaaan keskiössä sijaitsevassa muutoin avoimessa korttelissa korostaa rakennuksen kaupunkikuvallista asemaa.

Dentalian arkkitehtuurissa yhdistyvät 1960-luvun konstruktivismin pelkistetyt ja luonteeltaan jossain määrin anonyymit piirteet, sekä vahvaa omaa identiteettiä luova erityinen muodonanto. Kaksi selkeälinjaista ja julkisivujen jäsennykseltään yhtenäistä geometriset kappaletta muodostavat tasapainoisen ja harkitun kokonaisuuden, johon liittyy erityisinä yksityiskohtina matalampi viuhkamainen luentosalisiipi Tykistökadun puolella sekä Lemminkäisenkadun suuntaan työntyvä pitkä sisäänkäyntikatos. Edustan puistomaisesti hoidetut piha-alueet komeine maisemapuineen ovat osa kaupunkikuvallista kokonaisuutta. Rakennuksen ilme on kaikkiin suuntiin edustava ja viimeistelty, rakennuksella ei ole takasivua.

Rakennusmassojen selkeälinjaisuutta korostaa tasakatto. Pyöreän osan päällä kohoaa erityisenä yksityiskohtana kupolikattoinen yläikkuna. A-osan katolle myöhemmin lisätty ja B-osalla laajennettu konehuone erottuvat suurina tummasävyisinä laajennuksina. B-osan päällä sijainneet alkuperäiset konehuoneet olivat pieniä ja sävyltään valkoisia.

Dentalien 4-kerroksinen siipiosa sijoittuu Tykistönkadun katulinjaan nähden vinosti noudattaen kaupunginosan vallitsevaa koordinaatistoa. Kadusta poikkeava asemointi korostaa perspektiivivaikutusta ja kaupunkikiuvan dynamiikkaa. Rakentamisen yhteydessä istutetut punalehtiset hurmevaahterat rakennuksen ympärillä kuuluvat kokonaisuuteen. Luentosalisiipi jää osittain näiden puiden peittoon.

Luentosalin viuhkamaisesti muotoiltu siipiosa on monelle opetusrakennukselle tunnusomainen pitkää julkisivua katkaiseva yksityiskohta. Pohjakerroksessa salin alla sijaitsi alkujaan vahtimestarin asunto.

Pääsisäänkäyntiä Lemminkäisenkadun puolella merkitsee lähelle katulinjaa työntyvä pitkä tasakattoinen sisäänkäyntikatos. Kahden rakennuskappaleen, pyöreän ja kulmikkaan muodon, sekä avoimen ikkunaseinän ja suljetun päätyseinän välille muodostuu jännitteinen vuoropuhelu.

Lemminkäisenkadun varressa puut muodostavat toista julkisivua rakennukselle.

Sisäänkäynnin yksityiskohtia. Katos on myöhemmin uusittu.

A-osan toisesta kerroksesta johtava avoin positimistieporras on alkuperäinen yksityiskohta. Portaen kaiteet ja mahdollisesti myös muu osa on myöhemmin uusittu.

Pihan puoleinen sisäänkäynti tuulikaappineen rakennettiin vuonna 1999. laajennus on yksityiskohdilta vastaava kuin aiempi tuulikaapp katoksineen.

Koillispuolen sisäänkäynnin edustalle muodostuu rakennuksen eri osien ja suuren vaahteran rajaama suojaisa tila. Sisäänkäynniltä johtava betonilaatoin päällystetty pihatie päättyy pysäköintialueen asfalttikenttään.

Lämminsävyisen jalustakerroksen päällä kohoavia julkisivuja jäsentää ja rytmittää kerroksittain peilautuvat ikkunat alumiinisävyisine puitteineen, värilasipinnat ja valkoiset mineritlevynauhat. Julkisivujen jäsenitys toistuu samanlaisena pääosassa rakennusta. Julkisivuja jakavat pystysuunnassa 2.7 metrin pituiset ikkunaelementit, joihin liittyy julkisivulasilla verhoiltu umpiosa ja alumiinin sävyinen listoitus. Mineritlevyverhous välipohjien ja yläpohjan kohdalla muodostaa vaakasuunnassa jakavaa nauhaa. B-osan päädyt ovat umpinaisia ja verhoiltu vastaavaa vaakajakoa noudattavilla mineritlevyillä. Sokkelin verhouksena on Kupittaan saven neliönmuotoinen kirjava tiililaatta. Ympyränmuotoiseen osan ilmettä keventää sokkelikerroksen sisäänveto.

Julkisivun yksityiskohtia A-osalla, B-osalla niitä yhdistävällä käytäväosalla.

Ympyränmuotoisen A-osan julkisivun yksityiskohtia. Rakenne muodostaa voimakasti reliefivaikutelmaa. sisäänvedetty pohjakerros keventää rakennuksen ilmettä

Julkisivuelementti B-osalla. ikkunat on uusittu vuoden 29005 korjauksen yhteydessä mutta värilasi on alkuperäinen.

Ikkunasoituksen yksityiskohtia B-osalla.

Julkisivun rakennetta korostaa eri osista muodostuva reliefivaikutelma. Mineritlevyillä verhoillut välipohjien kaistat ovat selvästi niihin tukeutuvia ikkuna-elementtejä ulompana. Ikkunaelementtien saumat muodostavat vaakajakoa, jota edelleen jakaa ikkunoiden ja värilasién matalampi listoitus.

Mineritverhouksen ja laattapintaisen pohjakerroksen liittymä B-osan etelänurkalla.

1.krs ikkunan yksistysikohta B-osassa.

2005 lisätty teknisen tilan ovi A-osassa.

Rakennuksen nimi on merkitty sisäänkäynnin viereen laatoitukseen upotetuin messinkikirjaimin.

Sokkelin alareunassa näkyy patolevy.

A-osan katolla sijaitseva iv-konehuone on sijoitettu erilleen kattoikkunasta siten ettei valontulo esty miltään sivulta.

Ympyränmuotoisen A- osan päällä kohoaa erityisenä yksityiskohtana kupolikattoinen yläikkuna. Kupolikatto ja sen alapuolella kiertävä ikkuna-nauha ovat säilyneet alkuperäisen mukaisina. A-osan katolle vuoden 2005 korjausten yhteydessä lisätty ja B-osalla laajennettu ilmastointikonehuone erottuvat kaupunkikuvassa suurina tummasävyisinä laajennuksina. B-osan katolla sijainneet alkuperäiset konehuoneet olivat vaalean sävyiset. Katolla risteilee iv-kanavistoa.

Näkymä B-osan 4. kerroksesta. Yläpohjan kohdalla mineritverhous on vaakasuunnassa jaettu välipohjan levytyksen korkeutta vastaavaan kolmeen osaan.

Näkymä B-osan katolta A-osan yli länteen. Valokuvausajankohta ei ole tiedossa, kuva on arviolta 1970-1980-luvulta. Taustalla näkyvät yliopiston sairaalat. TY arkisto.

Pohjoiseen suuntautuvat julkisivut vuonna 1966 (kuva TY:n arkisto) ja nykytilanteessa. Rakennus on hyvin säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä. Muutoksena näkyvät katolle lisätyt ilmastointikonehuoneet, Sirkkalankadun varteen 2005-korjausten yhteydessä rakennettu raitisilmayksikkö sekä suureen mittaan kasvaneet pihan vaahterat.

Näkymä Lemminkäisenkadun puolelta vuonna 1966 (kuva TY:n arkisto) ja nykytilanteessa. Vähäisenä muutoksena näkyvät pohjakerrokseen lisätyt aiemmin yhtenäisenä jatkunutta sokkelilinjaa katkaisevat ovet, sekä suureen mittaan kasvaneet rakennuksen julkisivusävyjä toistavat vaahterat.

4.4 Kaupunkikuva

Näkymä Sirkkalankadulta etelään yli avoimen pysäköintialueen. Dentalian rakennus hahmottuu tältä suunnalta kokonaisuudessaan ja on katukuvassa hallitseva.

Dentalian rakennus sijoittuu kaupunkikuvassa näkyvästi. Ainoana rakennuksena avoimessa katujen ympäröimässä korttelissa, rakennus näkyy joka suunnalta. Rakennuksen tunnusomaiset piirteet hahmottuvat kaikilta sivuilta yhtenäisenä, rakennuksella ei ole takasivua. Tontilla sijaitsevat jo rakentamisen yhteydessä istutetut vaahterat ovat osa kokonaisuutta. Puut muodostavat katkoja ilmeeltään yhtenäisinä jatkuviin rasteri julkisivuihin. Puiden punertava sävy yhdistyy rakennuksen värilasipintoihin. Samanlaisina rakennuksen eri puolilla toistuvat puut tukevat osaltaan arkkitehtuurissa korostuvan yhtenäisen julkisivun teemaa,

Korttelin lähiympäristö on 2000-luvulla muuttunut merkittävästi ja suurimittakaavaiset toisinaan voimakkaan sävyiset uudisrakennukset ovat ottaneet tilaa kaupunkikuvassa. Näiden välissä erillään omassa korttelissaan Dentalia erottuu harmonisena ja alueelle tunnusomaisen rakennuksena.

Näkymä Sirkkalankatua pitkin koilliseen. Dentalian takana aukeava kaupunkitila on avara ja näkymät pitkiä. Rakennuskanta on mittakaavaltaan ja ikärakenteeltaan hyvin kerroksellinen.

Näkymä Lemminkäisenkadulta itään Dentalian ympyränmuotoinen A-osa korostuu katukuvassa maamerkinomaisena rakennuksena.

Näkymä Tykistönkadulta länteen. Kaupunkitila on hyvin avara ja katutila leveä. Tilaa rajaa vasemmalla suurimittakaavaiset toimistorakennukset. Taustalla näkyvä Dentalia ympäröivine vaahteroineen muodostaa harmonisen osa-kokonaisuuden, johon liittyy myös vihreä puuston suojaama vanha kansakoulurakennus Sirkkalankadun varressa.

Dentalian sijoitus katulinjaan nähden vinosti tuo katukuvaan dynaamista vaikutelmaa.

Suurimittakaavaisten rakennusten vierellä kasvillisuuden merkitys korostuu.

Tykistökadun ja Lemminkäisenkadun risteyksessä Dentaliaa ympäröivät vaahterat ovat hallitsevia ja peittävät kesäaikaan lähes koko rakennuksen. Puusto myös muodostaa vehreää suojaa jalkakäytävälle.

Lähteet

Lyhenteet

AM Arkkitehtuurimuseo

KA Kansallisarkisto

KK Kansalliskirjasto

KYPA Turun kaupungin kaupunkiympäristön palvelu kokonaisuus

RVV Turun kaupungin rakennusvalvonta

MIP Turun museokeskuksen informaatioportaali

SYKOY Suomen yliopistokiinteistöt Oy

TKA Turun kaupunginarkisto

TMK Turun museokeskus

Kirjallisuus, painetut lähteet

Jutikkala, Eino, Turun kaupungin historia 1856-1917. Ensimäinen nide. Turku 1857.

Jutikkala, Eino, Turun kaupungin historia 1856-1917. Toinen nide. Turku 1857.

Laakso Veikko. Turun kaupungin historia 1918-1970, ensimmäinen nide. 1980

Salmi, Kalevi toim. Cursus Kanerva 1962-1967. Savion Kirjapaino Oy, Kerava 2017.

Tenovuo, Jorma, toim. Turun yliopiston hammaslääketieteen laitos 50 vuotta. Painosalama Oy, Turku 2008.

Turun yliopiston hammaslääketieteen laitos, suomen- ja englanninkielinen esite 12.3.1966. 24s. (AM)

Uusitalo Sinikka. Turun kaupungin historia 1918-1970, toinen nide. 1982

Painamattomat lähteet ja suunnitteluasiakirjat

Aihio Arkkitehdit. Dentalia rakennushistoriaselvitys 18.3.2022.

Granlund Consulting Oy. Dentalia, tekninen kuntoarvio 15.8.2018.

Pöyry Finland Oy. Suomen Yliopistokiinteistöt Oy, Dentalia. Kuntoarvioraportti 8.6.2011.

Saarinen Samuli. Turun yliopistollisen keskussairaalan ja Kupittaaan vanhan rautatieaseman rakennettu kulttuuriympäristö, Rakennushistoriaselvitys. 2014

Suomen yliopistokiinteistöt Oy, arkisto. Suunnitteluasiakirjoja. ajantasapiirustukset.

Sirate Oy. Turun yliopisto, Dentalia 304888, A-osan 3.kerros.Sisäilma- ja rakennetutkimukset. 27.3.2019

Sirate Oy. TY Dentalia. Kosteus- ja sisäilmatekninen tutkimus. 21.2.2022, päivitetty 7.2.2022.

Turun kaupunki rakennusvalvontavirasto, rakennuslupapiirustukset.

Kartat ja tietokannat:

Museon informaatioportaali (MIP). Turun museokeskus.

Turun karttapalvelu <https://>

Kansallisarkisto <https://digi.kansalliskirjasto.fi>

Maanmittauslaitos

Kuvalähteet

Valokuvat

Finna hakupalvelu www.finna.fi

Museovirasto/ Journalistinen kuva-arkisto JOKA

Turun museokeskus, Mip-tietokanta

Turun yliopisto, kuva-arkisto

Valokuvat joissa ei ole mainittu lähdettä ovat tekijän vuonna 2024 ottamia.